

Holy Bible

Aionian **Edition®**

Aka Bible
Hruso Bible

AionianBible.org
The world's first Holy Bible untranslation
100% free to copy and print
also known as " The Purple Bible "

Holy Bible Aionian Edition ®

Aka Bible

Hruso Bible

Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0 International, 2018-2025

Source text: eBible.org

Source version: 5/2/2025

Source copyright: Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0

Bridge Connectivity Solutions, 2024

Formatted by Speedata Publisher 5.1.7 (Pro) on 5/31/2025

100% Free to Copy and Print

TOR Anonymously

<https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc, <https://Nainoia-Inc.signedon.net>

All profits are given to <https://CoolCup.org>

We pray for a modern Creative Commons translation in every language
Translator resources at <https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources>

Report content and format concerns to Nainoia Inc

Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Aka at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aīdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aīdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is eternal! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to eternal life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Please understand these eleven words. The original translation is unaltered and a highlighted note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read at AionianBible.org, with Android, and with TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal and purple is the color of royalty! All profits are given to CoolCup.org.

History

Aka at AionianBible.org/History

06/21/75 - Two boys, P. and J., wonder if Jesus saves all and pray.
04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
12/07/16 - Nainoia Inc established as non-profit corporation.
01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
09/15/18 - Aionian Bible dedicated as J. and J. pray again.
10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
10/28/19 - Aionian Bible nursed as another J. and J. pray.
10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
01/23/22 - Volunteers celebrate with pie and prayer.
02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEP Bible.
02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
12/04/23 - Eleēśē added to the Aionian Glossary.
02/04/24 - 352 translations now available in 142 languages.
05/01/24 - 370 translations now available in 164 languages.
08/05/24 - 378 translations now available in 165 languages.
08/18/24 - Creative Commons Attribution 4.0 International, if source allows.
10/20/24 - Gospel Primer handout format.
11/24/24 - Progressive Web Application off-line format.
01/28/25 - All profits are given to CoolCup.org.
03/12/25 - 382 translations now available in 166 languages.
05/04/25 - 393 translations now available in 175 languages.
05/27/25 - 462 translations now available in 229 languages.

Table of Contents

NEW TESTAMENT

Luka 11

Philemon 93

APPENDIX

Reader's Guide

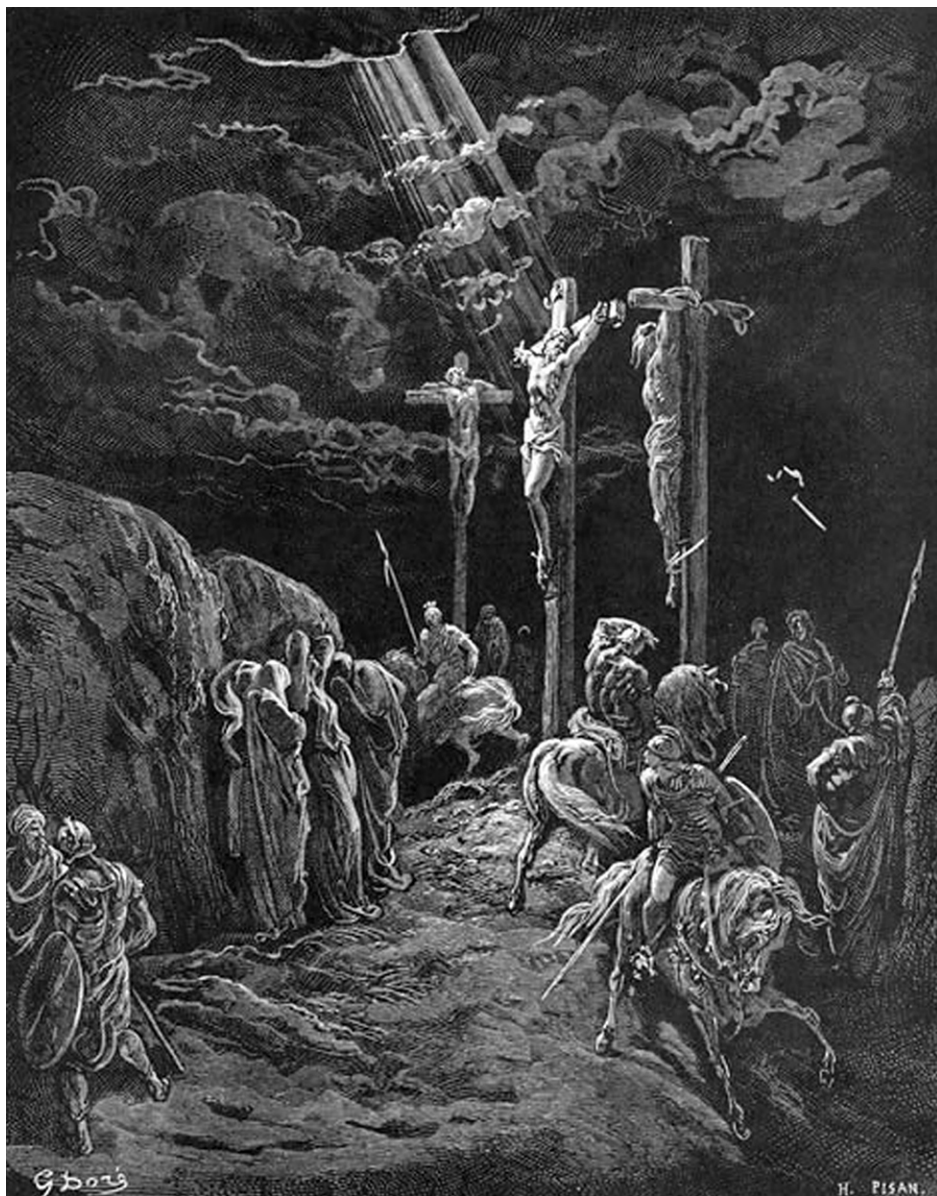
Glossary

Maps

Destiny

Illustrations, Doré

NEW TESTAMENT

Sündawñe Jisu i che, "He Awuwa, ná muchoaiwe, hadowo cheme he na madanghume na ha dangkoima?" Sündä na kako ge ãi veñe i gye í habraña lastü.

Luka 23:34

Luka

1 Ñimko a ha ha lyilyedama, se ná nūna añe na galyiw ġipūñejoñe dada. **2** Sūnda he ñu ná dju nudzoġ iñiyo hohusedama se naje, seyo, Tawgyew i shi-ñu truñe kahisedaw se naje, se ñu ná ütrüyomdo ñí trukuida. **3** Sūnambo, no je ütrüyomdo, he na he í, usupa yo hoksüñe kalyisedaw no, süvzüw Tiyoñilus bábo, he na he í magabolyiw ġi vyeimeje ujoñe vyeda. **4** Hado cheholye, bá ha trudrülyedama, se ná umsowgo ba danghuweñe no vyedame. **5** Nugo Herodes i Yahudiya ñetrü go ñetrü nugo dañe shüi ñeto ge ana lyikülye: Abiya müga go Jakariya cheñe mügaw a du. Üfum ye, mügaw Arō yo samtolyiw namko yo a, iñiñi ye Elishiba. **6** Sūnda se naksü Tawgyew uvro ge chiñifoñe, seyo Prabhu ichi shotuko dügyew ná je da shüw. Úġü dadrülyedaw ná je madatruw-makitruw da shüw. **7** Sūnda Elishiba i ügübzümdá naksü agü je ñiwbi. Sūnda se naksü kewje keahubi. **8** Dzakaríyas i í ñeşü ná daġañ kuwñe, Tawgyew uvro ge, i ñegru ge müga chew daw. **9** Sündada mügaw ná daw basha yo dañe kako dzulaw ge iñiñi kakülye, Tawgyew í küġüw ñegru ge jiñe shobrovzü foweñe. **10** Sündada shobrovzü fomkoi sese vyew na nopsü ge kahuañe küġütsü. **11** Sese Tawgyew ichi sorgomuko a ye shobrovzü fodaw südzüvyepsüġ vyego psüġañe ge gudzukülyedaw ye, í hohu. **12** Sūnda Jakariya í hoglye şüpo lamosha, sūnda í ġew vyehua. **13** Seşo ye sorgomuko i í che, “Jakariya, djuġejodawe hado chemeje bá küġüdaw ye dzühujemme sündada bafum Elishiba yo babó saw a sakülyejome, sūnda ba se iñiñi ye Yohañ ñe ñijodawe. **14** Sūnda ba agü saahuñe şüpyo

lüşhüñe, lüşhümfoajome seyo şüpyo nûna na agü sadabi cheñe lüşhujome.” **15** Hado chemeje i Tawgyew üvro ge sawlyiw chiñifojome; seyo tsü keje matujome; seyo iyañ ulhu ge dluge yo ğulo güdraw yo güdraavojobi. **16** Seyo Israyel yo naje şüpo nûna na Tawgyew ichi ge kakultrujome. **17** I ñihow Eliya í ğulo seyo küña dafidama dañe üvro üvro kutrojome hado chemeje awu na na üdrü-ulu ye agü nachi ge tchodügyejo; seyo zew chew madzüw na Tawgyewchi ge chiñidrüñe lakujo sünda Tawgyew ibó dafimsofiw dashütrüvojo. **18** Jakariya i sorgomuko í dzü, hei no kûnda danghujowa; hado chemeje nobó mukroadabi seyo nofum boje mukromyadabi. **19** Sorgomuko i í trutcho, “No Gebriyalwa, Tawgyew ichi mukow kewwa sünda üdra gudzusaw ye wa; sündada nó badra chitruweñe seyo bá he ñu ye truweñe kiadaw yewa. **20** Seyo hojo dawé, he ñu ye umsow makalu kuw ba mulyo ğyojome, sünda mazefijomme, hado chemeje ba nó ñu ye, i ke damdrüñe dafiajoma, sei umsow mavye.” **21** Nûna na Jakariya í ğyokrütsü, sünda mavyenghuahuw lyatsü, hado cheme ñegru ge aña kûnda uwalajemañe? Vyeñe. **22** Sünda i ñopsü kahuadabi abó ñu mazefibi, sündawñe na danghuladabi i ñegru ulunge hama ñita homadadañe, sünda i sei vyeĝelalye seyo mulyo lyadabiñe. **23** Sünda i sehu datunofiahuñe i í ñe ge katcho. **24** Setasaĝa yo ifum Elishiba somafobi, sünda hubye pom kuw i nudzoĝ ana cheñe müşüñe vye. **25** “Nûna nafo ge nó bümazeamedañe nobó Tawgyew i he ñeto ye ana daidawa.” **26** Elishiba agü ñiw yo hubye ĝe kuw sa a Tawgyewchi go sorgomuko Gebriyal i Galili iñiñi

Nazrat ñetrü ge, **27** Mimsa nano makaw a ichi ge kiku. Djú Joseb cheñe Dawud í ñeşü go Muhusa a idra ğulo daida, se nano makaw mimsa iñiñi ye Mariyamwa **28** Sündä Sorgomuko i ichi ge ñelunge jimyoñe che, ba hu je adjüdjüw no je aġimiw lüshütukoaiwe, Djú Tawgyew í nülvow tukoaidama! Tawgyew i badraşome. **29** I se ñu yo şüpyo ġelamoag, sünda vyemche, hei küna ñu a djüjemma? **30** Séşo Sorgomuko i í che, Mariyamya; djuġejoda, hado cheme Tawgyew í nülvo bá tukoaidawa. **31** Sündä hojodawe, ba somafojome, sünda ba saw a saküleyjome, ba iñiñi ye Jisu ñe ñijodawe. **32** I şüġlyiġjome; seyo bá Soġgro-yaloñe üsaw chejome; sünda Tawgyew i í awu Dawud i psüġa ye í djüjome. **33** Sündä i Yakub í ñeşü ge şüwa nugo da şükejome; sünda í ġadzü da şükyew ye keje mamütrajome. (aiñ g165) **34** Mariyam i Sorgomuko í che, “Hei künda lyijowa? Nobó muhuje madanghulubi.” **35** Sorgomuko i í trutcho “ġulo ġüdraw ye baso ge kamyojome, seyo Toġgroyama í Ġagra ye badru ge duñgudrujome; Hado chemeje í ġulo ġüdraw yo sakülyalaibi, í Tawgyew üsaw chejome. **36** Sündä hojodawe, bá ñeşüġ go Elishiba i je mukromyadabi a saw sakülyemkoiba, hei ichimsoba í na Üġübzüm chebabi, i so mafow hubye ġe kudaba. **37** Hado chemeje Tawgyew ichi ge ha ñu je madafiwo che ñiwme.” **38** Mariyam i che, “Howe, no Tawgyew i chiġadambabi, bachi ñu trudo trüduyo dubroñe nodra ana lyimeje.” Sese sorgomuko ye itrü yo katrükralye. **39** Sündaw se ñeto Mariyam i kutcho yo gudzuñe pufo go Yahudi na ñetrü a ge ji. **40** Sündä Jakariya iñe ge jiñe Elishiba í gagañe da. **41** Elishiba i

Mariyam ichi gaga chewye dzühuhuwñe, seşügudoye ulhu go agü yeje gog, sünda ilishiba i ĝulo güdraw yo tukoa. **42** Sünda i gow yo şogzuñe che, ba mim naĝi yo süvzüfowmme, seyo balhu go sheje ye şüvzüw me. **43** Sünda noje hango yo nülvojema, no Tawgyew üyañ ye notrüĝañ a jikuda. **44** Sünda holabya bachi gaga chew ye nofu ge dzühubyo dzühuĝyowñe seşügudo ye nolhu go agü yeje lüshülye gogje. **45** Sündada seiye şüvzüwmme, se í djuyo umsow vyeñe Tawgyew ichi go, ha ñu ye idra chedama, sei damsojebi. **46** Sese Mariyam i che, “Nodrü-nolu yo Tawgyew i troime. **47** Sünda noĝulo ye, nó gudraw choakejo Tawgyew yo lüshü damme. **48** Hado chemeje i í chiĝadam idru ge nülvo hoida, sündada holabya, ayo dalalye shüwa shüw pumnüshüĝi kuw nüna na nó şüvzübram chejome. **49** Hado chemeje se bolugobraw Tawgyew i nobo chiĝa dew dew daida, sündada iñiñ ye güdraw me. **50** Sünda i nülvo ye se nadra jome, dju í ĝeima, saltso saltsow daw kuw sünañgudrujome. **51** I í bolugow ye sheiwa, seyo dju nudzo drü-lu ge dafowşoñe daima sena daame-kiame vye. **52** I shotuko dümbraw na psüĝa go dügaaha; Sünda nülvodaw i udruda vye. **53** Luhuşümgraado na gañ uwyo da djü, séso dzomokülyimodaw na ügzü ufobüla lyadügye. **54** I í nüdzoĝ aki-awu na, kulo Israyel na ĝaksüla, hado chemeje se nülvo ye büvyesüdañe. **55** Shüwa Abraham ñe i saltsoahuw nadra shüwa duñgudrujo, I küna ñi bupye-ñipyenadra chedama süna.” (aiōn g165) **56** Mariyam i hubye dzü kuw idra ĝyoselyeñe, i ñe ge katcho. **57** Sese Elishiba i samdrü kudabi, sünda i saw sakülye. **58** I ĝafopsüĝ-ĝampsüĝ

seyo i ñeşüĝ-ñepeĝ na sei dzühulye, Tawgyew i ídru ge şüpyo nülvo dadañe, idra ye lüshütuno. **59** Sündalye ana a dadawa ñegi şügzü kuwñe se agü í fyuw ñeto kudabi sünda i ñiñi ye ichi awu Jakariya í iñiñ ye ñiweñeda. **60** Séšo iyañ i che, mowwe; i ñiñi ye Yohañ ñe ñijo dawwe. **61** Sünda na í che, bá ñeşüĝ ge ana üñiñi djuchije ñiwa. **62** Sese i ichi awu i damcheñe dzü, ba iñiñi í ha ñiĝoñda? **63** Sündawñe i ĝijo kako prülañe ĝiag, iñiñi ye Yohañ me, sündawñe vyew na mavyenghuatsüg. **64** Sündawñe ichi umdzu ñe zebüla naksü seşügudo ye zefikülye; Sünda i ñu zehuahuw ye Tawgyew i trokülye. **65** Sündawñe iñisa ye ĝyodo na vyew ĝemoatsü; sünda se ñu ye vyew se Yahudiya nachi ñetrü üñisa üñisa naje şüĝeatsü. **66** Sünda vyew dzühudo na nudzoĝ nudzoĝ drü-lu ge vyelatsü che, “He agü ye künaĝeşoma?” Hado chemeje Tawgyew i ügzü ye idra dubi. **67** Sünda iyaw Jakariya i ĝulo güdraw yo tukoa, sünda ñihokülye. **68** Israyel go Tawgyew í şüvzüwe. Hado chemeje i í nudzo nüna ná hokrüvo, Sünda ná ĝaksüivo, **69** Seyo i kulo Dawud i ñe ge ñibo muchoaĝo hosüw üşüvzü a lahuaida. **70** Sünambo i bzüga yomdo güdraw ñihow truw bupye-ñipye nayo, dju ñedzü üña no üña gomdo dulyisema, senayo trulyeida. (aiñ g165) **71** Chemeje ñi vyeñiw-vyeĝaw nayo, seyo ñi homsüsew nagzü yo ñi muchoaĝa; **72** Sei ye ñi bupye-ñipye na nülvo dañe nudzoĝ güdraw ñu i vyesüweñe, **73** Seyo se trasĝa sei, se í i ñi awu Abraham yo todoye, **74** I ñi hei djüjo, sei ye ñi vyeñido nayo kahajoñe, **75** Ivro ge chiñiw seyo güdraw ĝabo kaw ge şüdzowkuw maĝew ichi chiĝa dañgudruweñe. **76** Seyo ba ye muhusa agüsa, Toĝgroyama

i ñihobraw chejome, hado cheme ba Tawgyew ichi ġabo dashütrüvojoñe uvro uvro kutrojome, **77** Sei ichi nuna na djumuchoawe, dju, ná lalo yo güdraw pawma. **78** Hei ñi Tawgyew í nülvo dado yo lyijome, seiyo ñidru ge udrugo yo müsaw a dzüto-rünokülyejo. **79** Sei ye nukuġuw seyo dzüjo ġabo ge ġyodo na müsaw djü, seyo ñishi í lüshüw ġabo gudow lakutrokewe. **80** Seyo se muhusa angasa ye Yohañ, shülyifi shülyi seyo ġulo ge gokülyefi gokülye seyo Israyel ge kakujo ñeto kuw i bye ge ġyo.

2 Se ñeto ge ñubyu Kesar Agastas ichivye gow shotukokunu kihua, vyow Druguw-Drulyiw gow ġadzü-ġaġi nañiñ ġimyoweñe. **2** He uvromashü iñiñ ġimyw ye ñubyu Kerinias í Siriya gow dümbraw dadaw ñetow ge daw. **3** Vyew na nañiñ í ġimyojoñe nudzo-nudzo ñetrü ge katsüküġatsü. **4** Sünda: Joseb je Dawud i ñeşü go üşü umu, sündada i Galili go Nazrat ñetrü yo kañe Yahudiya ge Dawud i ñetrü Betlehem ge ka. **5** I iñiñ ġimyw, í goidaw Mariyam dju so mafoma idra jisa. **6** Na Betlehem ñetrü ge dulu ge, i agü sajo ümdrü kuadabi. **7** Sünda i agü üsaw samkyo a saa sündañe í gyeka ge ġüşhüñe káko ge zua ve, hado chemeje nabo süge ñe ġyojo mapa. **8** Seyo se ñetrü a küña fugulu ġyokrüw дума, se na ñegi ge vi ge ġyoñe ná hokrü ġow. **9** Seyo Tawgyew i sorgomukow a namgkow ge gudzukülye, sünda Tawgyew i ġagra namgkow ye dubrokülyeg, sündawñe na şupo ġeatsüg. **10** Sündawñe sorgomukow i na che, “Dju ġejo daw; Hado cheholye chemeje, howe, no tuġu-tumo vyow nabo şüpo lüshüw ñu a trujome. **11** Yow ñubyu Dawud i ñetrü ge djobo muchoaio a sadame, sünda se i Prabhu Masime.” **12** Sünda

se ye ba chi shewme, sei ye ba agü a ye gye gûshüñe seyo káko ge zuw hohujome. **13** Sündawñe sorgomuko a üdra ye soḡgomuko upua a Tawgyew i iñiñ la troñe ana chew hohuda, **14** “Ñedzü ge Tawgyew í gûdzüw sünda no ge se tuḡu-tumo na gûdzüw djüwe djú ñedzü Tawgyew i uw veima.” **15** Sorgomuko i natrü go soḡgo ge katralyewñe, fugulu ḡaksüw na ḡüтчü cheḡi, “Tchow, ñi Betlehem jiñe he ñu chedaw i, seyo Tawgyew i trudaw í, hobo.” **16** Sünda na mekutcho djeñe Mariyam ñe seyo Joseb naksü ütrü ge anga i káko ge vedaw hohu. **17** I holyeñe na se anga ufo gow na ha trudama se ñu chedaw na truzeḡiatsü. **18** Seyo vyew dzühutsüdaw na fugulu ḡaksüvow na ñu trudaw yo mavenghuatsüg. **19** Sešo Mariyam i he ñu na üdrü-ulu ge veñe vemchepüñe. **20** Sünda fugulu ḡaksüw na ná kûna trudama, sünambo vyew dzühuñe hohuñe Tawgyew i trolleyeñe lûshüñe katsütcho. **21** Ñegi şügzü kufiahuñe, seyo i Jisu i mükraksüw fyumdrü kuadabi, sünda iñiñ Jisu ñe ñi, he iñiñ ye sorgomuko i uluhudrü ge mañilugomdo djülyedabi. **22** Sünda Musa í shotuko dalyedaw yo Mariyam i güdraw ḡyow ye ḡomdzoahuñe sünda Joseb ñe Mariyam naksü í Tawgyew uvro ge shew Yarusalem lañe jike. **23** Tawgyew i shotuko ge ḡimbo: “Vyew saw samkyo na Tawgyew ibó güdraw vyejome.” **24** Sünda Tawgyew i shotuko dalyedaw go chemeje, “Aşüm osa ksü, momeje paḡusa üsasa ksü lañe küḡüwe.” **25** Se ñeto ge Yarusalem ge Simon iñiñ yo nûna a duw, sünda i güdraw nûna seyo Tawgyew i küḡüw nûna, sünda Israyel ge ḡüdzüjo i ḡyokrü, seyo ḡulo güdraw üdra dusa. **26** Sünda ḡulo güdraw yo truhua, ba Tawgyew i saw Masi í

mahohulu, ba madzüzüjome. **27** Sünda í Ğulo Gúdraw i ñegru nopsü ge jidügye; sünda iyaw ñe üyañ naksü se agüsa Jisu íbo, ahugo shotuko na dajoñe veñe lajikedaw sesse, **28** sünda Simon i angasa í lolalyeñe, Tawgyew í troñe ana che: **29** “He Tawgyewwa, ba ñu chew kudabi, bá kulo í ba ğüdzüw yo kadügyejodabe; **30** Hado chemeje noñi yo ba muchoadügyedaw ye hohudamme. **31** Djú ba vyew druguw-drulyiw gow nüna na hovow sa a dadrü kiküladama. **32** I utro sama nabo umsow truhoahuw müsaw da kakülyajome, sünda Israyel go djo nüna nabo lüshü-lübjome.” **33** Sünda üyaw ñe üyañ naksü ubo gow ñu chedaw yo mavenghuatcheseñgudru. **34** Sündawñe Simon i í gağüzü djüñe, üyañ Mariyam í che, “Howe, i Israyel go na gaañe seyo pülyidügyejo go, seyo ana a chi shedügyejoñe ğyokrüdügyeda, seifo go ñu zeğijome. **35** Sünda ba ğülo je vetsü yo vudüga-vudüga dajome. He yo šüpo na drü-lu ge vedaw na truhajome.” **36** Sünda Asher ğübye go Fanual üsam a duw iñiñ Hanna, i ñihow trum: I šüpo mukrombi, I ülshi dzüwñe üdra gzü daw yo odje mro kuw shüfisawba. **37** I odje šügzüğütrü psüği gow müjem: sünda ñegru keje matrahaw ñegiw-ñetow drüpsü-ñilyi mañiw seyo küğüñe ğyonggudruwba. **38** Sünda i sehu ñeto süge jikuñe Tawgyew i drü-lu yo uw che, sünda vyew ná, dju Yarusalem i yo muchoajoñe ğyokrüvodaw na, ifo go ñu trumyokülye. **39** Sünda na Tawgyew davyedaw shotuko üğü ye vyew damdzoahuwñe sese Galili ge nudzoğ ñetrü Nazrat ge katcho. **40** Sünda angasa ye nugow lya, sünda bolu dukülyebi, seyo patsü-sholu tukoaha, sünda Tawgyew i nülvo üdra sa dusa.

41 Üyaw ñe üyañ naksü oje drü-drü Yarusalem ge Fasa rhano ge jinggudru. 42 I oje êüyo ksü kuwñe, na rhano ge êidaw ñom í daw Jerusalem ge ji. 43 Sünda na vyew ñegi êyomdzolye sese katcho, se angasa Jisu Yarusalem ge êyotralye; sei üyow ñe üyañ naksü madanghu. 44 Na ana veñ, i upu jiw nadra dusamada, ñegi a kapseajebi: sünda na í nadraw seyo na ñeñü nangko ge tchüpüñe. 45 Sé matchülawñe na tchü-tchüñe Yarusalem ge katcho. 46 Seyo ñegi dzü sefum ye na í ñegru nopsü ge dadrüw nangko ge êyosañe, ná ñu dzüñe seyo naje i chi dzü êyodaw hohu. 47 Seyo küña na i ñu truw dzü êyodama, se na vyew í danghuw yo seyo i ñu hutrow yo mavenghuatsü. 48 Sündawñe na í holyeñe mavenghualyeñe seyo üyañ i í che, “No sawwa, ba ñidra ana hado dañä? Howe, baw ñiksü ba tağaw na veduw tchü ñegiaha.” 49 I í che, “Ba no hado tchüña? Hadoma madanghuma, no nó awu i ñe ge dujobabi cheñe?” 50 Sešo i í ha ñu chedama, i se i madzüsüla. 51 Sündawñe i üdra kasa, sünda Nazrat ge kaku, sünda na chew dzü êyosa; sünda üyañ i he ñu ye üdrü-ulu ge ve. 52 Seyo Jisu i patsü-sholu seyo udru ge lyifilyi sünda Tawgyew ñe nüna naksü ubo yo go shülyi.

3 Nugo Tibiriyus Kesar ñetrü nugo dañe oje êütrüpom kuw sese, seyo Pontus Pilatus i Yahudiya go ñetrü nugo da shüi sese, seyo Galili ge Herodes, sünda üñu Filip Ituriya seyo Trakonitis go nugo da shüw sese, sündalye Abilene ge ye Lisaniyas go nugo da shüw sese. 2 Seyo sese Anasñe Kefas naksü müga gow, seta-seğa Tawgyew ichi shi-ñu ye, ge bye ge Jakariya ichi üsaw Yohañ ütrü ge dzühuku. 3 Sündalye i Yordan hu itrüğañ go vyew ñetrü-ñetrü ge

jiñe, lalo muchojoñe drü-lu ye vyegudoweñe baptisma ifo ye truzekülye. **4** Yasaya i ñihow truelyedaw shi-ñu kako ge ġidaw ye: “Bye ge shogzükülyedaw nüna i ġuksüwme he i: ‘Tawgyew i ġabo dashütrüvowe, i ġabo í gudow davowe. **5** Kaguġuahuw küñama kazeġiyijome, Seyo púsa je lüñew daajo; Seyo üküngüw ná gudojo, lüvzüw lüñew ġabo Sena ġabo rhugro lyijome. **6** Seyo uso duw chebiw ye vyew Tawgyew i muchoaihuw hohujome.” **7** Dju upu dyam na ichi ge baptisma lajoñe jihuañe jikutsüdaw na, se na i che, “He byu üsa nawa, djó dju truda, he kalai lusuvyuw yo ġe jehuatsüwe che? **8** Drü-lu vyegudofilaw kuw sheje lakuwe: seyo nudzoġ-nudzoġ drü-lu ge ana djuvyelajo daw, se ñi aki-awu ye Abrahameñe; hado cheme no dju chengkoime, Tawgyew i he kunu yo je Abraham íbo mulo lakülyefijobame. **9** Seyo ya bo puġje ye shoñ ükrütrü ge vyedabi, sündada ha shoñ ye sheje uw yo majema, se na poskealye mi ge foahuebabi.” **10** Seyo nüna na í dzü, “Sename ñi ha dajowa?” **11** I ná tru, “Djuchi ge polu ksü дума, se djuchi ge ñima se i djüwe seyo djuchi ge tsajo дума, se naje süna datsüwe.” **12** Seyo patso-law na je baptisma law jiku, seyo í dzü, “He dadrüwwa, ñi ha dajoby?” **13** I ná trutchu, “Dju djóbo ġyokrüima, se í fojelübzüw patso djulajo daw.” **14** Seyo rhünakew na je í ana dzü, “Ñi ha dajoby?” I ná chetcho, “Djudru ge je külü djujowe, seyo mülaw-mütraw djufojo daw, seyo nudzoġ chiġa dadaw ge lüshüjo daw.” **15** Sünda nüna na se í vyeksüñe ġyomkoi sese, seyo vyew na nadrü-nalu ge Yohañ ifo go vyemkoi, haña he ashá he i Masi mošomachañe. **16** Sündawñe Yohañ i vyew ná che, “Nobó

djo hu yo baptisma djüwbame, séšoye i kalaime, dju nó cheje saw-lyiw bolufowme; no ivro ge ichi shita udro tashaijoje ugō ñiw sünabame, se i djó ĝulo güdraw seyo mi yo baptisma djüjome. **17** Ichi chiaĝi ye ichi ügzü a me; seyo i í ñetchü ye uw yo dagüdrajosome; seyo pulgü tcholadaw na üšaka lakeĝijome, séšo üĝütchü na ye mi ge foajo se mi ye keje madzoñoajo.” **18** Sündalye i nüna na dadrüñ-dadrülye shi-ñu uw je trusejome. **19** Sešoye i psüĝimko yo ñetrü a go nugo Herodes í iñuw Filipus ufum Hirodiyas ifo go, vyew lalo datruw nafo se na sei í dadaw na fokülye. **20** Sündada Hirodes i vyew naĝi yo je i fow lalo je datru, Yohañ í pache ñe ge shü vyewe che. **21** Vyew na baptisma latsüwñe, seyo Jisu je baptisma lalyeñe küĝü ĝyo, sündawñe ñedzü müsaag. **22** Seyo ĝulo güdraw paĝusa veduw ye uso dañe idru ge ĝudrokülya, sünda ñedzüdru go ñu zekülye “Ba nó sawme, ba yo no šüpo lüshüdame.” **23** Jisu i shi-ñu trukülyewñe, sese i oje dzüĝü kuw. I Joseb üsaw (nüna na ana vedabi), seyo i Eli ichi, **24** Seyo i Mattat üsaw, seyo i Lewi ichi, seyo i Malki ichi, seyo i Jannai ichi, seyo i Yusuf ichi, **25** Seyo i Mantiyah ichi, seyo i Amos ichi, seyo i Nahum ichi, seyo i Asaliya ichi, seyo Naggai ichi, **26** Seyo i Mat ichi, seyo i Matiyah ichi, seyo i Simi ichi, seyo i Yosek ichi, Seyo i Yoda ichi, **27** Seyo i Yohañ ichi, seyo Resa ichi, seyo i Jarubbabel ichi, seyo i Shaltiyel ichi seyo Nari ichi, **28** Seyo i Malki ichi, seyo Adi íchi, seyo i Kosam ichi, seyo i Almadam ichi, seyo i Er ichi, **29** Seyo i Jisu ichi, seyo i Aliyejer ichi, seyo i Yorim ichi, seyo i Mantat ichi, seyo i Lewi ichi, **30** Seyo i Simon ichi, seyo i Yahuda ichi, Seyo i Yusuf ichi, seyo i

Yonan ichi, seyo i Eliyakim ichi, **31** Seyo i Maleyah ichi, seyo i Minnah ichi, seyo i Mantat ichi, seyo i Natan ichi, seyo i Dawud ichi, **32** Seyo i Yise ichi, seyo i Obed ichi, seyo i Boj ichi, seyo i Salmon ichi, seyo i Nason ichi, **33** Seyo i Amminadab üsaw, seyo i Arni üsaw, seyo i Henson üsaw, seyo i Peres üsaw, seyo i Yahuda üsaw, **34** Seyo i Yakub ichi, seyo i Isahak ichi, seyo i Abraham ichi, seyo i Terah ichi, seyo i Nahor ichi, **35** Seyo i Sarug ichi, seyo i Rawu ichi, seyo i Peleg ichi, seyo i Eber ichhi, seyo i Shilah ichi, **36** Seyo i Kenan ichi, seyo i Arafzed ichi, seyo i Shom ichi, seyo Nuha ichi, seyo Lemek ichi, **37** Seyo i Matushilah ichi, seyo i Hanok ichi, seyo i Yirid ichi, seyo i Mahallel ichi, seyo i Kenan ichi, **38** Seyo i Enosh ichi, seyo i Shet ichi, seyo i Adam ichi, seyo Tawgyew ichi üsawwa.

4 Sünda Jisu i ġulo ġüdraw yo tukoañe, Yordan hu go kakutcho; seyo ġülo yo bye ge laġüşhi laġüşhi vye; **2** Seyo ñegi piġü kuw mütü na dakütso-kikütso ho. Se ñeto ge i haje-haje matsa-matuw seyo se ñeto kamdzohuñe, sese i luhuşüku. **3** Sündañe mütü ye í che, “Sünameje ba Tawgyew üsawşommeje, he kunu ye cheha odje lyaweñe.” **4** Jisu i í trutcho “Ġidame, nüna na odje yo aka mashüjome.” **5** Sündatchowñe mütü ye í la djeketcho sündalye lüġañe pu udru gow vyew druguw-drulyiw go ñetrü ná shemdzoa. **6** Sündalye mütü chetcho, “No he na he i vyew bá übraw daweñe djüjome, sünda no ġagra djüjome, hado cheholye he na braw nobabi, seyo no dju djüġoñdama djüfijobame. **7** Sündada ba nó küġümeje, he na vyew bachi lyajo.” **8** Jisu i í chetcho, “Ana ġidame: ‘Ba bá nudzoġ Tawgyew í gaga dawe; seyo í küġüjo dabawe.’”

9 Sündatchowñe i í lalye Yarusalem go kügüw ñegru ñelütsü udru ge lalyi vye, sündalye í che, “Süname ba Tawgyew üsašommeje, babraw bá nudzoğ he ayo üla ge gaawe. **10** Hado cheme ġidabi, ‘I bábo í sorgomuko ná babo ġaksüweñe dügyejome’ **11** Seyo ‘I bábo ügzü yo lolajobame, hado chemeje bá gaañe kunu ge bashi í mapadügyejoñe.” **12** Jisu i í chetcho, “Ana je chedame; ‘Ba nudzoğ Tawgyew í dafimsoima djuhojo daw.” **13** Mütü ye í dafiyima madafima da hopüñemdzoahuñe, sündawñe memja kuw ütrü yo kahatrükralye. **14** Sündatchowñe Jisu i Ġulo Güdraw yo tukoañe, Galili ge katcho, sünda ífo go ñu ye üñisa üñisa yo küña ñetrü duma vyew dzühuzeğatsü. **15** Seyo i süge Tawgyew í kügüw melye ñe ge truw ñe ge shi-ñu truñgudru, sünda vyew na í trotsüküğatsü. **16** Sündalye i Nazrat ñetrü ge jiku; hayo sa a í dalañe shükyedama sese; seyo í nudzoğ daw ügü dajo ge ġyogow ñeto kuwñe kügüw ñegru ge jiñe kako ngüjjoñe gudzu. **17** Ñihow Yasaya í ġilyedaw kako ye í djü, sünda i kako ye tahalye, hayo sa a ġidama se i lakülye: **18** “Tawgyew í ġulo güdraw nodra dume, Sündada i sapse na shi-ñu truweñe nó lakülyedame, Seyo nó ana dawene kiadame, külyidaw ná shaaweñe, Seyo üñi ġew ná hofidügyeweñe shi-ñu na truñe, Seyo dügrülyadaw na lahuaiweñe, **19** Seyo Tawgyew ichi lüshü ġyojo oje í shi-ñu trujo.” **20** Sündalye i se kako ye pyelyealye í shürhaw ügzü ge djü, sündalye ġyoag: seyo se kügüw ñegru yo nuna na í homdzoatsü. **21** Sündawñe i ná che, “Yow he ġidaw ye djovro a damdzojemme.” **22** Seyo vyew na í umsolyeñe vyeatsü, seyo ha shi-ñu ye i umdzu

yo zehuahima, se na i djühulye vyengatsü; sünda ná ubo chetsü, “Haña he i Joseb üsaw mowma?” **23** I na chetcho, “Djo nó he anabo zeğajobamme, ‘He mügawwa, nudzoğ í uw dagyolatchowe! No hadamje ñu dzühudaw ye ba Kafarnahum ge dadaw ná age nudzoğ ñetrü a je daw.” **24** Seyo i je chetcho, “No djó umsow cheime, djú ñihow je yow kuw nudzoğ ñetrü ge ügō mapawme. **25** No bá umsow cheime, Eliya í ñeto ge oje dzü kuw ñedzü ye pyelyeatrülye, ana lyiladjew vyew druguw-drulyiw ge luhuşümoatsü, sese Israyel ge şüpyo müjem kadā dutsü. **26** Séšo Eliya í se namko ye djuchi ge je maki, Sidon go Sarfat ge Jewishñim mo müjem a ichi a aka ki. **27** Seyo ñihow Elisha i shüi ñeto ge Israyel to şüpyo gōgō naw kadā, séšo Naman ñidaw Jewish mo Siriya go nūna yé tralye vyew na so güdraw madaw kadā.” **28** He ñu ye dzühubyo-dzühuğyowñe küña na se ñegru a duma, se na vyew lusvyumfoatsü. **29** Sündalye gudzulyitsüñe í na se ñetrü yo lahua, sünda ha pudru to í ñetrü gýodama, se pudru ulodza ge la jiku, í seyoşü üla ge dügaajoñe. **30** Séšo i nalumko yo kahulalye katrükralye. **31** Sündatcholye i Galili ñetrü go Kafarnahum ge jiku, sünda gýogow ñeto ge nūna ná shi-ñu tru. **32** Se na í shi-ñu ye dzülye mavyenghuatsü hado chemeje í ñu ye dügyebyo-dügyeğowdra du. **33** Melye ñe ulunge nūna a du, djuso ge gulo mauw kamyō gýodama. Se i şüpyo gow yo şogzukülye, **34** “He Nazret go Jisua, no bá ha tsünghu? Haña ba no damtrüajoñe jikuwma? No bá danghuwşowa ba djuma? Ba Tawgyew ichi güdraw üsaw ñe sakülyedaw yewa!” **35** Jisu i í züñe che, “Mazüda gýo sünda i yo

kahuag!” Sündawñe se ĝulo mauw kamyodaw ye ilungo haje ma uw madalyew kahuag. **36** Sei holye vyew na aañiñe vyeatsüg, seyo se na naĝütchü ge ñu truĝiñe che, “He i ye küna ñu baješoma? I se ĝulo ye ñigudu yo maĝew dügyebyo-dügyeĝyoiwa, sündawñe se i je kuhuabai.” **37** Hangge je hangge je ímdo í kadang ifo truĝitsüabaibi. **38** I ñegru yo kahuañe simon í ñe ge ji, süge se Simon (Pirat) ichi apye ye uso shüñe nala. Sündada i fbo i küĝütcho. **39** I ichi üñisa a gudzulye se usso shü nadaw í züg, züwñe sese usso shüw ye gabruag sünda uwabyo-uwaĝyowñe i süge age da í datunotcho. **40** Dru guamkoi sese dju-dju sama-sama yo nomñew yo so natsüdama, se na ichi ge la jikutsü, sündawñe i ügzü ye nadru ge a a dañe vyeñe na dagyotsü. **41** Sündawñe ĝulo mauw na ŝogzuñe che, “Ba Tawgyew ichi üsawwa,” šüpyo nachi go kuhuatsü, séšo i se na züñe seyo ñu mazüdügye, hado chemeje na danghudabi, i Masi cheñe. **42** Sünda ñetoahuwñe i namko yo kahuañe ĝüdzüw ge katrükralye, sündawñe upu na í tchüsetcho ichi a kakusetcho, sünda í dügotha, nachi go djukatrükralyewñe. **43** Séšo i ná chetcho, “No ñetrü utro ge je Tawgyew ichi shi-ñu trujo dulumme, hado chemeje nó he í daweñe kiabadamme.” **44** Sünda i Galili ñetrü go ñegru ge shi-ñu tru.

5 Upu na ichi ge gapulotsüñe, seyo Tawgyew ichi shi-ñu na dzütsüküĝütsü, sünda ibó ge Gannesrat go huĝülyi üdza to gudzu, sese ana a da. **2** Sese i huĝülyi üdza ge lü ksü vyedaw hohu, seyo tromaw-dzükrüw na ná tromaw na tchegüdrankoi. **3** Se lü namko ye a ye, se Simon ichi ye lyimyoyalje, i í hudza ge me latrülyewewñe küĝüñe che,

sündawñe i lü ge gýolye i nûna ná shi-ñu trukülye. **4** I ñu trufiahuwñe, sese i Simon i che, “Gýuw ge la jikewe, seyo tchü lügyejoñe bá tromaw ye majo dawe.” **5** Simon i í chetcho, “He Tabrawwa, no yakülyi ñegimütrü kuw koñiw dawye ha malügyelafibi; sedamje ba ñu cheda, tromaw mamkoime.” **6** Se i süna dawñe, ichi tromaw ye tchü aña-ñüschüw tromaw gañalajew malgrula. **7** Sündaw i í draw utro lü ge gyodaw na, age djeñe latunoweñe naje damche: seyo se na djekutsüñe, se lü ksü ye gudze-gulüñüahuw lagu vye sünda lü yeje mülaje ladjew latchuño vye. **8** Se na holyebi Simonñe Patras naksü Jisu üshitrü ye gaañe, seyo che, “He Tawgyewwa, notrügãñ yo katrülyewe, hado cheme no lalo nünabame!” **9** Hado chemeje aña ñüschüw tchü lügyeladaw í holyeñe i seyo üdra ayo na mavenghuatsüdabi; **10** Seyo sünatchombo Jabdi í üsaw Yakub ñe Yohañ naksü je, dju Simon í shürhawma, mavyenghuatsü dawñe Jisu i Simon í chetcho, “Djuñejodawe, ayogo ba nûna ná üshü tsülaje dawe.” **11** Sündawñe na lü ye hudza ge lakulye seyo sa a tralye ífum ífum kase. **12** I utro ñetrü ge dulu sese, se süge gôgo yo tsafoahuw nûna a ye jiku, sünda i Jisu í hohulye uvro ye gakülyea, sündalye küñüñe che, “He Tawgyewwa ba dagyojoñe vyedameje nó ba muchoadügyefijoñe.” **13** I ügzü ye djüñe dadülye che, “Bá muchogüdraweñe, no vedame.” Sündawñe ichi se gôgo tsadaw ye señügudo ye kagüdrüatsü. **14** Sündawñe i í trudrüse, “Djusaje djutruwe, séso kañe babraw ba mügaw na shewe, seyo ba kûnda güdraw mucholawma se fo ye, se hadamje Musa i djüvyelyedama se í djüwe ifo gow trufijoñe.” **15** Séso íbo

gow ñu šüpyo tüğa-zeğitsü, seyo šüpyo nünapu ye ichi ge shi-ñu dzüjone seyo sonaw na dagyolajone ichi ye keğitsü.

16 Séšo i nuna ñiw ge utroga kagañe küğünğudru. **17** Ahua ye ana a datcho, i shi-ñu trumkotchoi sese, Farisiñe dakyew kikyew na sa a gýoda, dju Galili seyo Yahudiya go küña ñetrü duluma sego na, seyo Yarusalem go jiku; sünda naw na dagyoijoye Tawgyew í gagra gokyew ye idra ye duse. **18** Seyo howe kagua na külyi-ğüdjew naw nuna a ye, ñelütsüdrü ge lalyi, seyo na í gütürü ge la jikuñe lamyoañe seyo Jisu ivro ye vyejone daahi. **19** Seyo na upu mutchusübyeñe ñelunge la majimyofiwiñe, na ñelütsüdrü ge lyilyiñe seyo ñeltsü tahalye, í gütürü nadra ye Jisu uvro ge ulungko ye kikülyeaha. **20** Jisu i na umsow lutuksüw vyedaw ye holyeñe che, “He nuna bá lalo ye muchoajemme.” **21** Sündawñe shizew-ñuzew nañe Farisi nağütchü cheği, “He i djubajema, Tawgyew í mow uw zehi ye? Tawgyew í tralye dju lalo na muchoifiwa?” **22** Jisu i nalu ge vyedaw danghulye ná che, “Djo djolu ge ha vyemkoiya? **23** Hado vyedoña? Ana chejoma, ‘Djo lalo ná muchoadama,’ semome ana ma ‘Gudzuñe seyo kutro djeg?’ **24** Séšo ye ana dadá djo danghujo daw nuna üsaw í druguw-drulyiw ayo lalo muchoaifiwme.” I se külyi-ğüdjea nado í che, “No ba chemkoi me, gudjuwe seyo bá gütürü ye lalye ba ñe ge la kabi.” **25** I jeañe ütrü a gudzu, seyo hayo sa a í gudru dama se í lolalye, Tawgyew í trollye í nudzoğ ñe ge kajebi. **26** Sündawñe vyew na mavyenghuatsüñe Tawgyew í trotsü, sündalye šüpyo gheñe che, “Yow ñi sama a ñu hohujemme.” **27** Seyo sefum a i ñepsü ge jihua, seyo Leviñe ñidaw a ye patso-law

nüna ye patso ñe ye g̃yodaw hohu, sünda í che, “Nófum kasewe.” **28** Sündawñe i vyew tratsülye ífum kase. **29** Sünada Levi i í ñe ge ava tsaw rhano a djü; seyo sünda se patso-law nañe seyo nüna utro a upua nañe üša g̃yoñe ava tsa, šüpyo upu dyam. **30** Seyo Farisi nañe seyo shizew-ñuzew nañe í shürhaw ná ana cheñe zekütso-zemrhü “Djo patso-law seyo lalobraw nadra hado g̃yoñe üša tsa-tu daiya?” **31** Jisu i na chetcho, “Müga ñachi ge so manaw na majjome, séšo sonaw na jijome. **32** No nüna güdraw na mowme, lalo duw ná nadržü-nalu lagudoijõe balaw kakuwme.” **33** Seyo na í chetcho, “Yohañ í shürhaw na ye šüpyo uw yo matsa-matuw kügüñe g̃yoiwa, seyo sünambó Farisi nachi go na je, séšo bá shürhaw na ye tsa-tuiwa.” **34** Jisu i ná chetcho, “Hawa ba name gzü jiw nüna ná gzübraw ye nadra dulu sese, matsa-matudügyefijoma? **35** Séšo se ñeto je kakujome, sayo sa a gzübraw ye nayo utroga dajome, sese na se ñeto ge matsa-matuw dajome.” **36** Ná i zeğaw a ze tru, “Dju nüna yo gye ükün ye tağañe dju matüpsüwme, semome ükün ye tağajobabi sedamje se tüpsüdaw ye je gye üme üdra makamyog̃ijo. **37** Seyo dju je tsühu ükün ye dzaği üme gye mapyujö, semome tsü ükün ye se dzaği üme yebó byoğalye kasuajo, seyo dzaği je mau lyajo. **38** Séšo anggur uhu ükün ye dzaği ükün ge pyujö dume. **39** Kagua nüna na tsühu üme ye tulye ükün ye matuğõñjo, hado chemeje na truibí, üme ye ufomdodašo cheñe.”

6 Sündalye g̃yogow ñeto sehu i vi goşü dañe kamkoi sese, seyo í shürhaw na pu ye trükülyelalye, ügzüku yo shükrüñe tsa-tsa ka. **2** Sese Farisi namko yo na hadamje

chekülyetcho, “Djo süna chiğa hado dawwa hai ye ġyogow ñeto ge madafiwjoma?” **3** Jisu i ná trutcho, “Hawa djo he í mangüma, nugo Dawudñe üdra ayo na luhušüda sese ha dawma? **4** I kúndañe Tawgyew ichi ñe ge jima, seyo lapsü djüdaw go odje na lañe tsa, se na bó mügaw ná tralye djusaje matsafijo, seyo ídra yo naje djüdalubi?” **5** Sünda i ná chetcho, “Nüna üsaw ye ġyogow ñeto ge je Tawgyewbamme.” **6** Sünda ana dañ ahua ye ġyogow ñeto kuw sese i ñegru ge jiñe shi-ñu trutchoñe da ġyo; seyo sa a nüna a duw ye ügzü fuvro go krosdzüada. **7** Shizew-ñuzewñe Farisi na í hadamje zeñe ñu jojoñe hoksü ġyo, i ġyogow ñeto ge dagyoahima madagyoima hojoñe. **8** Séšo ibó nalu vyedaw dāhuñda; sündada i se ügzü kroadaw nüna í che, “Pülyiñe, umko a gudzug.” I pülyiñe gudzu. **9** Jisu i í chetcho, “No djo he dzüime ġyogow ñeto ge ha dafijowa, uw dajo veima mo mau dajoma; shüw ná ġaksüjoma mo maġaksüjoma?” **10** Seyo i vyew ná hozeġiatsülye, se nüna í che, “Bagzü ye vro ge djüwe.” I süna da, sündawñe ügzü ye muchoañe uw lya. **11** Séšo se na ñepsü ge kuhuatcholye lusvyuñe naġütchü poġitcho, ñi he Jisu idra ha dañelye? **12** Seyo se ñeto bó i pudru ge küġüw katrükralye, seyo akülya ñetow Tawgyew í küġü ñetoaha. **13** Ñetoahuwñe, i í shürhaw ná balalye namko ye ġü yo ksü ye pola, sündalye ná shürhawñe che. **14** Sünda se na heimme; Simon í ñiñi ye i Patras ñe je vye; seyo í ñuw Andriyas, seyo Yakub, seyo Yohañ, seyo Fillipus, seyo Bertulme, **15** Seyo Matti, seyo Tomas, seyo Halfais í saw Yakub, seyo Simon dju í Jeletes je chewma, **16** Seyo Yakub í saw Yahuda, seyo Yahuda tcho

Iskariyoti, se i í tsadriahuw lyikülye. **17** Sündawñe na ídra kagalye no üpra a ye gudzutsü, sünda ichi shürhaw na upu mutchu, seyo vyew Yahudiya na, seyo Yarusalem, seyo Sor seyo Sidon go sütügülü üdza ge küña ñetrü ma sego şüpyo nûna upu na je, **18** Dju i shi-ñu truw í seyo ğulo ná muchoañe dagyojoñe ichi ge jikutsüdama, süge dutsü. Seyo chigüje na maw da vyedaw na je uw dagyo. **19** Seyo vyew na í kidügyoñ vyetsü, hado cheme íso go ğagra na kahuañe ná muchoahi. **20** Sündawñe i í shürhaw nachi ge hoñe che, “Şüvzüwme bá, ñeto daw ye, Hado cheme Tawgyew ichi ñetrü ye bachime.” **21** “Şüvzüwme bá je, dju luhuşüdama, Hado cheme ğaksüjome, Şüvzüwme bá, dju ksei ma; Hado cheme tchüjome.” **22** “Şüvzüwme bá, dju nûna üsaw íbo Bá mau dajome, Seyo bá lahuajome, seyo bá tchüĝo-hoĝojome, Seyo bá ñiñi danghulye vyetsü djojome. **23** “Sehu ñeto lüshüñe gyojo daw, hado cheme hojo daw, babó soĝgo ge lapsü dume. Í bupye-ñipye ñihow kew nadra je süna dawbamme.” **24** “Séšo tui me djo, dju bo-luko duma, Hado cheme djo djolu vyew apyew pajebi.” **25** “Tuime djó dju hesahe ğaksüwdadama, Hado cheme luhuşüjome.” “Tuime djó, dju hesahe tchüüima, Hado cheme duhu pajome seyo ksejome.” **26** “Tui me djó, nûna na djodruge uw chejome, Hado cheme ná bupye-ñipye na mülaw ñihow nadra je ana dawbamme.” **27** “Sešo dzüvodo djó no chei me, bá vyeñido na nülvow daw; bá dju mau daiba sena uw dajo daw. **28** Bá dju chemui ma, sená gaĝüzü djüjo daw; bá dju zeamei ma, senábo küĝüijjo daw. **29** Dju bákrumo ge tcheima, ichi ge krumo a go je djüwe; seyo dju bachi güfaw laĝaima, se í

bá polu djulawe djuchewe. **30** Dju damje bá prüüma sená djüwe; seyo bachi gañ lağaimeje, í djuprüwe. **31** Seyo ba nūna ná bá küna daweñe vyedama, baje ná süna dajo dawe. **32** “Sešo ba bá nūlvow dai ná akasa ba nūlvow dame je, ba ha dew dawwa? Hado chemeje lalo dado na je, ná dju nūlvow daima na je sená nūlvow daşoi. **33** Ba bá dju uw daihi ma sená akasa uw daijobame, bá ha dew chejowa? Hado chemeje lalo daw na je süna bó daşoi. **34** Sešo ba í chi gudzumeje, nachi go patchojoñe vyemeje, bachi ha uwwa? Hado cheme lalo daw nağütchü je chi bó gudzuşoi. **35** Sešo bá vyeñido nadra nūlvow dawe, seyo uw dawe, seyo patchojoñe mavyew chi gudzujo dawe; seyo babó dew lapsü lyijome; seyo ba Tawgyew í üsañe chejome, hado chemeje i se nabó dju maşüvzüdügjeje, dju kew nadru ge nūlvoi me **36** Baw küna nūlvosüwma, sünambo ba je nūlvojo dawe. **37** “Külü dju jowe, sündame badru ge je külü majojome; trudañe djuchewe, badru ge je truda machejome; aloijoda, sündameje bá je alojome. **38** Djüjo dawe, sündame bá je djüjome: nūna na düsdzü-düsdzüñe seyo so-soñe seyo gusuañe badru ge suijome, hado cheme ha chi yo ba tsoima, se chi yo babó je seiyo tsojome.” **39** Sündatcholye i ná zeğaw a yo chetcho: “Hawa ñiğew ye, ñiğew í ğabo trufijoma? Hawa naksü noğu ge magaajoma? **40** Shürhaw na nudzoğ chi dadrüw na yo madewfojome, sešo djudamje dagro dama, i í chi dadrüw imbó vyedujome. **41** Ba bá ñuw ichi iñi go gashüsadaş shobosa í hado hoiya, seyo bá nudzoğ bañi go sholbosa duw ye maholama? **42** Seyo ba bá nudzoğ bañi go sholbosa mahomeje, ba bá ñuw ichi í

künda chefijowa, ‘No ñuwwa, mola bañi go gashüdaw ye lahuajoma?’ He dakulyutchüwba, uvromashü bachi iñi go sholbosa lahuavzüwe, sündameje sese bachi üñuw ichi iñi go gashüdaw ye hohulye lahuahifijome. **43** “Ha shoñ uw a je ñime, dju sheje ha madağiw jewma, seyo ha madağiw shoñ je ñime, dju shejo uw jewma. **44** Shoñ küña duma, nudzoğ üje yo hosüwme; hado cheme nüna na gralye go lufuje mapyowme, seyo küfsüje go angur mapyofijome. **45** Nüna uw na nudzoğ lu go ñu uw chehuahi; seyo nüna mau na nudzoğ lu go mau ñu na mau yo chehuajome; hado cheme lu ge ha gudama se i namdzu go kahuajome. **46** “Ba nó ñu chew ná madzüjomeje, sünameje hado nó ‘He Tawgyewwa, he Tawgyewwa,’ cheiya? **47** Dju damje nochi ge jikuima, seyo nó ñu í dzühulyeñe zew dzüima, no djo trujome, na dju vyeduwma? **48** I se nüna i vyeduwme, dju ñe damkoi sese nogüdzü ye ggyuw chigalye kunu ge ñekrü dzuñe, seyo hutchuğo-ğölüşü ye idru yo da kaa, séšo í madañifijome; hado chemeje i lyow yo dada. **49** Séšo dju dzhutcholyeñe zew madzüma, se i se nüna i dambo vyeduwme, dju nogüdzü ye ñekru lyow madaw dadama. Se udru ge hutchuğo-ğölüşü kame, i sebyo-seğyo ngüaño seyo se i gaaño ganü-gağaaha.”

7 I í ñu ná nüna na trumdzoalyeñe Kafarnahum ñetrü ge jiku. **2** Sünda mükaw a ichi kulom djú i, í ñeşümbo veduw vewma, usso naño dzüjo veduw lyada. **3** Jisu iñiñ hutraw-notraw dzühulyeñe Yahudi ñetrü go nugow na ütrü ge í kulo í jikuñe dagyoowe cheñe ki. **4** Na Jisu ichi ge jikuñe ishitrü ge gaaño ana che, “Ba ibo he i daijo dawe **5** Hado chemeje i ñi ggyübye na nülvo daw, sünda ñi melye

ñe ije i daihu.” **6** Jisu i nadra nadra hutro jisa, sünda i ñe yo añe üğa ñibisa sa a, mükaw i üdraw na yo ana cheñe ki, “He Tawgyewwa, ba ñikuñisüw djudajodawe, hado chemeje nochi ge übadzü ñime, ba no ñelütsü pudaw ge jimyojo. **7** Sündada nudzo no bachi ge jikujo übadzü duñe mavemme, sé ba bá ñu i truñe no kulo usso dagyoiijodawe. **8** Noje nüna na üla yo nünabame; sünda shipashi na nogzü geme, sünda nüna a í ‘Kab’ chewñe se nüna ye kaw, sünda ütro a í ‘age kab’ chewñe i kaku; sünda no kulo na ‘He i da’ chewñe na se chiğa i daag.” **9** He ñu í dzühulye Jisu i lumashüw vea, sünda i ufum ge nüna upu kalasalai nachi ge tcholtruğiañe cheñ, “No djo he trungkoi heme, Israyel ge je no ana veksüw mapame.” **10** Sünda nüna kidaw na ñe kaku hobanda, kulo usso nadaw i dagyovodabi. **11** Me ñegi fum sa a i Nayan cheñe ñetrü a ge ji, ichi shürhaw nañe seyo nüna upu üdra jisa. **12** I se ñetrü gow füta ütrü iñisa jiku, hojodawe, nüna na ñimo a í ñepsü ge la kahuangkoi; se ye üyan üsaw akasa ba, sünda i müjem: sünda ñetrü gow şüpo nüna añe üdra dusa. **13** Í hoñe Prabu üdrapra-ulupra na, sünda i cheñ, “Dju ksewe.” **14** Sündawñe i iñisa ge jikuñe ñimo vedaw i ki; sünda gidaw na gogog jebi, sündawñe i cheñ, “O muhumya, No ba chengkoime, pakülyejodawe.” **15** Sündawñe se dzüdaw ye pakülye gyo, sünda ütrü zekülye: sünda i í üyañ i djülye. **16** He yo vyew na gëatsü, sünda na Tawgyew ibo gow troñe ana che, “Ñimko a şüpo dyew ñihow truw a kakülyadame, sünda Tawgyew i í nülwov í nüna na she.” **17** Sünda ibo gow ñu ye vyew Yahudiya seyo iñisa gow vyew ñetrü ge truzeğiatsü. **18** Sünda Yohañ

i í shürhaw na he ñu na trutsü. **19** Sündawñe Yohañ i í shürhaw nangko yo ksü i balalyeñe Prabu ichi ana dzüw ki, “Kakujo ye babamma, mo no utro na êyokrüjoma?”

20 Na ichi ge jikuñe cheñ, “Yohañ baptisma djüw i ñi bachi ge ana a dzüw kidame, se ye kakujo ye babamma, mo no utro êyokrüjoma?”

21 Sa yo sa a i êüpo na usso naw yo seyo duhu yo lahuaida; sünda müti kamyodaw seyo êüpo iñi êiw na iñi djü. **22** Sünda i í che, “Djo ha ha hohuñe dzühudama, kañe Yohañ i trujo daw; iñi êyew hohungkoimme, üshi lyew kahingkoimme, êôêô nadaw i dagüdrajemme, ufu vaw dzühungkoimme, sünda dzüdaw ye üshüküleyemme, sünda sapse na Tawgyew i shi-ñu trujeme. **23** Tawgyew i êüvzüw djudra duma na ushi mahütrüjome.”

24 Yohañ i kidaw nüna na kawñe, Jisu i Yohañ ubo gow nüna na ana tru, “Djo bye ge ha how jiña? Ha, ñedzülyiw yo age ngüa süge ngüa daw müsüê i? **25** Nameje djo ha how jibaña? Ha, nüna gye howsa shedaw í? Howe, dju gye-êuvo uw sheima sünda ñe uw ge gyoima, na mahal ge êyowwa. **26** Nameje ha how jimdobaña? Ha, djuma a ñihow í? Am, no djo trungkoime, ñihow truw ije dyewfo. **27** He ye sebamme, djubo êidama: ‘Howe, no muko í bavro bavro kijome, dju bavro ge kañe êabo gudow davojome.’”

28 “No djo trungkoime, mim naluhu yow sadaw na, namko ye Yohañ i dyewfo djuje mome sé dju Tawgyew i ñe ge imisafo dama, i se ije dyewfo me i.”

29 Sünda vyew nüna na seyo patso-lavow naje dzühuñe Yohañ ichi gow baptisma lañe Tawgyew i umso ve. **30** Sé Farisi seyo shotuko-kunu davow na ichi baptisma malañe Tawgyew i êabo shedaw i madzü.

31 “Sündada: no he shülsongkoi gow nūna na ha üdra tsojowa? Na ha veduda? **32** Na se angasa na veduw dju bajar ge gyoñe nağüтчü guksuğiñe ana chegiw, ‘Ñi babo bzüva viw, se ba ñuksu je mada, sünda ñi duhu dawgeje ba kseje makse.’ **33** Hado chemeje Yohañ baptisma djüw i odje je matsaw kakülyada seyo tsü je matuw kakülyada, sé ba cheiye, usso ge mütü du. **34** Nūna üsaw na tsa tuñe kakülyahume; se ba chewye, ‘Howe, tsağotüw sünda tsü tujetchüw nūna nawa, patso-law üdraw seyo lalo gifuğuw nadraw.’ **35** Sé patsü-sholu ye nasaw nachi í umsoñe da veda.” **36** Sünda Farisi a ye í üdra ava tsasaweñe bakuda; sündawñe: i se Farisi i ñe ge jiñe ava tsajone gyoñe. **37** Süge se ñetrü yo lalobram a ye, i Farisi i ñe ge ava tsaw jikuñe gyoda che danghulye, kunulübzü yo daw shüve a ge şowsa şow uhu lajikuda. **38** Sünda üshi ütrü ge, fum gow gudzüñe kseñe üshi i üñişü yo dağüñe sünda nudzo ükye gow ükyetrü yo dügüdra sünda üshi ge umdzu yo tsa tsañe, şowsa şow uhu yo şüi. **39** He í holyeñe, se Farisi dju í baladama, üdrü-ulu ve vemche, “I ñihow truw nūnan meje i danghujobi, dju i kingkoima, se ye djuma seyo küna mimma cheñe? Hado chemeje ibo lalobrambabi.” **40** He í dzühulye Jisu i hutrolañe cheñ, “Simonña, no ba hadamje a chejome.” **41** “Bo djüw a ichi gudzuvaw ksü duw, a ye lumu yo bosüñ fo pom, seyo utro a ichi ge lumu yo bosüñ pomğü duw. **42** Ichi ge domğütchojo ñiahuñe, sündawñe i naksü maksü i ujobammeñe traaha. Sünda: naksümko a dju í nülvo fo vejowa?” **43** Simon i cheñ, “no vew ge, i djú aña traafodama.” I í cheñ, “Ba uw vebadamme.” **44** Sünda se mim ichi ge tcholtrüñe i Simon

i che, “Ba he mim i homa? No ba ñe ge jikuwbi sé ba nó üshi chejo hu je madjü, se i noshi i iñiñü yo dagzüida, seyo i nudzo ükyetrü yo dügüdraida.” **45** Ba no umdzo yo bubu matsa, se no jikuw yo i noshi i umdzo yo bubu madamdu. **46** Ba no kye ge tel je mañü; se i noshi ge şowsa şow uhu şüida. **47** “Sündada no ba chengkoime; i lalo şüpo duw ye, muchoihumme, hado chemeje i şüpo nülvo dada; sé djuchi mesame muchodama, i nülvow je mesame dawba.” **48** Sündä i mim í che, “Ba lalo muchoajemme.” **49** Sündawñe üdra a ava tsaw ġyosadaw na, nadrü-nalu ve vetsü, “He lalo na muchoihu ye djubajema?” **50** Se i mim i che, “Ba küġüw ye ba ġaksüi damme, lüshüw yo kajodabe.”

8 Se yo na ñetrü ñetrü shi-ñu tru ka, seyo Tawgyew í ñe gow shi-ñu na truñe kahi, sünda i nadra shürhaw ġü yo ksü duse, **2** seyo mim üchea naje djuso gow mütü na lahuañe so naw na dagyodama, se iñiñ ye Mariyam Magdalini chewme, djuso gow mütü mro kahuadama. **3** Seyo Herodes i hokrivow Kuja ufum Yoanañe Susana seyo şüpo mim na í ná ġañ-miġi yo na kulom na hotunovow. **4** Nüna upu jikyeġiatsüwñe, seyo ñetrü ñetrü gow na je ütrü ge jikutsüwñe, i zeġaw tru: **5** “Üsü traw nüna a ye üsaw traw jihua: trangkoi ye üsü üchea ye ġabokutru ge gaa, sünda dügrüprag, seyo ñedzü gow musu na pilag. **6** Seyo üche ye kunuka udru ge gaa, sünda şükülye, séşo hu ġzüw mapawtro graha. **7** Üchea ye tsü namko ge gaa, sünda tsü na üşa üşa şüsañe i şümüla. **8** Seyo üchea na no uw ge gaada, sünda şülyilyeñe sheje fuġua dzaw djüda.” Ana chefialyeñe i gow yo ñu che,

“Djuchi ge dzüjo ufu duma dzüsawe.” **9** I shürhaw na i dzü, “He zeğaw ichi hawa?” **10** I cheñ, “Djo Tawgyew i ñe go ñu na dzüsüdügyewbi, se utro na zeğaw go trujome, hado chemeje na hohuñe mahohujome, seyo dzühuñe je madzüsüjome.” **11** “Zeğaw í chemeje ana me: üsü ye Tawgyew í ñume.” **12** Ğabo üdza ge ğyodaw na dju dzühudama; sündawñe mütü na jikuñe nadrü-nalu gow Tawgyew í ñu i lañe katrükralye, hado cheme ana malyajoşoma na Tawgyew i küğüñe na ğaksüw pajo. **13** Kunnu udru ge duw na, dzüñe lüshüw yo shi-ñu bo laşoi, séşo ükrü ñiw tro ye na umso mesame kuw ve, sünda muchow ge gaaha. **14** Dju kusu ge gamyoadama, se na, dju dzüi na, sé vro ge kañe vesumow seyo bo-luko seyo shüng-dongkoi ge duhu ge gamyojome, sünda na sheje mañujo. **15** Sé no uw gow na he me, dju shi-ñu ludrü lümyew yo dzüñe veima, na se yo sheje lakufijome. **16** “Djuje müsaw tchüholyeñe boğtom yo pelye mavejo, seyo buğo ufum ge mavejo, sé mütchü ubo ge vejo, hado chemeje nüna jikudaw na müsaw pajo. **17** Haje mamüşüme, ha ye matruhoajoma; seyo haje trumşüw ñime, se ye madanghujome sünda müsaw mapajoma. **18** Sündada ğüdzüw ğyowe, ba ha vego dzüngkoima? Hado chemeje djuchi ge dumañe vedama, i djüpyojolume; seyo djuchi ge ñima, ichi gow se ije lağajome, ha ye ichi nudzoğchiñe vedama.” **19** Üyaññe uñuw naksü ütrü ge jiku, sé nüna añe duw tro sa í matüvafilye. **20** Sünda í tru, “Baññe bañuw naksü ba tüvajoñe ñepsü ge gudzudame.” **21** I í ñu i hutrolañe che, “No aññe no ñuw he bamme, dju Tawgyew i shi-ñu dzüñe seyo umso vewma.” **22** Sesüyo

ahua ye i seyo i shürhaw na lü ge gyolyi, sünda i ná cheñ, “Age djebya, hu dügepsü ge jibo.” **23** Sündawñe: na lü í shaa. **24** Sündawñe na jiñe í dapüñe, sünda cheñ, “Tawgyewa! Tawgyewa! Ñi mauwfimauw lyangkoimme. Sündawñe i pakülyeñe ñedzü şüw-lyiw seyo hu i lashüraw i miği sündawñe na damudoañe ğüdzüw lyaha.” **25** Sünda i na che, “djo küğüi ye hanga?” Se na ğeaglye seyo mavenghuañe nağütchü cheği, “He djubajema, ñedzü şüw-lyiw seyo hu naje dügyeiye, sünda na i chew dzütsü.” **26** Sünda Giraseni na ñetrü ge jiku se ye süge pseğ ge Galili hu ütrü iñisa ge. **27** I hudza ge jikuwñe, se ñetrü go nuna a í tüva, djuso ge mütü kamyodama. Seyo şüpo üğaluw gomdo gye-ğuvo je mashew seyo ñe ge je mağyow nuğu ge aka ğyow. **28** I Jisu i hoñe şogzu, sünda uvro toi gaañe gow yo ñu che, “He Toğgroyama Tawgyew üsaw Jisu! No badra ha dajo duwa? No ba chengkoime, no ñiku-ñisüw djudjüjodawe.” **29** Hado chemeje i mütü í se nuna usso go kahuawe cheñe dügyengkoi, sündada i üdra gow lyanggudrulai. Sünda nuna na í sülyeñtchü seyo sülyebu yo vogo vew, sedamje i se sü na gokyoaha, sünda mütü ye i sümbye ge sagañgudrudügye. **30** Jisu i í dzü, “Bañiñ hawa?” I cheñ, “Upu,” hado chemeje şüpo uğulo na usso ge kamyolyedabi. **31** Sünda i í cheñ, “No noğu ge djukadügyejowe.” (**Abyssos g12**) **32** Süge puge vo upulo dyew a tsamroñe ğyoda, sünda: i í cheñ, “No nalung ge kamyodügyewe.” Sünda: i í kamyodügye. **33** Sündawñe se uğulo ge nuna usso go kahuañe vo usso ge kamyog sünda se vo upulo ye ğo ge ğüañe husu ge gamyoñe gamüla dzüag. **34** Fugulu ğyokrüw na se dagjew

i holyeñe ĝe djeshükralyetsü, sünda ñetrü ñetrü ge kañe he ñu i trutsüküĝa. **35** Sünda nüna na se dajew i how jihuatsü, sünda Jisu ichi ge jikuñe dju nüna usso go uĝulo mauw lahuadama se ye Jisu ishitrü ge gye sheñe ĝyodaw i hohuñe ĝeag. **36** Sünda hohusadaw nüna na ná tru, se üĝulo mauw ye nüna i ñiku-ñisüw da vedaw í kúndañe uw dagyodama. **37** Sündawñe Giraseni ñetrü üñisa gow nüna na Jisu i cheñ, ñichi ayo kahuajodabe; hado chemeje na ĝemĝekyoatsüdabi. Sünda: na lü ge gyolaye katrükralye. **38** Djuuso gow uĝulo mauw lahuadama se nüna ye í che, no badra ĝyokyejodawe, séšo Jisu i kadügyelye cheñ. **39** “Bañe ge kañe nüna na truwe, Tawgyew i kúndañe babo aña šüw-lyiw chiĝa dadama.” I kañe vyew ñetrü ge trüzeĝiatsüg, Jisu i nobo küña šüw-lyiw chiĝa dadama. **40** Jisu i Galili ñetrü go kalai sa a, nüna na lüshüw yo i tüva; hado chemeje na í ĝyokrüñe ĝyow. **41** Sündañe howe, Yayir cheñe nüna a iñiñ dju ñegru go dyewma, i jikuñe Jisu ishitrü ge gaañe cheñ, “Noñe ge jisawe.” **42** Hado chemeje ichi oje ĝüyo ksü yo üsam akasa a duw ye dzüasalaibi. I jingkoi ge nüna ishitrü ge gaatsü. **43** Sünda mim a dju oje ĝüyo ksügomdo šü lu ĝyowma sünda dju nudzo shüw-duw na so naw dagyow nadru ge tratsüdabi sedamje djugzü gow je i madagyofibi, **44** fum gow jiñe i gye üdza ge kig sündawñe sešüĝdo a i šü luw ye lumudoag. **45** Se yo a Jisu i cheñ, “No dju kidüĝña?” Vyow na makitsüñe chetsüwñe, Patras seyo üdra ayo dusaw na cheñ, “He Tawgyewwa, bá he nüna fupulodaw na düñe badru ge gaiwa.” **46** Séšo Jisu i cheñ, “Djudamje a no kidawa hado chemeje no danghudabi

nochi gow mu kahujewa.” 47 Mim ye holyeñe no mamușufijobañe vewñe, usso somsokyo jikülye, sünda ishitrü ge gaañe vyew nüna navro se trukülye, i hado kima, sünda kúndañe mekutcho dagyogdama. 48 I í cheñ, “Nosamya ba küğüw ye ba dagyodașoñe, lüshüw yo kajodawe.” 49 I trungkoibalubi ye, ñegru go mügaw i nüna a jekuñe che, “Basam dzüdamme: mügaw i duhu djujüwe.” 50 Jisu i dzühuñe cheñ, “Djuğejodawe; küğüjodabuwe; i basüjoșome.” 51 Ñe ge jikuñe i üdra ye Patras, Yohañ, Yakub seyo mimsa üyow-üyañ na tralyeñe djuje ütrü üñisa ge majidüggew da. 52 Sünda vyew na ubo kse-ñiğitsü, séșo i cheñ, “Djuksejodawe; I madzüme, i drumubadame.” 53 Nüna na i dzüdabi che danghuñe, i chedaw i dzüñe tchüg. 54 Sé i ügzü í kigolañe ğuksuñe che, “He akoo pakülyebi.” 55 Sündawñe ğulo üshükülyeñe pakülyeg; sünda i na dügye í tsajo hadamje djüwe che. 56 Üyawñe üyañ naksü mavenghutsüg, sé i ná cheñ, he ha dajema se i djuje djutruwe.

9 Sündatcholye i na ğüyo ksü shürhaw na balañe ná ğuló mauw seyo so naw na dagyow dajo gow bó vye. 2 Sünda ná Tawgyew i ñe go shi-ñu uw truw, seyo so naw na dagyowe cheñe ki. 3 Sünda i ná che, “Jiw ge haje djulawe: shobo je djulawe, kapüğa je, odje je, bo je seyo polu ksü ksü djulawe. 4 Seyo dju ñe yedamje ba ğyogoima, se a ğyodawe; sünda se yo kahujodawe. 5 Dju bala mağokyema se ñetrü yo kahuañe ishigo ñelümo na pafiajodawe, hado chemeje nadru ge na je truksüfijo.” 6 Sünda: na jihuañe ñetrü, ñetrü shi-ñu uw tru kaahi, seyo nüna ná djuje djuje dagyoñe kaahi. 7 Seyo ñetrü go psüği

fum yo nugo Herodes i he í dzühulyeñe mavenghuag, hado chemeje küña nüna na trudabya, Se i Yohañ dzüdo go üshükülyetchoda cheñe. **8** Sünda küña nüna na he i, se Eliya i hohuda: utro na ana je chetcho, ahugo ñihow truw mügaw namko yo djuma üshükülyetchoda. **9** Seño Herodes i che, “Yohañ ükye bo no poskeadügyembi, he ye djutchoa, djufo go ana ñu dzühumkotchoiya?” Sünda i í hoñoñikülye. **10** Sünda í shürhaw na kakuñe na ha ha dalyedama ná í truatsü. Sünda i ná utro ge lagañe, Betseda cheñe ñetrü a ge lañe kakye. **11** He i danghulyeñe nüna na ufum fupuloatsü, sünda í ná lüshüw yo tüvatsü, seyo ná i Tawgyew i Nogofo shi-ñu trukye, sünda djú dagyodügyeñoñdama, ná dagyo. **12** Ñeto kapsealaibi a, se í shürhaw êüyo ksü jikuñe che, “Upu na kadügyejodabe, kañe na ñetrü ge ná êyojo seyo tsajo bühohidame, hado chemeje ñi êüdzüw ñetrü ge dume.” **13** I ná che, “Djo ná tsajo djübalabya.” Na cheñ, “Ñichi ge odje pom seyo tchükro ksü yo haje ñime; sé ñi jihuañe vyow nabo tsaw-tuw prülameje, se ye dujome.” **14** (Hado chemeje sa yo sa a muhu fo pom kuw du.) Sünda i í shürhaw na che, “Ná pom êü, pom êü dañe êyodügyewe.” **15** Na süna dabadába, seyo vyow ná êyodügye. **16** Sese Tawgyew i ülgü odje pom seyo tchükrosa ksü í la, seyo ñedzüdru ge hotroñe na gaêüzü djü, sünda tchekuêi, tchekuêiñe í shürhaw na djü nüna na hawe cheñe. **17** Sünda: vyow na tsalyeñe tsaêelatsüdabi, seyo godza daw yo mo êü yo ksü guw trügula. **18** Se i akasa êüdzüw ge kagañe küêümkoï sese, seyo idra ye ichi shürhaw na idra dusa, sündawñe i ná dzü, “Nüna na nó ha cheiya?” **19** Na che,

“Yohañ baptisma djui ye, seyo kagua na mûgaw Eliya, seyo kagua na chew ye ahugo ñihow truw mûgaw nangko yo a üshükülye da.” **20** I ná dzü, “Sešo djo nó ha cheiya?” Patras i che, “Tawgyew i üsaw Masi.” **21** Sündawñe Jisu ná züpsüñe che, “He ana djúje djuchewe.” **22** Sünda i che, “Nüna üsaw í duhu paketrajobamme, seyo dasüñejome seyo kew mûgaw na seyo mûgaw sawlyiw seyo shizew-ñuzew na í hosûgaw vyeñe shijobamme, sünda i ñegi dzü ye üshükülyetchojome.” **23** I vyow ná che, “djuma no fum kasajo vedama, nudzoñ ye makasajoñe trawe seyo shüwa nudzo shokru i gilañe no fum kasajodawe. **24** Hado chemeje dju yo nudzoñ shüw ye fupojome vedama na shokru í moajome, sé djudamje nobo nudzoñ uluvyu takyoima se iyo í fupojome. **25** Nüna na vyow druguw-drulyiw í patsülameje, seyo nudzoñ uluvyu ye takyoame, semome ñiku-ñisüw pa, se yo ha palajowa? **26** Djudamje no yo seyo no ñu yo ñimtchüñjema; nüna üsaw ye je ichi seyo i awu ichi sünda güdraw sorgomuko ichi lüshüw pawñe, ije ñimtchüñjome. **27** No djo umso trungkoime, dju ayo ha a gudzudama, namko he a üchea na ana dame Tawgyew i ñetrü mahohumdoluye, na dzüw ye künama madanghujome.” **28** He ñu na chelye ñegi şügzü fum sa a Patras, Yohañ seyo Yakub na üdra küñüw pu a ge lañe jike. **29** I küñüngkolui ye, ukrumro utro a lya, seyo i gye ye grobülaşüksüñe lüna-lünakülye. **30** Sese, muhu ksü se ye Musa ñe Eliya naksü üdra ñu chitrunkoi. **31** Na gulo güdrawdra hohu, sünda i dzüjo go ñu poñi, se ye Yarusalem ge dajo. **32** Patras ñe üdraw na drumuñoñatsüdabi, sünda na pakülyewñe, i gulo güdraw;

seyo se nūna ksü ye dju üdra gudzüsadama, hohu. **33** Na ichi yo kajoñe dawñe, Patras i Jisu í che, “He übrawwa, ñi ha a êyow ye uwme: sünda: ñi lañe ulügü dzü dajome, a ye babo, a ye Musa ibo, seyo a ye Eliya ibo.” I madanghu, i ha chengkoima. **34** I ana chengkobaiye, ná mumu yo boshiêiag, ná mumu yo bolyangkoi ye na êeatsüg. **35** Sünda se mumu yo ana ñu a zekülye, “He ye nosaw seyo no i golawme, i chew dzüwe.” **36** He ñu i dzühungkoi ge, Jisu i akasa hohuda; sünda i mazüda êyoda, sünda ha hohudama, se ñu í se ñeto ge djuje malakülye. **37** Seyo se draha na pu goêü kagaahuñe, upu dyew a í jiñe tüva. **38** Sündawñe, upumko yo nūna a ye êogzuñe che, “He dadrüwa, no ba chengkoime, nosaw i nülvow hoijodawe; hado chemeje i nosaw akasame. **39** Sünda howe, êulo mauw a usso ge kamyö, sünda i ülya akaye êogzukülyeg; seyo i se í ana êüshülyiêiada, se i üga ge üzetcho fegukülye; seyo í ana damgzüw yo ñiku-ñisüw da tra. **40** Seyo no bachi shürhaw ná che, í lahuawe; séêo na malahuafi.” **41** Jisu i che, “He maküêü seyo bolu datchüw shürhaw nawa, no djodra küña kuw êyofisajowa, seyo djó daw na vejowa? I muhu i cheñ, basaw i age la jekuha.” **42** I jimkolai ye êulo mauw ye í lola padubug, sé Jisu i ñiêgzüñ êulo í miêiñe seyo muhusa í uw dagyoñe uyow ügzü ge djü. **43** Sündawñe vyow na Tawgyew i gow yo mavenghutsü. Sé vyow na í ha ha chiêa dadama se na trongkoiye, sese i í shürhaw na che. **44** “He ñu ye djo djofu ge vejodawe, hado chemeje nūna üsaw í nūna nagzü yo kigo ladügyejome.” **45** Sé na he ñu i madzüsü; se i í madanghdügye; seyo na he ñu ífo go idra dzüjoje

ġetcho. **46** Sündawna shürhaw naġüichü ge ñu a kakülye, se i
 ye nangko a dju dyewfoma? **47** Sešo Jisu i nalu ge vedaw í
 danghula, sünda muhumsasa a í lañe idra a gudzudügye,
48 Sündawna i che, “Dju damje noñiñi yo he muhusa i
 hutroima, se i nó hutrolawme; seyo dju nó hutroima,
 se na nó kidaw na je hutrolawbamme, hado chemeje
 djomko yo imisa yo imisafodama, se ye dyewfobamme.”
49 Sündawña Yohañ i che, “He übrawwa, ñí nuna a ye
 bañiñi lañe ġulo mauw í lahuahuw hohudame, sündada
 ñi í gohame, hado chemeje i ñidra ñisañe bafum makasa.”
50 Jisu i ná che, “Í djugohajo daw; hado chemeje dju
 djo mauw madama, na djodra dujome.” **51** Se í sorgo ge
 lalyimdrü ñeto kakusalaibi sese, sündawña i Yarusalem
 ge jijoñe vye. **52** Seyo i ivro ge mukow ki: i Samariya
 na ñetrü a ge ji, ibó ġyojo dashütrüivojoñe. **53** Sé na i
 magyogadügye, hado chemeje i Yarusalem ge jingkoida.
54 Se i hoñe í shürhaw Yakub ñe Yohañ naksü che, “He
 Tawgyewwa; ba ha tsüda, se i ñi dügye, se i ñedzü go mi
 gaañe ná damyaweñe ma?” **55** Séšo i tcholtruġiañe na ze,
 [Seyo che “Ba madanghuwa ba ha uġulo yo ma. Hado
 chemeje nuna üsaw ye nuna nachi luvyu ye damütrajoñe
 madaw se í ġaksüijoñe kakuwme.”] **56** Sündalye iñe i
 shürhaw na ñetrü utro ge jitrükralye. **57** Se i ġabo jimkoi
 ge, se djuma a ye í che, “Ba hange hange jiyima, no bafum
 kasajome.” **58** Jisu i í che, “Şelü ichi uksu seyo ñedzü go
 musu nachi üdrü duwme, sé nuna üsaw ichi ükye vejo
 je ñe ñime.” **59** I utro nuna a i che, “Nofum jisawe.” I
 che, “He Tawgyewwa, nó uvromashü kadügyevzüwe, no
 awu í ġuavzüjome.” **60** I í che, “Dzüdaw na ná nudzoġ

dzüw í büğudame, sé ba jiñe Tawgyew ichi ñetrü go shi-
ñu trujodawe.” **61** Utro a ye je che, “He Tawgyewwa, no
bafum kasajome; sé uvromashü nó kadügyevzüwe no
nochi ñe go nüna na yo mülün kajoñe.” **62** Jisu i í che,
“Djudamje nudzo ügzü i luksungkuğu ge kiñe fum ge
homeje, i Tawgyew i ñetrü ge gyofiwjome.”

10 Seyo he ñu nafum sa a Tawgyew i nüna mroğu lapyo,
sünda ha ha ñetrü ge i jijoma, süge ksü, ksü dañe ivro
kibrağitsü. **2** Sünda i ná che, “Rhamu kiw aña dume;
séšo chiğa daw mesame duba sündada vi übraw i küğüwe
chejodawe, se i í nudzoğ vi í tcholajo vi nüna kiwe.” **3**
Jiwe; howe no djó fugulu vyeduw dañe fumsu namko ge
kijome. **4** Sündada dzulngasaje djulawe, kapüğa je, seyo
shita je; sünda gabo ge je nüna ná dju je gaga djudawe.
5 “Dju ñe ge jihima, uvromashü chevzüwe, ‘He ñe ge
ğüdzüw djuwe chewe.”” **6** Süge djuma güdzüw pafiwo
dumeje, ba güdzüw djüdaw ye üdra dusajome, momeje
bachi ge kakutchojome. **7** Se ñe ge gyowe, sünda ichi
go ha paima, se í tsa-tuwe, hado chemeje chiğa daw
nüna na ná shishü patsüw; ñetro-ñetro djukahijodawe. **8**
Seyo ha ñetrü ge jiyima, sügow nüna na hutrovowñe, se
bavro a ha vedama se i tsajodabuwe. **9** “Sügow sonaw ná
dagyojodawe: sünda ná chewe, ‘Tawgyew í ñetrü ye batrü
iñiñisa ge kakudamme.”” **10** Sé ba ha ñetrü ge jimyoima,
seyo sügo nüna na bá mahutrovolaime, ná bodzağ ge
jeñe ana chewe, **11** “Djo ñetrü yo ñelümo naje, ñishi
ge güdrüsadow na, ñi djovro a pafiamkoimme, sedamje
he í danghujodawe, Tawgyew i ñetrü djotrü iñiñsa ge
kakulaimme.” **12** No djo trungkoime, se niyay ñeto se

ñetrü ye Sodom ñetrü i je mofokaw gijo lyajome.” **13** “Tui Kurajiña! Tui Betseda! Dju dyew chiğa dafiw ye djo ge dadama, sese í Sor ñetrüñe sidon ñetrü ge dameje, na ke ge gye güpañe seyo kütsesüpu ge ğyoñe na kye ge dru-lu vyegudoñjemma. **14** Sešo, melye gzuñe cheĝiyi sehu bafo vyego yo yeje Sor ñe Sidon naksü vyego ye vyeksufofijome. **15** Seyo Kafarnahum ñetrü, hawa ba soĝgo kuw lüvzüw dalyijoma? Ba bó noĝu üla ge kuw üla kaajome.” (Hadēs g86) **16** “Dju ba chew dzüima, se i no chew dzüjo, sünda ba dju mauw daima, noje i mauw dajome; seyo dju no mauw daima, se ye no kiadaw i je mauw dajome.” **17** Se shürhaw mroĝü yo ksü na lüshüw yo kakutchoñe che, “He Tawgyewwa, ba üñiñi yo se ğuló mauw na je ñichi pudu-puña ulunge pumódame.” **18** I ná che, “No mütü í ñedzü lüĝaw veduw ñedzü go gaahu hohuime.” **19** No djó byu na seyo mütü güdzü na dügrüdzagofijo djüwme, seyo vyeñiw nachi go vyew mau dafiwjo ná madafijo pudu-puña djüwme; seyo ha gañ yo je djo naw madafijomme. **20** Sé sünašo cheñe djulüshüwe, se ğulo mauw na djo pudu-puña yo pumoda cheñe, sešo djo lüshüjo daw se djo ñiñi Ñedzü ge ği vyedotro yo. **21** Sa yo sa a i ğulo güdraw yo dañe lüshüdzoalye, seyo che “He Awa, Ñedzü ñe No i Tawgyewwa, no ba ulu yo uw cheime, se ba he ñu na danghu-kinghuw nüna seyo vyesü-vyelüw na yo müšüñe veda, sünda angasa natrü ge duda. Am, he Tawgyewa, hado chemeje bá he í uw veda. **22** No awu i nó vyow nodru ge traadamme; seyo djuje madanghu se saw ye djujema, awu aka danghuba seyo awu djujema se je dju madanghu, se i ye sawchi gemdo aka seyo se djudru

ge saw i dujoñe vyedama.” 23 Seyo í shürhaw nachi ge tchoñe akasa ge che, “Ŝivzüwme se iñi ye, se he ñu ná se ba hoiwa hoiye, 24 Hado chemeje no djo chemkoime, ŝüpo ñihow truw na seyo ñubyu na tsüdaw ye, se ba ha ñu ye hoima howe; sé maho seyo ha ñu ye ba dzüima dzüwe, sé madzühu.” 25 Sündawñe nûna a gudzulyi; sûnda ana cheñe í kûna daima hopüñew che, “He shotuko-kunu go dadrüwa, shüwa shüw shüjo ibo ha dameje ujowa?” (aiñios g166) 26 I í che, “Shotuko-kunu ge ha ĝida? Ba kûnda ngüña?” 27 I trutcho, “Ba Tabraw bá nudzoĝ Tawgyewchi go vyew nudzoĝ drü-lu seyo nudzoĝ krâše seyo nudzoĝ budzu vyew se nadra nûlvow vyejodawe; seyo nudzoĝ ĝafopsüĝi-ĝampsüĝi go ná nûlvojo dawe.” 28 I í che, “Ba umso chedaba, he ana dabya sündame üshü ĝyojome.” 29 Sé i í nudzo í usu dajoñe veñe Jisu í dzü, “Nameje nochi ĝafopsüĝi-ĝampsüĝi na djuwa?” 30 Jisu i che, “Nûna a ye Yarusalem yo Jeriko ge jimkoi ye ñigudu tsaĝaw na djeshiĝiaña i gye í na shalügülag, sûnda gü-shü dañe atrü dzüw datralye katrükralye. 31 Sûnda ana da, se ĝabo ge mügaw a kamkoi, séšo í holye ĝeaglyeñe djetrükralye. 32 Ana vedumbo Lewi a ye je sešü katcho, ije í holyeñe ĝeaglye djetrükralyetcho. 33 Séšo djudamje Samari ñetrü a go sa a kakukülye, sûnda í hohulyeñe nûlvo vyela. 34 Sûnda itrüĝañ ge jikuñe seyo ichi üshi ge luvuhu seyo tsühu prüñe gyeche-gyelye yo pyogo, seyo í güĝedru ge gyodügyelyeñe ñe ĝyow ge lajikye sûnda í uwyo hoivo. 35 Se draha í lumu yo bosüñ ksü lahuañe se ñebraw i djüñe che, ‘I uwyo hoivojodawe, seyo bachi go kûña kapyoima, se ye no kakuwñe doajome.’” 36

Hesahelu he ba vyew ge se na ñigudu-tsaġaw süna ge lyalahado, nadzüngko a dju ichi ġafopsüġi ġampsüġi go na ñe veiya? **37** I che, “Se i dju í nülvodama.” Jisu i í che, “Kai, baje kañe süna dajodawe.” **38** Sündatcholye Jisuñe i shürhaw na jimkoitchoi ye, se i ñetrü a ge ji, seyo Marta cheñe mim a ye í iñe ge balada. **39** Seyo Mariam cheñe uñum a duw, i Tawgyew ishitrü ge ġyoñe i shi-ñu dzüw. **40** Sé Marta chiġa da dañe mavenghua sünda itrü iñisa ge jikuñe che, “He Tawgyewwa, ba haje mavema, noñum í no akasa chiġa daweñe traadaw ye? Sündada í chetcho, nó datunowe.” **41** Tawgyew i í trutcho, “Marta O Marta; ba šüpyo ñu ha vejema venglyeñe seyo mavenghu lyaha.” **42** “Séšo ñu a ye umsome, seyo se chiġa uw í Mariam i golame; se i ichi go malaġafijomme.”

11 Sündatcholye ahua ye i nolu a ye küġüngkoi. Seyo i se küġüfiahuwñe, ichi shürhaw namko yo a ye í che, “He Tawgyewwa, Yohañ i í shürhaw ná küna veduw küġüdrüdama baje ñi süna veduw küġüdrüwe.” **2** I í che, “kye damje djo küġümkoime, sese chejodawe: ‘He Awa, Bañiñ ġüdraw vejome, ba ġadzü kakülyawe.’” **3** “‘Ñichi muhu muhu yo tsajo-tujo í ñi djüijodawe.’” **4** ‘Seyo ñi lalo na muchoaijo daw, Hado chemeje ñi je, ñi mauw dado na muchoaijome, Sünda ñi mauw uw dajo yo ġaksüiwe.’” **5** Sünda Jisu i ná che, “Djumko ye üdraw a duw ye djuwa, sünda i ñegimko ge pakülyeñe ichi ge ji í chewe, ‘He drawwa; nó odje üka dzü djüwe. **6** Hado chemeje, kasew-bišew go draw a ye nochi ge jikuda, sünda ivro ge vejjo nochi ge haje ñime.’” **7** Sünda i ulung gošü ñu tru, se nó afašüw djudjüwe; yabó ñegüdrüšü je

dugoadammje, sünda nosa ye nodra buŕo ge ĝüsadame, sündada no bá pakülyeñe haje madjüfijomme. **8** No ba trungkoime, se üdraw duñ sese je í pakülyeñe haje madjüfisabamme, sedamje i ñimtchüñ ye tralye prüdo ye í küña tsüdama süña pakülyeñe djüjoŕo. **9** Sünda no djó cheime; prümeje, djo djüjome; tchümeje djo pajome; dümeje, djobo voaijome. **10** Hado chemeje dju prüima, ná pajome; sünda dju tchüima, na pajome; seyo dju düima, nabo voaijome. **11** Djomko ye dju ana awu duwa, se üsaw ye odje prüme, se í kunnu djü, seyo sündalye tchü prümeje, se tchü madjüw byu djü? **12** Semome jeje prülaime, se í mütü güdzü djü? **13** Sünda, ba maulyeñe je basa ná gañ uw djüjo danghumeje, se djo ñedzü go Awu, i ichi nudzoŕ nüna prüi ná hado ĝulo güdraw madjüjowa. **14** Sündatcholye Jisu i ügadow ĝulo mauw a í lahuatcho; se ĝulo mauw ye kahuhuñe, ügadodo ye ütrü zekülye; sünda nüna na mavenghuatsü. **15** Séŕo namko ye küña na cheda, “I bó ĝuló mauw nachi go dyewfow mütü ichi datunow yo lahuabaiwa.” **16** Utro na í dafidama hojoñe í ñedzü udru ge hadamge sheweñe cheshew shewe che. **17** Séŕo Jisu i, nadrü-nalü ge vedaw i danghulyeñe, na che, “Ha ha ñetrüĝüfo ge braĝidama, se ñetrüĝüfo ye mütrüajome; sünda ha ñe ye braĝidama, se ñe ye je mümyajome. **18** Seyo sünda mütü ye í nudzo íbo magotchow dame, se ichi ñetrüĝüfo kúndañe dujowa? Hado chemeje djo nofo go ana cheŕoibi, se mütü i datunow yo se mauw ná lahuabaibi cheñe. **19** Senameje no mütü i datunow yo ĝuló mauw ná lahuabaimeje, se djó agü na dju tunow yo kakülyebaiya? Sündada ná djo niyay djüw nüna chejome.

20 Séšo no Tawgyew udruyo yo uĝulo mauw na lahuameje, Tawgyew i ñetrüĝüfo ye djotrü ge kakujome. **21** Nüna gow na nachi ñe i ĝaksüw chiaĝi pyogoñe ñe í hokrüimeje, se ichi gañ-miĝi na ĝüdzüw dujo. **22** Sešo ije gofotchow na djuma a í tumuvojoñe í dafoahuñe, í se chiaĝi na ha ye i veksüdama, sena laĝalag seyo ichi gañ-miĝi na laĝañe habraĝiame. **23** Dju nodra ñima se i no mavyewme, seyo dju nodra dukyeĝiyima se i trabraĝiajome.” **24** “Nüna usso go ñișügzüñ ĝulo kahuahuñe nokro ge ĝyogojo tchüĝijome, sünda mapawñe i chejome, no ha ñe yo kahua dama se ñe ge kamyotchojome. **25** Sünda kakuwñe i ĝümsa-ĝümĝañe howsa hohujome. **26** Sündawñe i idra ye í je mofokow uĝulo mauw mro ye idra ye lakujome, sünda na ilunge kamyoñe sayo sa ĝyojome, sünda se nüna ye uvro gow ije mokofow mauw lyajome.” **27** Sese i he ñu i trungkoi ye upumko go mim a ye gow yo che, “Șüvzüwme se uluhu ye hayo sa a ba ĝyodama seyo se apu ye ha ye ba mütsüdama.” **28** I che, “Am; séšo șüvzüwme i, dju Tawgyew i ñu dzüñe i chew dzüima.” **29** Se șüpyo upu kyeĝipyo dawñe, i che, “He ñishü yo nüna na maume; na chishew tchünggudru; se ná Yona i chishew í tralye seyo haje chi mashejome. **30** Yona í küna veduw Ninwe ñetrü go chishew vewma, sünambo nüna üsa ye he ñishü yo nüna na chishew vedujome. **31** Müdzavye go nugom niyay djüw se ñetomüdrü ayo nüna nadra gudzuñe, í datrüwñe chejome, hado chemeje i Suleman i ñu dzüjoñe druguw-drulyiw udza go jikuda, sünda holabya he ayo he a Suleman ije dyewfo a du. **32** Ninwe go nüna na Niyay djüw ñetomdrü ye hesalu yo nüna nadra gudzuñe, naso

ge truchoaajome; hado chemeje na Yona i ñu tru í dzüñe nadra-nalu muchoagye sünda howe, age Yona ije dyewfo a dume.” **33** “Dju nüna je bela ge mütrü tchühoñe ġumšü ge seyo ñeshü ge mavewme, sešo mütrü ubo ge dzugo vewme hado chemeje nüna jikui na hohujoñe. **34** Baso go mütrü ye bañi ye me, sündada bañi güdrameje, se basso naje vyow müsajome; séšo se ye maumeje, basso ge je nukuġujome. **35** Sündada ufu je ksü-üñi je ksü dañe ġyowe, se müsaw ye baso duwe nukuġuañeme. **36** Sündada baso ye vyow müsazeġiame, seyo se ichi hangeje manukrumeje, se sündame se vyow na müsajome, süna vyeduw ñeto ge dadawa, se mütrü ye ichi lünaw yo djó müsaw djüiwa.” **37** Jisu i ñu trungkoi ye, djudamje Farisi a ye i che, se nochi ge jiñe ava tsawe; sünda i ñelu ge djemyoñe ava tsajoñe ġyoag. **38** Farisi na basha go na ava matsalu üshi-upo machew í holyeñe mavyenghua. **39** Tawgyew i í che, “O Farisi, ba bekasa seyo bela na udru udru go güdrawšo, séšo balung ge vyesbiw seyo mauw vyesumokradama. **40** Budzu ñiw nawa, dju ñepsü go vye ye dadama, hawa se i ulung go i madaima? **41** Am séšo, ulung go gañ-miġi duw na chi djüajo dawé, sündameje bábo vyow güdraw lyajome.” **42** “Se Farisi nawa, djo tui me! Ba pudina ñe sudab yo, seyo vyow ñomñow sheġe baġüdo yo ülye ġü tronguaña djüšoma, séšo Niay i seyo Tawgyew i nülvo í mahutroiwa; tsüwbo tsüda hena je dañgudru seyo sena je tratcho. **43** Farisia nawa, djo druge tui me! Djo ñegru ge nugo buġo uw vye seyo badzaġ ge ye djó gaga tsüw.” **44** “Djo tui me! Hado chemeje djo se pelyado nuġu vedudame, süge nüna na

udru ge dügrüñe kahi, se madanghuw nuğu du cheñe.”

45 Sündawñe mükyew a ye í che, “Dadrüwa, he ana cheñe ba ñi tchügoime.” **46** Jisu che, “Oi shotuko-kunu dakyew nawa, djoje tui me! Djo ana lojemalofiw gañ me, nüna nadrü ge joşoi seşo yabó djo djogzütsü a je madadü.” **47** Djo je tui! Djo se ñihow truw na nuğu chiw, dju djo aki-awu na shilyedama. **48** Sünda: djo truksüw nüna me, seyo djo aki-awu na dalyedaw yo uw vye; hado chemeje na bó ná shidabi sünda djo ná nuğu í daw. **49** Sündada Tawgyew i patsü-sholu je chedame, se no nachi ge ñihow truw seyo shürhaw kiajome, seyo na nağiyo küña na shijojema seyo küña na daşe-damejojema. **50** Se i ye küña ñihow truw duma naşü í he druguw-drulyiw í dakülyejobo a fualyedame, vyew na gilyedo ye he ñefo ayo nüna nachi yo lajodawe. **51** Habil í üşü yo dalalye Jakaria í shiw kuw se psügañe mügañe naksümko ye shiw: no djo umso truime; ichi gidoye he ñefo syo shüdo nüna nachi go lajome. **52** Shotuko-kunu dakyew djo tui me! Se djo je patsü-sholu veği bo ladaşome, séşo djo djoluvyo makakume, seyo kakujoñe dado na dugo vye. **53** Sündalye i sa yo kahuahuñe, sese shizew-ñuzew nañe seyo Farisi şüpyo ifum kase seyo i dagtso-damrhüñe, ha ha ñu bütroluweñe da, se i şüpyo ñu ufo bütroluweñe **54** sünda na i ha ñu chehualaima gyokrü gyo, se umdzu yo ha damje ñu zetruahuw ye kigolajoñe.

12 Aña a sese hadzağ-hadzağ dzaw nüna fuguñe, aña ana kuw nağütchü tcheği-lügyeği da, se i uvromashü í shürhaw ná che, “Farisi nago loğäloğe yo üğa gyojodawe. **2** Vyojo haje dümyoñe maveme, madanghujo haje müşüñe

maveme. **3** Sündada ba ha damje nukuḡuw ge chedo ye, se i müsaw ge dzühujome; seyo ñeḡũñ ulung ge ufu ge ha aḡesa yo chedama, se ye ñelütsü udru go yo trujome.” **4** “Séšo no djo trungkoime, nodraw nawa, dju usso i shifidama se na seyo ha madamñefijomme, ná djuḡejo dawewe. **5** No djo trumchemjome djo djú ḡejoma, dzüwñe djú chigüje ge lañe djoafima, se í ḡejo dawewe; no djo trupangkoitchoimme, se í ḡejodabuwe. (Geenna g1067) **6** Hawa ajolya ksü yo sülyisa pom madrüafima? Sedamje Tawgyew i namko ye a ye je makoḡoa. **7** Bakye go vyow ükyetrü duw naje ngümdzo vedame, sündada: djuḡejo dawewe, ba sülyisa na daḡowme. **8** “No djo chengkoime djudamje no nüna navro ge nó noḡobiñe danghumeje na je nüna üsaw ye je Tawgyew i sorgomuko uvro ge ḡḡobijome. **9** Séšo dju nüna navro ge no hopseḡiahima ije Tawgyew í sorgomuko uvro ye hopseḡiajome.” **10** “Dju nüna üsaw ütüma mauw truima, i datrudaw í muchoaijome. Séšo dju ḡulo güdraw ütüma mauw trüima, í datruw í mamuchoijomme.” **11** “Nüna na ba müḡaw-ñegru seyo mükyew seyo damikyew navro lakuwñe, ba navro ge ha chemeje ujojema seyo küna chejojema se na djuvengüajodawe. **12** Hado chemeje ḡulo güdraw ba sayo sa a ha chejome zedrüjome.” **13** Seyo upu go nüna a ye í che, “He dadrüwa, noñuw í awu í bo-luko ná noje hawe chejodawe.” **14** I í che, “Nüna nawa, nó dju niyay djüw seyo baḡüḡiw nüna boña?” **15** Sünda i í che, “Uw yo ho ḡyojodawe, seyo tsaḡa-laḡaw süna yo basü ḡyojodawe; hado chemeje nüna na shüw ye dju bo-luko duw yo mashüwme.” **16** I í zeḡaw a tru, “Tümbum nugo

a í no ge rhamu šüpo kakülye. **17** Sündawñe i ulvyu ge no hadajojemmañe ve, hado chemeje nochi ge bo no dakülyedaw rhamu na vejo buño je ñi. **18** Sündá i che, ‘no ana dajobabi: no nó ñetchü í tashalyeñe dyew dalajo; sündá no rhamu seyo bo-luko na vyow süge vejo; **19** sündá no gulo i chejo, guloa, bachi ge oje šüpo ügalaw kuw bo-luko vewme; gyogowe, tsawe, tuwe seyo lüshüw yo gyowe.’ **20** Sešo Tawgyew i í che, ‘Chi madnaghaw nuna! He ñegimdo ñegi a ba lutuw ye lutukyoadügyejomme; sündawñe ba küña dashütrüñe vedama, se ye djuchi lyajowa?’ **21** Ana je nuna duwme dju nudzo ubo bo-luko dashütrüñe ve, sé i Tawgyew inigzü ge nugo mo.” **22** Sündá i í shürhaw ná che, “Sündada no djo trungkoime, nudzo shüjo-dujo ubo djuvewe, no ha tsajojemañe; seyo nudzo usso ubo je ha gye-guwo shejojemañe. **23** Hado chemeje tsaw-tuw í shüw ye, seyo gye-guwo í dyewfo usso yeme. **24** Pülgam na hojodawe; na zuje mazuw seyo ñetchü ge rhamu je mapaw; sedamje Tawgyew i ná tsakyewšo. Bá musu na fow go aña dufowme. **25** Djomko ye dju duwa, dju vengaw yo nudzo i shüngkoi ge ganta a ña damje shafijo ye? **26** Sündada ba imisa fo chiğa íje madafimeje, hado utro ñu ná lañe vemyoñña? **27** Bye go shoba ná hojo dawé, na kúndañe shülyima; na chiğa je madaw chitra je madaw; sedamje no djo chengkoime, Suleman je í küña übadzü gidama, namko ye ana veduw gañ a je magime. **28** Sündada Tawgyew i no go suso-mütchü namaje yow gye sheida sündá draha ná boti shüw ge joañe, anambo gye-guwo sheñe veihume; Tawgyew ge mesame veksüw nawa, djo kúnadañe aña

masheijowa? **29** Sündä djo ha tsajojema ha tujojema süna ve djuŋyowe, sünda meaje mavemyow djudajodawe. **30** Hado chemeje he druguw-drulyiw ayo go vyow tuŋutumo na he ana veduw bostu na tchüנגgudruwme sünda ba Awu danghudame djo he bostu na šüpo tsüda cheñe. **31** Séšo ichi ġadzü i tchüjodawe, sündameje, he bostu naje pajome. **32** “Nüna imisa nawa, djuŋejodawe; hado chemeje ba awu i bá ġadzü paweñe vedame. **33** Nudzo ichi fuñ-voñ na draalyeñe tunojodawe; sündalye nudzo ubo ana dalajodawe, ha ye üme malyajoma, sünda soġgo ge ana bo-luko dashütrülajo dawe ha ye makaajoma, djutrü iñisa ge tsaksutchüw naje majikujo seyo bulu naje mauw madajo. **34** Hado chemeje hange bachi bo-luko duma, badrü-balü he süge dujome. **35** “Djotsü na pyogo vejo dawe, seyo dju mütrü na dzodügyejo dawe. **36** Sündä djo se kulo na veduw dajo dawe, dju nudzo dadrü í gzü jiw go ke kakujojemañe ġyokrü ġyow veduw; i kakuñe ñegüdrüšü düwñe mekutcho djeñe voa. **37** Gaġüzewe se kulo í, djú dadrüw ye kakuñe madrumuvow hohudama; no djo umso trungkoime, i ütsü ge pyogolañe ava tsajoñe ġyojo, sünda üñisa jiñe í hoijo. **38** I ñegi ge ülye ksü seyo ülye dzü ñepüñew ge je pakülyew hohumeje, se kulo ye gaġüzebamme. **39** Djo he i danghujo vejo dawe, ñe übraw ye tsaksutchüw na tsaksuw ke jikujoma se í danghubammeje, i pakülye ġyjobamme, sünda nudzo ñe ge majimyogyejome. **40** Baje dashütrü ġyodawe; hado chemeje ha homoi ye jikujoñe mavew se homoi ge nüna üsaw jikujome.” **41** Sündawñe Patras i che, “He Tawgyewwa, ba he zeġaw ye ñi aka bama mow vyow naje

truwma.” **42** Tawgyew i che, “He veksüw seyo patsü-sholu hokrüw ye djuwa, djuchi dadrüw ye ná tsaw-tuw homai ge djüweñe kulo-kutro boñe ve. **43** Se kulo ye gağüzeme, djú í dadrüw ye ana dangkoiye hohudama. **44** No djo umso cheime; I í nudzo ichi vyow bo-luko ge zeğiw vejobamme. **45** Séšo se kulo ye ulu ge ana vemeje, no dadrüw ye üğalaw ge kakujobañe veñe, sünda kulo seyo kulom na güñe seyo tsañe tuñe tukrañe ğyomeje. **46** Se kulo i dadrüw ye ana ñeto a ye, i madanghuw ñeto a ye, i í mağyokrüngkoi ye, seyo i madanghuw homai ye, kakujo sündañe í sojai djüñe í usu maw ge ngüañe vejo. **47** Seyo se kulo dju nudzo dadrüw í véw í danghuñe, seyo madashütrüvoñe seyo í vew kuw ge makasabammeje, şüpo tsalajobamme. **48** Séšo dju madanghuñe ğüw tsalajo chiğa dadama se ye me tsalajobame, sündada dju añe djüdama, í añe prüjome; seyo dju şüpo boñe vedame, ichigo añe lajome. **49** “No druguw-drulyiw ge mi dahow kakülyahume; sünda ha tsüdawa chemeje hesalu mi dzomzoaweñe! **50** No baptisma lajome; sünda no malamdolu kuw no küna mauw ñiku-ñisüw ge ğyojojema! **51** Ba vedaw ye no he druguw-drulyiw ge ğüdzüw kakudañe vedama? No ba chengkoime; mome, no dabrağiahuw kakülyahume. **52** Hado chemeje hesalu yo ñe ge nüna pom nağütchü ge magağijome, dzü ye ksü üdra seyo ksü ye dzü üdra. **53** Awu ye saw üdra, seyo saw ye awu üdra maveğijome; añ ye sam üdra seyo sam ye añ üdra, apye ye safu üdra, seyo safu apye üdra maveğijome.” **54** Sünda i upu naje che, “Mumu íje druguw go kalyiw hohumeje, djeañe ñedzü şüjo chew; sünda süna dabaibi. **55** Sünda müdza

gow ñedzü lyiw hohuñe cheibi, ñedzü shüw lyijome, sünda süna dabyo-dağyotcho. **56** Loğa-loğë nūna nawa, djo ñedzüñe no naksü í utroñe danghudameje, hado he shüw-duw ubo kūndañe madanghufia?” **57** “Ba hesalu ba nudzo yo hado ñu mavelafia? **58** Ba bá fodaw nūna üdra mukow ichi ge jingko ye, ġabo ge ñu chegüdrajo dawë, momeje ba í mukow ichi ge šüñe lajikyëñeme, sünda mukow i bá shipashi nagzü ge djüñe seyo shipashi na bá pache ge shüñeme. **59** No djo trungkoime, ba ajolya ajolya dañe magimdzoalu kuw, ba makahuafijome.”

13 Nūna üchea sayo sa a djeku, seyo Jisu í Galiliyo nabo go ñu dzüngkoi, djušü í Pilatus i í küğüw ge djüasadamma. **2** He í dzühuñe Jisu i na che, “Djo ana veima, he Galili na utro Galili ná lalofoñe, hado chemeje nadru ge ana veduw ñiku-ñisüw djüda che? **3** No djo trungkoime, mowme; séšo djo djüdrü djolu mavetülümeje djo vyow he ñom yo mütratsüjobamme. **4** Mow djo ana vedama, Shilom ge nūna ġütrü šügzü djudrü ge post gaañe trüalyañe dzüdama: na vyow Yarusalem ge küña tuğutumo shütsüdama ná lalofoma? **5** No djo trungkoime, mowme; séšo djo djüdrü djolu mavetülümeje djo vyow he ñom yo mütratsüjobamme.” **6** Sünda i he zeğaw ije tru, “Djuchidamje anggur vi ge lufuje üyañ a zuñe veda: i sayo sa a sheje thcüw jikuda, sé í mapa. **7** Sünda i vi ġyokrüw nūna i che, ‘Howe oje dzü gomdo no he lufuje üyañ go sheje tchüw jikunggudru, sé keje mapa, he í chepyojo dawë, i hado no í ġyokrügejowa?’ **8** I í ana che, dadrüwa, í oje a kuw ġyokrüluwe; no üdza üdza ge no chiguğuañe nobi sujome. **9** Sündañe, drawha ge sheje jelaimeje uw; se

molaimeje chepyojo daşobe.” 10 Ġyogow ñeto sehu Jisu
 küġiww ñegru a ye truñe ġyoda. 11 Süge mim a du, dju oje
 ġütrü şügzügomdo ksuw kaw mütü a kamyoda, sünda i
 utsubo kuw lyada, sünda i keje gudow magudzufiwbi. 12
 Jisu i hohuñe balayeñe, che, “O mimya, ba bá hamalyiw
 yo kahuajemme.” 13 Sünda i ügzü í udru ge ve, sünda i
 djeañe gudow lyajebi, sünda Tawgyew í trokülyejebi. 14
 Hado chemeje Jisu i ġyogow ñeto sehu dagyoda, mügaw
 na seyo nugobraw na nüna na che, “Ñegi ġe duw me, sa
 yo sa chiġa dajo dawwe, seyo se ñeto ye jikuñe dagyojo
 dabuwe; seşo Sabat ñeto ge djudawe.” 15 He í dzühulye
 Tawgyew i che, “Loġa-loġe nüna nawa, ġyogow ñeto sehu
 djo djó nudzo fulhu seyo giġa na ñe tashalyeñe hu tuw
 lañe majikewma? 16 Seyo ha ye madafijo cheña, he mim
 Abraham üsam djuso ge oje ġütrü şügzügomdo mütü ye
 pyogodama, se í ġyogow ñeto ye vogodaw i kihuaajo?” 17
 Ná he ñu na chewñe, í ubo mauw dai na ñimtchüñ lyatsü,
 seyo vyow upu na se uw chiġa dadaw ubo lüshütsü. 18
 Sünda Jisu í chetcho, “Tawgyew í ġadzü dju veduda?
 Seyo no í ha shipyew üdra djüsejowa? 19 I pemdu üsü a
 veduwbame, djú nüna na lañe ná vi ge trawma; sünda i
 shülyiñe shoñ lya; sünda ñedzü go musu na ufotsa ge
 guñe ġyow.” 20 I sünda chetcho, “No Tawgyew í ġadzü í
 dju vedu dañe vejowa? 21 I pa vedudame, djú mim a ye
 lañe oje ulumo tola dzü ge gülüşüġia, sünda ñu-ñuñe
 oje ulumo ye pa lya.” 22 I ñetrü-ñetrü jiñe dadrüşü
 Yarusalem ge ji. 23 Sünda djudamje a í che, “He Tawgyewa,
 nüna mesame basüafijobama?” I í che, 24 “Ñegüdrüşü
 imisa yo jimyojodawe, hado chemeje no djo trungkoime,

šüpo nüna na jimyojoñe dajome, se majimyoñijome. **25**
 Ñe ubrow gudzulyiñe ñegüdrüñü dugoahuñe, seyo ba
 ñepsü ge gudzuñe ñegüdrüñü düñe che, ‘He Tawgyewwa,
 nobo vojodawe,’ sünda i sügow no ba madanghume, ha
 hanggowa? **26** Sündawñe ba chejo, ‘No ba how ge tsa-
 tuw sünda ba ñi bodzağ ge dadrüda.’ **27** Séšo i chejo, no
 djo chengkoime, ‘No madanghume djo hanggoma. Mütü
 chiğa daw nüna nawa, djo vyow no yo üğa ġyodawe.’ **28**
 Süge ksew seyo utu trashügrüjome, ba Abraham, Isahak
 seyo Yakub seyo vyow ñihow truw ná Tawgyew ge ġadzü
 ge ġyodaw hohuñe nudzo í ñepsü kahuahuw hohujome.
29 Sünda druguw seyo drulyiw; tchüsa seyo müdza go
 nüna na jikuñe Tawgyew i ñetrüğüfo ge dusejome. **30**
 He i danghulajo dawe, küña ná fum ge duma, na uvro
 ge dujome, seyo küña na uvro ge duma, na fum ge
 dujome.” **31** Sa yo sa küña Farisi na jikuñe í chejea,
 “Ayogo kahuañe kajo dawe; hado chemeje Herodes í ba
 shijoñe vedame.” **32** I ná che, “Kañe se šelü í trujodawe,
 howe, no yow je seyo draha je uğulo na lahuañe seyo
 usso naw na dagyojolume, sünda ñegi dzü ye no chiğa
 damdzoajome. **33** Sedamje no yow, draha seyo pülha kuw
 jijome, hado chemeje dju ñihow truw na Yarusalem í
 ñepsü ge madzüñijome. **34** “He Yarusalem! He Yarusalem!
 Ba se ñihow truw ná shiiye, seyo bachi ge dju kiima ná
 kunu yo trümoahiye; no ana veduw küña tsüda, joñi i üsa
 ná utupro ulung ge küna tchelaima, sünambo noje basa
 ná lakeğiajoñe daw, sé ba he í matsü. **35** Howe, bañe
 babo kabra-kasağijjome, sünda no djo chengkoime; ba
 ‘Ná üdrü-ulu yo uw cheime, se nüna ye gağüzü dume dju

Tawgyew iñiñi yo lañe kakuima,' machemdolu ba nó keje mahohujome.”

14 Sünda í g̃yogow ñeto sehu djudamje Farisi nágo nugo a i ñe ge odje tsaw ji: sünda ná í usu yo hopasa. **2** Süge í veduw muhu a du, dju usso dalfuñe nada. **3** Jisu í Farisi seyo shotuko-kunu damivro ná che, “g̃yogow ñeto ge dagyomeje ujo ma mow ma?” **4** Sé na madañda g̃yo. Sündawñe Jisu i í ügzü kiñe dagyo, sünda kadügye. Sünda i í ügzü kidüñe dagyo, sünda kadügye. **5** Sünda i ná che, “Djongko ye dju duwa, djusa seyo fulhu ye kalü ulung ge gamyoa sünda g̃yogow ñeto ye kutcho malahuajo.” **6** Sé ná he ñu ge haje machefibi. **7** I hobanda, tumona baladaw na uw uw bugo tsatchüñe lai sünda í se ná hoñe zeğaw ze, **8** “Djuma djo g̃ü ge balai ye, bugo dyew tsatchüñe djuğyodawe, asha baje dyewfo tumona baw je dufijome. **9** Sünda dju ije seyo baje badama, bá jikuñe ana chemeje, ‘í bugo djüjo daw,’ sündawñe ba ñimtchüñ lyañe ülafo bugo ge g̃yow dujobamme. **10** Sé bá bawñe, ülafo bugo ge jiñe g̃yojo daw, bá badaw nüna ye jikuwñe, bá ana che ‘Drawa, uvro ge kalyiñe g̃yoa,’ sündawñe badra a g̃yosadaw navro ge udru kalyijome. **11** Hado chemeje dju nudzo yo dyew dalaima, se ye imisa lyajome; seyo dju nudzó í imisa dalaima, se ye dyew lyajome.” **12** Sündawñe Jisu i í baladaw naje che, “Djo ñeto ge damje ñegi ge damje ava tsaw ge, nudzo draw, ayo-ñuw, ñeşü seyo nugo na djubajodawe, ana dañeme, naje djo balañe dağuneme. **13** Sé ba ava tsakelai ge sapse, hamalyiw, üshilyew seyo iñiğew ná bajo daw. **14** Sündawñe ba gağüzebamme, hado chemeje nachi ge djó

djüjo haje ñiwme, séšo djó ná güdraw yo üshükülyejo
 go kügüijome.” **15** Üdra ava tsasangkoi go nüna a ye
 he ñu ná dzühulyeñe che, “Gağüze nadra dujome, dju
 Tawgyew í gádzü ge odje tsaima.” **16** Ná i che, “Djudamje
 nüna a ye ava dyew tsakeñe seyo sünda šüpo ná ba. **17**
 Tsaw-tuw dafihuñe, i í kulo ná tumona baladaw ná cheñe
 ki, ‘Age djebe; tsaw-tuw dafiadamme.’ **18** Sé vyow na
 chetsü, ‘uvro go ye í che, no vi a prülawme, sünda no
 se í hojo dume; no ba chengkoime, no maf daijo daw.’
19 Utro a ye che, ‘No fulhu fulshi pom lawme, sünda
 no he na dañe how jingkoime; no ba chengkoime, no
 maf daijo daw.’ **20** Sünda a ye che, ‘No gzü dawme,
 sündada no majikufijome.’ **21** Se kulo ye jekuñe i ñe
 übraw í he ñu ná trutsü. Sündawñe se ñe ubraw ye
 lusuvyulalye í kulo í che, ‘ñetrü go bozağ seyo ġabo ge
 kutcho jeñe sapse, kiği, üshilyew seyo iñiğew ná age lañe
 kakuwe.’ **22** Kulo ye che, ‘O übrawa, ba küna chedama,
 süna damme; sé yaje buğo ufo dulumme.’ **23** Übraw ye
 kulo í che, ‘Ġabo ge seyo füta duw ge djeñe nüna ná
 künadamje lañe kakujodawe sündameje noñe gujome.’
24 Hado chemeje no djó trungkoime, se tumona badaw
 ná no tsaw-tuw í tsapüñeje matsapüñejome.” **25** Sünda
 upu na ufum kasawñe, sünda Jisu i fum ge tchoñe ná
 che. **26** “Djudamje nochi ge jikuñe, seyo nudzo awu, añ,
 ufum, agü, ñu seyo ñum seyo nudzo shüw-duw naje
 mahosübammeje, í no shürhaw mowme; **27** Seyo dju
 nudzo shokru íje magilama; sünda nofum makameje;
 se je no shürhaw madafijome.” **28** “Djomko ye dju post
 dzuğonđama, seyo uvromsahü bo küña kajoma, damdzojo

kuw nochi ge dušoma ñima mahow? **29** Ana dawñe, i shobo dzugoñe ñekru makrufiwñe, sündawñe hovow nüna na vyow í tchügojošo, **30** ‘He nüna ye damyowbo damyodašowa, sé madamdzofiwa?’ **31** Mo dju ñubyu duwa, utro ñubyu nadra tumo daw jiw, sünda uvromashü gyoñe mavemchevzüme, se hadza büsha kulo lañe nodrü ge tujovodawye no hadza gü lañe üdra dağufijošoma mo mowma? **32** Mowmeje üga gyodamje, mukow kiñe ñu güdzüagyefijo. **33** Ana veduw djo nudzo ichi küña duma ná nobo matrafimeje, se ye no shürhaw malyafijome. **34** “Gu bo udame, sé gu tsamgüw lyameje, se í ha yo gu lüw dajowa. **35** Se ye no ubo je seyo nobi ubo je chiğa ge makakujomme: se í nüna na ñepsü ge joajohubamme. Djuchi ge dzüjo ufu duma dzülasajodawe.”

15 Vyow patso-law na seyo lalo ubraw ná ichi ge dzüw jikuw. **2** Seyo Farisi na seyo shizew-ñuzew na dubyoğunguñe che, “I bó lalo ubraw ná tüvañe seyo nadra ava je tsasai.” **3** Sündawñe i ná he zeğaw í tru: **4** “Djongko ye djuwa djuchi fugulu fuğua duma, sünda namko sa a moahuñe se sütü gütrü sütü ná nodo ge tralye, se a moadaw í matchülalu kuw tchü gyo? **5** Sünda tchülawñe, i šüpo lüshüw upostu ge trütalañe ka. **6** Sünda ñe ge kakuñe draw seyo ñešü na bakeğiañe che, ‘Nodra lüshüsawe, hado chemeje nochi fugulu moadaw ye tchüladamme.’ **7** No djo truime; ana veduw ñedzü ge je lalo a dju vyegudoladama ubo lüshüjome, küñambo sütügütrü sütü nüna güdraw dju ulu mavegudojo duma nabo madama. **8** “Ana mim dju dujowa, djuchi ge bosüñ gü duw, sünda namko ye bosüñ a moadabi; sündawñe

i matchü uw mütrü tchühoñe seyo ñe na süñe, dju uw yo matchüjowa? **9** Sünda tchülawñe, i üdram na seyo ñeñü ná balañe che, nodra lüshü-lübasawe nochi bosüñ moadaw ye tchüladamme. **10** No djo truime; ana veduw, lalo nüna a í ulu vyegudolaw ge Tawgyew í sorgomuko ná ana lüshüjome.” **11** Sünda Jisu i che, “Nüna a ichi saw ksü duw. **12** Naksümko ye kiñiw ye uyow í che ‘Awa, nobo go bo-luko duw ye, no djüjo dawé.’ I í ichi bo-luko na hañiag. **13** Sünda ñegi añe makulu fum ye üsaw kiñiw ye vyow dashütrü lalyeñe ñetrü üga a ge katrükralye, sünda süge bo-luko duw na vyow tsañudroamdzoag. **14** I vyow damdzoahuñe, se ñetrü ge nokrow kaku, sünda i usso ufobüla lya. **15** Sünda i se ñetrü go nüna a ichi ji, se nüna ye í í vi ge vo na ava gyew ki. **16** Sünda i ve uluhu í gudugyejoñe se votsa pago go vo na tsa; hado chemeje í djuje haje madjü. **17** Í vepalawñe, sünda che, ‘No awu ichi küña vi daw ná tsaw-tuw añe paw, seyo no age luhuñüw yo dzüangkoibi. **18** No gudzülyiñe no awu ichi kañe í chejo, awa no ñedzüñe ba how ge lalo datroadañomme. **19** No basaw chejo haje matramme, no ba vi daw a veduw vejodawe.” **20** “Sünda i gudzülyiñe, i awu ichi ge ji: uga gudzudalu sa a uyow i í hoñe nülvo veag, sünda gyojeñe í krumogo lag, seyo şüpo chuma tsa. **21** Üsaw ye í che, ‘Awa, no ñedzü í hovow seyo ba how ye lalo dadamme; sünda hesalu basaw chejo go ñimme.’ **22** Sé uyow i í kulo ná che, ‘Kutcho shedra uw yo je uw lañe í shejodawe, sünda ügzütsü ge gütsülye lyejo dawé, seyo ishi ge shita duijo dawé, **23** Sünda rhano a dajo dawé, sünda me ñi tsa-tuñe lüshüfijobi. **24** Hado

chemeje nosaw ye dzüwmme, sünda üshükülyedamme: moahumme, hesalu tchülatchodamme.’ Sünda í lüshü-lübaw da.” **25** “Sé üsaw nugow ye vi ge du. Sünda í kañe ñe kakulai ye, i nuḡuw dagruw seyo ñuksu daw dzühu. **26** Sünda i kulo a í balañe dzü, ‘He ha dangkoiya?’ **27** I í che, ‘Ba ñuw kakudamme, sünda ba awu i tsa-tuw dyew vedame, hado chemeje i í nüna uw hohuda.” **28** “Saw nugow ye he í dzühulyeñe i lusuvyumfoag seyo ñe ulung makamyogon lyag: séšo uyow i ñepse ge jihuañe í nü. **29** I uyo i che, ‘Howe; no aña ojegomdo bá ḡaksüñe ḡyow, sünda ba chew keje madzügaahuw, nodraw nadra lüshü-lübaw dajo, ba no yow kuw küšüsa üsa adamje madjülu. **30** Séšo he basaw ye ba bo-luko ná utroñiw mim nadru ge djoañe kakuwñe, ba ubo aña dyew tsaw-tuw dañe gyew.’ **31** I í che, ‘Sawwa, ba shüwduw nodra dusaw; seyo nochi ha duma se vyow bachibamme. **32** Séšo hesalu lüshü-lübajodume hado chemeje he ba ñuw ye dzüñe üshükülyetchodabi; moadabi, se hesalu tchülatchodabi.”

16 Sünda Jisu je í shürhaw ná che, “Nugo a ichi ge hokrüḡiw a duwme, sünda nüna na i howye se hokrüw í i bo-luko ná tsaḡudroahime cheñe usso ge trutchoañe ve. **2** Sünda nugo ye í balañe che, ‘He hawa no babo go ñu dzühuiye? Ba hokrüšo cheñe shewe; momeje ba hokrüḡiw ge maḡyofijome.’ **3** Sündawñe hokrüḡiw ye vemchepüñe, ‘Hesalu no hadajobya? Hado chemeje no übraw ye hokrüḡiw go no lahuangkoibi: noje no machifi; seyo no tsatuḡujoje šüpo ñimtchüñ vei. **4** No danghudaba no ha dajoma: nó hokrüḡiw go lahuahuwñe nüna na nó nañe ge lajo.’ **5** Sünda i übraw i chi gudzüdaw ná a a

balañe dzüpiñe, no ubraw ichi ge ba küña dojo duwa? **6** I
 che, 'Fuğua tsow psüw tel du,' sünda i í che, ba kutcho
 gyoañe kako ge pomgü gijo dawe. **7** Sünda i utro a í
 dzütcho, 'Bachi küña dojo duwa?' I che, 'Pu ulumo fuğua
 tsow dume,' sündawñe i í che, 'Bá kako lañe şügzügü
 gijo dawe.'" **8** "Übraw ye se machiñiw hokrügüw í tro,
 hado chemeje i budzu yo chiğa dadabi; hado chemeje he
 druguw-drulyiw go nüna na ná ñeto go nüna nadra chiğa
 dasaw ge, müsaw go nüna ná fow budzu du. (aiōn g165)
9 Sünda no djo cheime, mauw go bo yo ba nudzo ubo
 üdra dalajo dawe; hado chemeje i kaahuñe, bá na shüwa-
 shüw lüshüw ge lamyosajo. (aiōnios g166) **10** Dju imisa yo
 je imisa ge usuima, ná añe ge je usujobamme: seyo dju
 imisa yo je imisa ge usu mowma: se na añe ge je usu
 mojome. **11** Sündada ba he druguw-drulyiw ayo bo-luko
 ge usu mowbammeje, bo umso dju djüjowa? **12** Sünda ba
 tuğuda-ğuvodzü i bo-luko ge je usu mowbammeje, ha ye
 bachi ma, se í dju djüjowa?" **13** "Dju kulo ye je übraw ksü í
 mağaksüfijome hado chemeje i a í mahoğon dajo seyo a í
 nülvo dajome; mome a udra gaağijo seyo a üdra magağijo:
 ba Tawgyewñe bo-luko naksü í mağaksüfijome." **14** Farisi
 na, dju tsağotüdama, he na dzühulyeñe Jisu í maw-uw
 zekülye. **15** I ná che, "Djobó nüna na how ge uw dañe
 she, séşo Tawgyew í djodru djolu ná danghuwme, hado
 chemeje ha gañ ye nünan na how ge dyew dama, se ye
 Tawgyew i iñigzü ge imisame." **16** Yohañ í kakuw kuw,
 shotuko-kunu seyo ñihow truw naje ná chiğa daw. Sehu
 ñetogomdo Tawgyew i ñetrügüfo go shi-ñu truñe kaw,
 sünda vyow nüna na süna datsü. **17** Ñedzüñe no naksü

í kabraġiahu ye shotuko ütra a yo lyajobame. **18** “Dju nudzo ufum udra braġilyeñe utro nadra gzü daima, se na lalo dawme, seyo dju braġiñe ġyodaw mim í gzü daima se ye lalo dawme. **19** “Nugo nüna a duw dju djüw rong seyo gye uw shewma, seyo shüwa-duwa lüshü-lübaw dañe ġyonggudruw. **20** Sünda Lajar iñiñ yo sapse seyo tsadu yo guñe í molgi ütrü toi tralye. **21** Sünda í vew, nugo í tsamyew djoadau yo uluhu í tsaşelajo; momeje şulyo na je í tsadu í kañe tsalowba. **22** Sünda se sapse ye dzütrükralye, sünda sorgomuko na í Abraham ichi laku. Seyo nugo ye je dzüdañe zuadabi, **23** Sünda noġu üşü ge şüpo naw yo iñi voañe üġa go hobanda, Lajar í Abraham í udru ge ġgyodaw hohu. (Hadēs g86) **24** Sünda i ġuksuñe che, ‘He Awa Abrahamya, no nülvo veñe, Lajar í kiñe, ügzütsü üdza ge hu pagzüñe nozelbüla í ngüadügyeje dawē, hado chemeje no he mi ulbu dzongkoige dzahiimme.’ **25** Séşo Abraham i che, ‘Sawwa vehujodawe, ba bá shülye ge gye-ġuvo uw shehulyewme, sünambo Lajar i gye-ġuvo mauw, seşo i hesalu age güdzüw pangkoimme, sünda ba namoahibi. **26** Sünda he ñu na traañe no seyo ba, ñiksüngko ye ġo dyam a dzühadame, ago dju bachi ge jilaġoñ dama, na majilafijomme, seyo sügo dju age nochi ge jikuġoñdama na majikufijomme.’ **27** Lajar i che, ‘He awa, no ba chengkoime, ba no awu iñe ge kiyajo dawē, **28** Hado chemeje no ñu pom duwlume, i na hovrow ge he ñu na trume ujome, mowmeje na he anambo ñiku-ñisüw no ge kakuñeme.’ **29** Abraham i í che, ‘Nachi ge Musa seyo ñihow truw ná kako duwbase, na se í chew büdzüda.’ **30** I che, ‘Awu Abrahamya, mowme; nüna dzüw

a nachi ge jikülyameje, na nadrü-nalu vyegudoğijome.’ **31**
I í che, ‘Na Musa seyo ñihow truw na chew maje madzübi
se í, nuna dzüw namko yo djudam üshükülyeñe jiadamje,
na madzüjomme.”

17 Sünda Jisu i í shürhaw ná che, “He ye umsome ha ñu
ye lalo yo ma, se ye kakujome, séšo se nuna í lalome dju
yo kakuima. **2** Dju he gáto kunu namko ye djudamje a í
dügaima, ibo shedra psüm yo udum ge pyogolyeñe, huği
ge djoahuye ufojobamme. **3** Vemcheñe gýojodawe; bañuw
datrulaimeje, zehajodawe, seyo vepalaimeje í muchoaijo
dawe. **4** Í ahua ye ülye mro datrudamje bachi ge ülye mro
jikuñe che, no datrudaşomme, sündawñe ba í datrudaw í
muchoaijo dawew.” **5** Sündawñe í shürhaw na Tawgyew i
che, “Ñi veksüw í damñeijo dawew.” **6** Prabu i che, “Bachi
ge pemdu üsü ütraña kuwdamje veksüw dumeje, ba he
kumtchü iyañ í ükrügomdo taprülañe huği ge shüwe
chejo, sündameje i ba chew dzüjo. **7** “Sé djomko ye ana dju
chejowa, dju kulo ye no chi momeje fugulu ná saw, sünda
i vi go kakuwñe, sünda í che, ‘Kutcho age jeñe gýoñe ava
tsabe?’ **8** Haña i ná machejoma, no ava dashütrübe: no
tsangko tungkolui kuw toi başümpe í kidzagolalyeñe no
hoiwe; sünda se fum ye baje tsa-tuwe. **9** Haña i se kulo
í ulu yo vejoma, hado chemej i í dügyedaw chiğa í aka
dabada? **10** Anambo ba je, se vyow chiğa dügyedaw ná
damdzoahuñe, baje chewe, ‘Ñi machiñiw kulome; ñi ha
dasajo duma se í aka dabadame.” **11** Sünda ana da, Jisu
Yarusalem jiw ge Samariañe Galili ñetrü yo jipseañe ji.
12 Sünda ñetrü a ge jimyongkoi ge í südzüm gû gôgo
nadaw na tüva, dju na üğa gudzudama. **13** Sünda i üğa ge

gudzüñe, gó yo che, “He Jisu, he dadrüwa, no nülvojo dawe!” **14** Jisu i í hoñe che, “Jebe; sünda bá nudzo í mügaw ná shejo dawe.” Seyo kabyo-kağyowñe güdrajebi. **15** Sündawñe namko yo a ye hoñe dagyolagdabi, gow yo Tawgyew í troñe katrükralye. **16** Seyo Jisu ishitrüge gaañe ukrumro yo ishi ge drüñe, ulvyu yo uw che; sünda í nüna uw. **17** He íbo Jisu i che, “Haña na ġü güdraw malyama, nameje se sütü ye hanga? **18** Haña he tuğuda-ğuvodzü í tralyeñe dju ñimma Tawgyew í trojo?” **19** Sündawñe i í che, “Gudzuñe kabi; ba veksüw ye bá dagyodamme.” **20** Farisi namko yo a í Tawgyew í ġadzü ke kakülyajowa che dzüñe, Jisu ná che, “Tawgyew í ġadzü ana holaw dañe makakülyajome.” **21** Sünda nüna naje ana machejome, age howe, age dume, süge dume. Hado chemeje, Tawgyew í ġadzü djumko ye dume. **22** Sündawñe i shürhaw ná che, “Sé ñeto je kakujome, hai ba nüna üsaw í hoğoñiw dziäjo, sé mahohujome. **23** Nüna na ba chejome, ‘Howe, süge dume!’ Mome ‘Howe age dume!’ Séšo ba djujejo dawe sünda nafum je djudajo dawe. **24** Hado chemeje ñedzü-lüğaw ye ñedzü üdza a yo utro üdza ge kuw müsakumbo, nüna üsaw ye je í ñeto kuwñe kakülyejoşome. **25** Séšo uvromashü i şüpo ñiku-ñisüw gilajome, seyo he shülyiw yo nüna na í matsüñe chejome. **26** Nuha i ñeto ge küna dadama, sünambo nüna üsaw i ñeto ge je dajome. **27** Nuha i lü ulung ge magyomyolu kuw, nüna na tsa-tu ġyo, seyo namko ye gzü dañe ġyo; sündawñe hulüşü kaküñe vyow mauw damdzoa. **28** Seyo Lut i ñeto ge dambo veduw, nüna tsa-tuñe bumdzu dağiw, shobro zuñe seo ñe daw. **29** Séšo ha ñeto Lut í Sodom ge kadama, sehu ñeto ñedzü go

mi seyo ecid šükülyañe vyow mauw damdzoag. **30** Nüna üsaw í kakülyahu ge je ana dajobamme.” **31** “Sehu ñeto, dju ñelütsü ge duma; seyo na gañ ñe ulung ge du, na se na law ulung ge djukamyowe, sünda sünambo dju vi ge duma na fum ge djukawe. **32** Lut ufum í vehujodawe! **33** Dju nudzo í ġaksüjoñe veima na maġaksüfijome, seyo dju nudzo shüw í maġaksüfima na basüjome. **34** No djo trungkoime, se ñegi nüna ksü buġo a ye üša dujome, a í latrayemjomme, seyo utro a í traalyjome. **35** Mim ksü ye ġato üša ġüjome, a í latrayejo, a í traayejome. **36** [Nüna ksü vi ge dujome, a í latrayejo seyo a í traayejome.]” **37** He ná dzühuyeñe na í dzü, “He Tawgyewwa he na hai dajowa?” I ná che, “Hai ñimo duma, süge kurkukiñ dujome.”

18 Sünda Jisu i ná he ubo go zeġaw a trulyeñe udrü-ulu magaada, mamuduw küġüweñe che: **2** “Hange damje ñetrü a ye mukow a ġyow; dju Tawgyew ije maġew seyo nüna nabo je mavew. **3** Sünda se ñetrü ye müjem je a ġyow: dju ichi ge jikunggudruñe í chenggudru, ‘No insaf djüiyeñe nobo ġaksüiijodawe.’ **4** I üġaluw kuw madzü sêso fum ye ulu ge vepüñeñe che, ‘No Tawgyew ije maġew, seyo nüna nabo je mavetunow; **5** Sedamje he müjem ye no matraa, sündada ubo insaf djüijo, mowmeje i nochi ge jikunggudruñe no ġüdzüw maġodügyejo.” **6** Tawgyew i che, “Dzüwe, he magüdraw mukow ye ha cheima? **7** Nameje: haña Tawgyew i í nüna basü ladaw ná mamutchoaijoma, dju ñegiw-ñetow í küġüñe ġyowma; seyo i ná üġaluw vejoma? **8** No djo chengkoime, i mekutcho ná mutchoijome; sé nüna üsaw kakülyahuñe,

i he druguw-drulyiw í umso vefijosoma?” **9** Seyo Jisu i shürhaw na dju nudzo í güdrawñe veksüw veima, sünda utro na mauw daima ná ana zeğaw che: **10** “Nüna ksü ñegru ge küğüw ji; a ye Farisi seyo a ye patso-law nüna. **11** Farisi i gudzulyiñe üdrü-ulu ge ana küğü, ‘He Tawgyewwa no ba ulu yo uw cheime, no utro nüna na dambo tsaksulaksuw, mütü chiğa daw, seyo mim ġubuw, seyo he patso-law na dambo nüna mowme.’ **12** No sopta ye ülye ksü tsaw-tuw matsaw ġyowme, seyo no bo-luko dalaw gow üchea je djüwme.” **13** “Séšo patso-law nüna ye üğa gow gudzuñe, ñedzü ge je iñi maholyi dá i ülüjetchü ge güñe che, ‘He Tawgyewwa, he lalobraw no nülvoiyo dawe!’ **14** No djo cheime, i ufum yo mowme; séšo he nüna ye güdrañe ñe ge kajeme; hado chemeje dju nudzo í dyewñe veima, i imisa lyajome; seyo dju nudzo í imisañe veima, i dyew lyajome.” **15** Sünda nüna na na sa naje ichi ge lañe jikeñe nagzü Jisu udru ge vefijoñe; sünda shürhaw na hohuñe ná goha. **16** Jisu i angasa ná ichi ge balañe che, “Angasa ná nochi ge jigyejo dawe, seyo ná djugohajo dawe: hado chemeje Tawgyew í ġadzü he nambo nabome. **17** No djo umso truime, dju Tawgyew í ġadzü í angasa na dambo malama, ná keje süge majimyofijome.” **18** Djudamje dümbraw a ye í dzü, “He uw übrowa, no shüwa-shüw shüjo ye küna dameje ujowa?” (aiōnios g166) **19** Jisu i í che, “Ba nó hado uw chewwa? Djuje uw mowme, nüna a akasa uwbame, se ye Tawgyewme. **20** Ba shotuko-kunu í bo danghušo: ‘Mim dju ġubuwe, djushiwe, djutsakšuwe, mülaw-mütraw djutruwe, nudzo awuñe nudzo añ naksü í chew dzüwe.’” **21** I che, “Nobo he ná vyew angasa

ulvyu ladañe vewbame.” 22 He í dzüwe, “Jisu i ná che, bachi ge yaje ñu a ñilumme, bachi vyew ha duma ná draatsülyeñe sapse ná hatsüwe; sünda bá ñedzü ge luko pajome, sünda kakuñe nofum kasajo daw.” 23 He í dzühulyeñe i šüpo duhu da, hado chemeje i šüpo nugo. 24 Jisu i í holyeñe che, “Bo-luko duw na Tawgyew ichi ġadzü ge šüpo ataġa yo kamyofijobame. 25 Tawgyew i ġadzü ge bo-luko duw na kamyoyo í bo ut í sütrü üšü yo kamyow je ufojomabe.” 26 Sünda dzühu daw na che, “Nameje djú basüafijowa?” 27 I che, “Haye nüna yo madafima, se ye Tawgyew i dafijome.” 28 Patras i che, “Howe, nobó ñe-vi je tralyeñe bafum kasawme.” 29 I í che, “No bá umso truime, ana djuje ñime, dju Tawgyew í ġadzü ubo, ñe, mim-kiġi, ñu, awu-añ seyo saw-sam ná trahuw. 30 Sünda sa yo sa a na haje aña djupawe; seyo dzüwñe druguw-drulyiw ge shüw lüshüw pajodawe.” (aiōn g165, aiōnios g166) 31 Sünda Jisu na ġüyo ksü shürhaw ná üdra lañe ná che, “Ñi Yarusalem ge jingkoime, sünda küña ñu nüna üsaw ibo ñihow truw na ġi vedama, se na vyow datsüjome. 32 Hado chemeje i tuġuda-ġuvodzü nagzü ge djüjome, sünda na í tchüġoñe-hoġojome, sünda zehu je müdrüdzajome. 33 Sünda na í güjome, sünda shijome, sünda i ñegi dzü ye üshüküyetchojome.” 34 Sünda na he ñu namko ye haje madzüsü sünda he ñu na namko ye müšütsü, sünda ha trudama se ye na madzüla. 35 I Jeriko ñetrü ütrü üñisa jikulai sa a, iñi ġew a ye üdza ge tsatuġuñe ġyoda. 36 Sünda i upu na dügrü jiw dzühuñe dzüpüñe, “Ayo a ha dangkoiya?” 37 Na í tru, “Jisu i Nasri ge jingkoime.” 38 Sündawñe i ġuksuñe che, “He Jisu, Dawud i üsaw, no

nülvoiyo dawé.” 39 Dju vro-vro jeima, na í madañda gyo cheñe ze, sé i umsow šogzukülye, “He Dawud üsawa, no nülvoiyo dawé.” 40 Sündawñe Jisu i gudzülyiñe í ichi ge lañe jikuwe che, sünda i iñisa jikuwñe, i í dzü, 41 Bá ha tsüda, “No babo daijome?” I che, “He Tawgyewa, nó hofidügýewe.” 42 Jisu i í che, “Hojodabe, ba veksüw ye ba dagyojemme.” 43 Sünda í djeañe hohu; sünda Tawgyew í troñe, ufum kase, sünda vyow nüna na hohuñe, Tawgyew íbo trotsü.

19 Jisu Jeriko ge jimyolye jimkoi sese. 2 Süge Jakkai cheñe nüna duvo, i patso-law go mukýew sünda nügo je nügo. 3 I Jisu í hoğon vyew i djuma cheñe? Sešo upungda sese mahofi. Hado cheme i üchesada. 4 Sese i í hojoñe vye uvro ge gyo djeñe lufuje shoñ udru a ye lyilyig, hado cheme Jisu i se gabo kajoda. 5 Sese Jisu se a jikuñe, udru ge hotrolyiñe í che, “He Jakkai, kutcho lyiga; hado cheme yow no bá ñe ge gyojo dume”. 6 I kutcho yo lyigalye lüshüldzulalye í ichi ñe ge la kake. 7 He í hohulyebi nüna na zeği, “I bó se lalo nüna ichi ñe ge jijeba.” 8 Jakkai i gudzuñe Tawgyew í che, “He Tawgyewwa, No nó bo-luko üchea ye ñiw ná djüjome, seyo üchea ye sena djüjome djuchi go no lağamüñeda ma se na no psüğingua fow djüpyojome.” 9 Sese Jisu i í che, “Yow he ñe a muchoahuw jikudame, sündada he i je Abraham ichi sawbamme. 10 Hado cheme nüna üsaw ye moadaw ná tchüw seyo ná basüaijo kakuwme.” 11 Sese i he ñu ná dzümkoï sese, i zeğaw a ze, sündada chedawa i Yarusalem ütrüañ a duda, seyo i vyesüw je vyesüw, se Tawgyew ichi gädzübraw ye hesahe kakudalaibiñe. 12 Sünda: I che, “Nüna nugo a ye

ge ñetrü üga ge ka sügo nugo pafiñe kakutchofijo. **13** Seyo i í kulo naği yo gü ye balalye ná bosün uvyu gü djü, seyo ná che, ‘No kakuw kuw bumdzu davojo daw.’ **14** Sešo í ñetrü ge gyodaw na í mahoğon daw, seyo ífum ge muko kiñe ñu che ki, se i ye no matsüme, se i ñidru ge ñubyu dañjo.” **15** “I ñubyu lyibiñe kakutchow sese, i ana a da, ichi se kulo gü ye dju í bosün uvyu gü djülyedama, se na itrü a balaku sünda danghujoñe vyeñe se na se i yo küña ha ha dashaladama. **16** Sese uvromashü yo a ye jiku che, He übrawwa bachi djüdaw bosün uvyu gü yo dañe gü müñew damñeladame. **17** I í che, ‘He kulo ülüksüfowwa, bá šüvzüw me, ba šüpyo mesame sese ba umsowda kakülyeda, ayo ba ñetrü gü yo übraw dabei.’ **18** Sefum yo a ye jikuñe che, ‘He übrawwa, hoşoa, bachi bosün yo uvyu pom dashamüñewme.’ **19** I í chetcho, ‘Ba je ñetrü pom yo übraw dabei.’ **20** Sefum ye a ye jikuñe chetcho, ‘He übrawwa, hoşoa, bá bosün ye he duw ye, he í no nó gye güpaw üdza toi pyogoñe vyedaw he. **21** Hado chemeje no bá gedabi.’ **22** I í che, ‘Mauw kuloa, no bamdzu yo bá no trudañe chei he me.’ Ba nó danghuwbi nuna mügzüтчüwñe, ha ye no ma vyema se í dzula, seyo se no ma zuw, se í djoahuwme; **23** Ba nochi bo ye bo dashabraw ná hado madjüña, se í no kakuñe sashadaw ye lakeğijobi? **24** Seyo dju nuna na üñisa gudzudama, se na í che, ‘Se bosün ye ichigo latchojodawe, seyo djuchi ge bosün gü duma se í djüpyojo daw.’ **25** Na í che, ‘He übrawwa, ichi bosün gü bó duşo.’ **26** ‘No bá chemkoime, se djuchi ge duma, í seyo djüpyojoluwe; seyo djuchi ñima ichi go se í je lajodawe se ichi ha dusama. **27** Sešo nochi se

fugulu ná se vyeñidaw na se no nadru ge ñubyu dame, se na age lakuñe noñisa a shiwe.” 28 Jisu i he ñu na chelye i Yarusalem ge navro-navro ka. 29 Seyo se i Jetun üñiñi yo pu sa a Betfage ñe Betniyah üñisa ge jikuwñe, sese i í shürhaw naği yo ksü ye ana cheñe ki, 30 “Üñisa yo ñetrü ge jijo daw, seyo süge jikubyo jikuğyoñe giğe ichi üsa a udru ge djusa je magyoluw, pyogo vyedaw bá pajome, se í tashalye lakuwe. 31 Seyo djudamje bá dzülaimeje, hado tashamkoiya chemeje, se a ana chejodase, se Tawgyew i he í tsüdame” 32 Se kidaw ná, na jikuñe i ná ha chesedama, süna pabadabi. 33 Se na giğe üsa ye tashamkoi se, ichi übraw ye ná dzü, “He üsasa ye hado tashamkoiya?” 34 Na che, “Tawgyew í he í tsüdame.” 35 Na í Jisu ichi ge la kaku seyo nudzoğ gye ye tapualye se udru a ñeilye Jisu í giğe udru ge gyodügye. 36 Sünda na kamkoi sese, na nudzoğ polu ye ġabo toi ñevoñe ji. 37 Seyo üñisa kakulye se i Jetun pu i ġo ge kaku, sese shürhaw na vyew upua na vyemoñe chiğá dadaw ibó i hohuda na, lüshüldzuañe gow yo ñu zeñe Tawgyew ibo trokülye: 38 Šüvzüwme se ñubyu ye, dju Tawgyew iñiñi yo jikuma! Sorgo ge ġüdzüw seyo ñedzü ge lüshüwme! 39 Sese upu na yo süña Farisi na í chengkoibi, “He Danghubrawwa, bá shürhaw ná zea.” 40 I ná chetcho, “No djomko a chemkoime, he i maziw ġyome, kunu na šogzukülyejome”. 41 Se Jisu üñisa kakuñe se ñetrü í holye ubo kse. 42 Sündalye che, “Ha ye ujowa, he ba; am, ba bába, he ñeto ai lüshüjo ñu danghudama, séšo se i yabó bañisa yo muşuadabi. 43 Hado cheme se ñeto ye badru ge kakujo se bá vyeñiw na sülyeñtchü pyogoñe bá djetuğujome, seyo djetuğulye bá ñujome. 44 Seyo bá

seyo badra ayo a ná bachi angasa ná, nogüdzü nadra gülyiajome, seyo badru ge kunu yo je kunu matrújome; hado cheme ba süna dajo ye kye badru ge nülwov vyeñe hojema sei madanghuje”. **45** Sese Jisu i ñegru ge drüñe gýodaw ná nopsü ge lahuatsü. **46** Seyo ná che, “Gídame; ‘Nochi ñe ye kügüw ñejome,’ séšo djo he í tsağa-lağaw nachi ñe da joadamme.” **47** Seyo i muhu-muhu ñegru ge shi-ñu truñgudru: seyo se müga sawlyiw na seyo shizew-ñu zew na vyew djekeğiñe í shijoñe tumuñgudru. **48** Séšo haje gábo matchüla; he í küna dañe dajojema, hado chemeje vyew na dru-lu djübyo djügoñe ichi ñu dzüñgudru.

20 Ahua ye ana a da, jisu i sese ñegru ge shi-ñu trumkoi sese, mügaw dew seyo shi zew-ñu zew kew nadra jikuñe sese gudzu. **2** Seyo chemkoibi, “Ba ñí truwe, ba he chiğa ná dju dadügyedañe dawdo dañe, seyo se i djua, dju bá he i daweñe dügyedaye?” **3** I ná trutcho, “No je djó ñu a dzüjome; nó trujo dawe **4** Yohañ ichi Baptisma djüw ye Soğgo go ma mo nüna yo ma?” **5** Sündawñe nağütchü zeği, “Se ñí chebammeje, ‘Soğgo gobabi,’ süñchewñe i chetchojo; ‘Sünameje djo idru ge hado umso mavyeña?’ **6** Seyo ñi chetchojobi, ‘Nüna yo me chetchobamme,’ se vyew na ñidru ge kunu trüjobi, hado cheme i umsow go danghudabi, Yohañ i ñihow cheñe.” **7** Dañdañlye na tru, “Ñi madanghume, se i djuchi go jema.” **8** Seyo Jisu i ná che, “Nameje no je djo matrujome no he chi ná dju dügyeñe dadama.” **9** Sese i se nüna ná he ana zeğaw go tru, “Nüna a ye anggur zugua, sündalye vi daw ná howeñe bo ve seyo şüpo uwalaw kuw utro ñetrü ge

jitrukralye. **10** Bomdrü sese i vi daw nachi ge kulo a ki, se vi yo kakülyedaw anggur üje ibó je djüweñe cheñe k, sé vi daw na í gümoamdo gümoañe ufo kadügye. **11** Sündawñe i kulo a ye kitcho, sé na se í je gütholyebi zeaşe zeameñe ügzü ufo kikutchó. **12** Sündatchowñe i ülye dzü kitcho, seyo na se í je dzüthüzew gimoañe lahuag. **13** Sündawñe se anggur go vi übraw ye che, ‘No há dajobabya? No nó saw í kijobaba, asha na í chew dzüw dujojeşoma.’ **14** Sese vi daw na i hohulyebi nağüthü poği, ‘He i bó üsaw ye ba; age djebya, ñi í shibow, sündañe he na ñichi lyajobi.’ **15** Seyo na í se anggur vi yo lahuañe shiag: sündada vi übraw i nadra ha dajobabya?” **16** “I kakuñe se anggur vi daw nüna ná damütrajo, seyo vi ye utro ná djüjo.” He í dzühulye na che, “Tawgyewwa ana djuda.” **17** I nachi ge hulye che, “Se he ye ha ġida: ‘Ha kunu ye ñe dasüw na ha madaġiwñe süñe adama, Se i ukutru go dakrukye se i lyada.’ **18** “Djudamje se kunu ge gaahima se i ganüajobamme, seyo djudru ge i gahima, se í ġünü-ġüġajobamme.” **19** Seşügudo ye Shi-ñu zew nañe seyo Mügaw dew na í külyijoñe vye, hado cheme danghula dabi, i nabó magow ñu zeğaw yo tru, seşo í ná büğedañe vye. **20** Seyo na í hokrübabiñe seyo ichi ge hotumuw ki, se hadowo cheme i alyamo alye ye shi-ñu trutroameje sese ñustu kigojoñe, se í nugo ichi ge trutroadame che djüfijoñe. **21** Na í ana dzü, “He dadrüwwa, ba mülaw truiñe ñi danghudame, Seyo dadrüw je darüi, Seyo djubó go goñeje mache; Semome Tawgyew ichi ġabo ye umsow trufijo. **22** Hawa ñí Kesar í patso djümeje ujoma, mo mowma?” **23** I ná budzu yo dzüi ye dzüsülye che, **24**

“Bosüñ a nó shejo dawé. He a djuchi gîge düdama seyo
 dju ñiñ duma?” Na che, “Kesar ichi.” 25 I ná chetcho, “Se
 Kesar ichimeje í djüwe, seyo Tawgyewchimeje í djüwe.”
 26 I nûna ñisa a se ñu ye madzüsüla, semome ichi ñu
 hutrodaw se i yo mavyenghuatsü. 27 Sündatcholye Saduki
 i chew ye, nûna dzüw na kenghua je maüshüjome, na gî
 yo nûna üchea na ichi ge jikuñe dzü. 28 “He dadrüwwa,
 Musa i ñibó ana gîdawa, ‘Se djuchi damje üyalyo a ichi
 ufum ye saw-sam malaluye dzütrükralyemeje se üñuw ye
 se mim üyañedra i gzü datchowe, seyo üyalyo íbó agü
 mulo sakülyewe.’ 29 Sünda ye alyoñuw mro duw, üyalyo
 nugowfow ye agü je masakülyelubi ye dzütrükralye. 30
 Sefum yo ye je, 31 Seyo seladzü ki gîw ye je se mimdra í
 gzü daladabi. Se ana dadañe namro mamro agü masakülye
 dzümdzoaha. 32 Se nafum se mim ye je dzüase. 33 Se
 a na üshükülyemeje se mim ye djufum lyijowa, hado
 chemeje i na mro mamro üdra gzü datsüwdabi.” 34 Jisu
 i ná che, “He ñefo go shüdaw agü na gzü daibi, (aiñ
 g165) 35 Se dju nûna damje ana lyifikülyemeje, sé ñeto
 go dzüdaw nûna na üshükülyetchojo lyifime, namko ai
 gzü madafijo. (aiñ g165) 36 Se i dzü je madzüjo; hado
 cheme i sorgomuko vyedujo, seyo güdrakoşksüw yo agü
 üshükülyemeje Tawgyew ichi je agü lyijo. 37 Seşo he
 ñu ye dzüdaw na je üshütchoi, Musa je shoñ ge süna
 folakülyeda, i Tawgyew í ‘Abraham üsa, seyo Isahak üsa,
 seyo Yakub üsa ana chelyew. 38 Tawgyew ye dzüw nachi
 mow séşo üshü nachi Tawgyew: hado chemeje ubo yo
 vyew na üshütsü.” 39 Sese na se í dzühulye Shi-ñu zekew
 küña duma na che, “He dadrüwwa ba uw chejejeba.” 40

Seyo bó na í ha madzülofibi. **41** Sündatcholye Jisu ná dzütcho, “Masi í Dawud üsaw cheñe kúndañe cheña?” **42** “Dawud i üsaw Masi i kako ge cheda: ‘Tawgyew i nochi Tawgyew í cheda, Nochi südzüvopsügi ge gýowe, **43** No bá fugulu ná bashitrü ai malakyeğitsülu kuw.’” **44** “Dawud bó í Tawgyew chew; se sünameje i í üsaw kúnda cheña?” **45** Vyew na dzümkoise, i í shürhaw ná che. **46** “Shi-ñu zekyew na yo hochiğiwe, dju shedra psüw sheñe kahi uw vewma, seyo ná bodzağ ge gaga daw, seyo küğüw ñegru ge psüga dew ge gýojo uw veyjome. **47** Na müjem nachi ge tsaw jiñe seyo bühodañe uwalaw kuw küğüw dawme, he na şüpyo mau ñe ge gajome.”

21 Sündatcholye Jisu i íñi yo lapsü dzüw nüna na nudzoğ nudzoğ lapsü í lapsügyebyo ge trümkoise hohu. **2** Seyo i haje ñiw müjem a ye je i sayo sa a bosüñ ksü trümyoajew hohu. **3** Sese i che, “No djó umsow chejome se i ye he haje ñiw müjem ye fow trümoabajeme. **4** Hado cheme nabó nachi nudzoğ nudzoğ lapsü yo me trüje, seşo i í shüda yo küña dusama vyew trümdzoajebi.” **5** Küña nüna na ñegru ufo go chemkoise, se i küña kunu howsa yo seyo gañ yo chibra daida, se i che, **6** “Süna ñeto je kakujome, sese he na he i ba hohui na, namko ye ha yo ha a kunu udru ge kunu je matrajome.” **7** Na í dzütcho, “He dadrüwwa, he na kye dajowa? Seyo he ñu na dajobi sese, ha chi hosüw dujowa?” **8** I chetcho, “Chitchüğivowe, dju dzüşeawe, hado chemeje şüpyo nüna na nó ñiñi lañe chejome, no se ibamme; seyo he i damdrü kakudamme: djo se nafum djukasejo dawe. **9** Seyo djo pseği-luği daw süna nafo go dzühulaimeje, dju gęjo dawe;

hado cheme he na uvromashü davzűjowbamme; sešo se ñeto kutcho mamütrajome.” Süna ñeto je kakujome, sese he na he i ba hohui na, namko ye ha yo ha a kunu udru ge kunu je matrajome, Süna ñeto je kakujome, sese he na he i ba hohui na, namko ye ha yo ha a kunu udru ge kunu je matrajome, **10** Sündawñe i ná che, “Ĝübye yo ĝübyeĝüťchü seyo ñetrü yo ñetrüĝüťchü pseĝijome. **11** Seyo ñeĝüzüw je dew dew dajome, seyo ñetrü ñetrü sapseañe seyo ĝañemu kajome, seyo ñedzű ge ñiĝeñiw ñu seyo dew dew chi shejome. **12** Séšo he ñu na madaluye na uvro nó ñiñi yo kigovzűjome, seyo maw-uw ze dajome, seyo ñegru ge djűjome, seyo pache ge shűjome, seyo ñetrü ge ñetrü ñubyu natrű ge lajikujome. **13** Se he na babó ñu truvomdrű kakűlyejome. **14** Sündada nudzoĝ nudzoĝ drű-lu ge pyogo vyejo dawewe, no vrogomdo trufijo se í duhu madadañe. **15** Hado cheme no bá ana chejo seyo ana budzu djűjome, se bá mau zeñe zeaše zeame dai na madafijo. **16** Seyo bachi awu-añ seyo ñuw-ñum seyo ñešűĝ-ñepyeĝ, seyo draw na je tsűladűgyejobamme; aña kuw dajome, djomkoye šűpo na dzűdűgyejome. **17** Seyo no ñiñi yo badra mau dajome. **18** Séšo bakyetrű umu a je matrűafijome. **19** Ba nudzoĝ drű-lu ye ĝűdzűw yo shűtrűñe vyejo dawewe. **20** “Ba kyedamje Yarusalem í rhűnokew na yo jiĝshiĝiahuw hohume, sese ichi műtrűjo ũñisabammeñe danghujo dawewe. **21** Sese dju Yahudiya ñetrű ge дума se na pu udru ge djetralyewe, seyo dju Jerusalem ulung ge дума se na djehuaajo dawewe; seyo dju ñetrű ge дума se na süge djujijo dawewe. **22** Hado che se i dutruĝijo ana ñeto kujome, sese ñu ĝiñe vyelyedaw na

vyew lyitsüjobamme. **23** Se ñeto ge dju agü ñiw seyo agü apu tudügyeima, se nabó tui! Hado cheme se ñeto ge no nağütchü dağijo seyo se a ná şüpyo ñiku-ñisüw lyijo. **24** Na vyetsü ürhü yo süğüajome, seyo vyew ñetrü drü-drü ge mubyo na lakuzeğüatsüjome, seyo utro sama nachi ümdrü vyew makulu kuw, sese Yarusalem í utro sama yo dashiğüajome. **25** “Seyo dru seyo hubye seyo lütsü se na ge chi shejome, seyo nomñew ñetrü a je, ñetrü drü-drü go nüna ná chitruw dajome; hado cheme na sütüğülü ichi hu rhaw yo lamo ğetsüjome. **26** Seyo ğew yo druguw-drulyiw a trüw kakujo se í hohuñe nüna üshüjoñe je mavyejome, hado cheme ñedzü go gokew ye je ğüdü-ğüdüjome. **27** Sese na nüna üsa í lüshüw-lübaw mumudrü ge gow kalai hohujome. **28** He ñu ye trumkoi sese, ükye ye gudow dañe udru ge hotrojo dase; hado cheme bá solutoajo üñisame.” **29** I ná zeğaw je a tru, “Lufuje üyaññe vyew shoñ na howe. **30** Ichi übatra kakülyebyo kalyeğyowñe, se í ba hohulyeñe balvyo danghulaibi ñeshü kalaibiñe. **31** Sünambó vyeduw ba he ñu na kye hohuima, sese danhulababise Tawgyew i ñetrüğüfo kakujo üñisababiñe. **32** No bá umsow trujome, he ğhei ñu na madalu kuw he ñefo ayo shüdo nüna na kyeje lüshüw mapajome. **33** Ñedzüñe No naksü kaltruğidamje, sešo nochi ñu kye je makatrujome.” **34** “Sündada ufu je ksü üñi je ksü da ğyowe, ya ba badrü balu ye he druguw drulyiw ayo dashüw ge daşea kişeañe, shüjo djojo ge vyeşeañe da ğyomkoñbai ye jia, ñe se badru ge kyegüdü-ñiği kakugme. **35** Hado chemeje i he añawa nomñew ñetrü ayo ğyodo nachi ge ana vyeduw dañe kakujobabi. **36** Sündada

chiğiñgudrujo dawē seyo küğüñgudrujo dawē, he ana a kyegüdü-ñiği kakudamje ha madaw ġaksüfisejoñe, seyo nūna üsaw i vro a gudzufiwjo lyijo dawē.” **37** Seyo se ñeto ge ñegru ge shi-ñu tru süna dawse; Seyo ñegi ge i nopsü ge jihuañe Jetun pudru ge ġyoñgudru. **38** Seyo na je šüzüw ye tralye ichi ge jikuñe shi-ñu truw ye dzüjoñe ñegru ge jikuñgudru.

22 Odje oğüme se i na ofo rhano chew, üñisa dabi. **2** Seyo mügaw dew nañe shi-ñu zew naksü shüwa í kúndañe shijoma se í kadang hotumu, sé na nūna nayo ġew. **3** Seyo mütü Yahuda ge kamyoa, djú Iskariyoti chew sünda í shürhaw ülgü ġü yo ksü namko ge i je duw. **4** I jiñe Mügaw dew ñe kulow kyew hotumuw nadra chitru, Tawgyew í kúnda lügyelajoma sena. **5** Na lüshülag, Seyo í na bo djüjome cheñe müdaa. **6** I je embi che, sündalye hotuma-hotumuhi, se í usso ge ñu majodügyew lügyeladügyejoñe. **7** Sese odje oğüme daw ñeto kakudabi, sese Fasa ge fugulu üsa ye che küğüw kijobabi. **8** Sünda Jisu i Patrasñe Yohañ naksü i ana cheñe ki, “Djeñe ñibó Fasa ge tsajo-tujo dashütrüvowe.” **9** I í dzütcho, “Ba nó hange dashütrüvoweñe tsüda?” **10** I ná che, “Howe, ñetrü ge kaakubyo-kakuğyowñe nūna a ye hu guw kolo lodow tüvajome, dju ñe ge i jihima; ba ifum jisajo dawē, **11** Seyo sé ñe go übraw í chewe, ‘Dadrüwwa bá chemkoime; se tumóna ná ñe hawesi sa a no nó shürhaw nadra Fasa tsajo ye?’ **12** Bá i howsa yo dagüdravodaw üğüñ dew a shejome; süge dashütrüvowe.” **13** I jikubanda, i kúna chedama süabyo-sünağyo duvobi, sünda i Fasa í dashütrüvo. **14** Damdrü kuwñe, Jisuñe i shürhaw na

nadra tsajobiñe gyo. **15** Sündalye i ná che, “No nolu ge şüpyo ana vyewme, duhu makakulu kuw djodra ye ülya ana üşa gyoñe ava tsajoñe vyewme. **16** Hado cheme no djó chemkoime, he i Tawgyew ichi nogo ge vyew makulu kuw no se í keje matsajome.” **17** Sese i bekasa lañe dru-lu yo şüvzüw gañe che, “He í lalyeñe djoğütchü ge habrağijo daw. **18** Hado cheme je no djó chemkoime, Tawgyew ichi gädzü madalu kuw no ayo dalalye keje he shejehu matujome.” **19** Sündatcholye i odje la, seyo üdrü-ulu yo küğüñe takügia, seyo ná ana cheñe djü, “He i nó usso me, ha yé djobo djüwma: nó vyehuñe he ana dajo dase.” **20** He ana dambo i tsaw tsafialye bekasa je ana cheñe la, “He i nochi sé şü yeme he i djobó fuadaw yeme ñu ükünüme. **21** Sé hojo daw, nó kigoladügyejo ichi ügzü ye nodra a dume. **22** Hado chemeje nüna üsaw ye bó ibo küna dawene dadama, sünambo dajobabi, séšo tui se nüna idru ge, djubó sa a í kigoladügyejoma!” **23** Sündawñe na nağütchü dzügi-hoğingkoibi, “Ñimko a djuwa, he chiğa dajo ye?” **24** Namko a ana ñu che zeği; ñimko a dju dew vyefijowa? **25** I ná che, “Utro sama nago nugo na nadru ge shotuko joi; seyo dju nadru ge shotuko jofijo daima, se ná povow nüna chewme. **26** Séšo ba ana djulyiwe; mowme djomko a dju nugow dama, se i angasa vyeduw seyo dju ye ñubyu ma se i kulo vyeduw lyiwe.” **27** Hado cheme dyew ye djuwa; se i buğo ge gýodaw yeme, semome se chiğa damkoi yema? Hawa se i je mowma se tsawdra gýodaw ye? Séšo no djodra a kulo vyeduw bame. **28** “Sešo djo se na me, dju nodra ñiku-ñisüw ge je nodra duwsaw na me; **29** Seyo sünambo vyeduw nochi Awu i nóbo ñetrü

ükün a davyedama, sünambo no je djóbó davyejome. **30** Se i ye hadowo cheme djo nodra nó buğotrü ge tsawetuweñe; se psüğa a ğyoñe Israyel nachi go ğübye ğüyöksü í zegüdralawe. **31** “Simon, oi Simon, djó mütü ye prüdame pu í dambo güjoñe. **32** Séšo no djóbó küğüwme, djódrü-djolu go umsowñe vyedaw ye kyeje mañoajo seyo djo kakume djó nudzoğ alyo-ñuw na je ğüdükewe.” **33** I í che, “He Tawgyewwa, no badra pache ge damje kasejo semome dzüjoje dzüfijobame.” **34** I che, “Oi Patras no bá chemkoime, yow jo külyiwñe sese ba nó ülye dzü mahosüw chejome.” **35** Seyo i í che, “Bá no dzulngasa seyo kapüğa seyo shita je ñiw ufobüla kimkoi ge ba hama a mapu mavyew dadama?” I chetcho, “Ha chi go mowme.” **36** I í che, “Séšo djuchige dzulngasa дума se na se i lawe, seyo sünambo kapüğa í je, seyo djuchi ge kyeği ñima ná nachi gye na damje drütülüalye lawe. **37** Hado cheme no djó chemkoime, he ğido ye, ‘Se i truw nüna ge ngüjobamme,’ se i nódrü ge dajoye krükrüwbamme; hado chemeje nogru ge küna dajoñe dadama se na datsüjobamme.” **38** Na che, “He Tawgyewwa, howe, he a kyeği ksü duwa.” I ná chetcho, “Şüpyo dume.” **39** Sese na ñepsü ge jihuañe na dadaw basha yo na ge Jetun pudru ge jitsü, seyo shürhaw na nafum jisa. **40** Süge jikuñe i ná che, “Küğüjo dawe, djo zeğaw ge magajoñe.” **41** Seyo i na yo utroga kunusa a josajombuaña ge jiñe, seyo üshipyu dugoñe küğümyomkoibi. **42** “He Awua ba tsübameje he bekasa ye notrü yo latrülyewe, sedamje nó husü yo mow bá husü yé dadzowe.” **43** Sese soğgo go sorgomuko a í sa yo sa a hohu dju í zego dawma. **44** Seyo

babiye i šüpyo vyemülüaŋe vyemoaŋe küğükülyejebi;
seyo ichi úfu ye no ge šü fuw vyeduw tra tra dzuamkoi.

45 Sese i küğüfialye gudzulye ichi shürhaw nachi ge
kakuŋe hoholye vyew na drumutsüdaw hoŋe duhu da. **46**
Sündalye i ná che, “Hado drumuiya? Pülyibya, küğübya,
na zeğow ge magajoŋe.” **47** Jisu i süna chemkoi sese,
howe upu a djelai ná, seyo se ġü yo ksü namko a ye dju
ñiñi ye Yahuda chewma i uvro uvro djekelaibi, i Jisutrü
ge djeku, í bubu dajoŋe. **48** Sé Jisu i í che, “Oi Yahuda,
hawa ba bubu daŋe nüna üsaw í kigoladügyejoma?” **49**
Idra yo na idra ha dajoma í hohuwŋe, sünda che, “He
Tawgyewwa, ñi keği dzofijoma?” **50** Seyo namko ayo a
ye mügaw dew ichi kulo nadru ge keği yo dzohiŋe ufu
fuvo go dzoga. **51** Sé Jisu i che, “Sayo sa a damudoabe.”
Seyo sa a ichi ufu ye kiŋe dagyoi. **52** Sese Jisu i mügaw
dafow na seyo ñegru ge hokrüvow go mükyefow na seyo
kew se na ídru ge lyikülyedaw ná che, “Hawa djo nó
ñiguduŋe danghuŋe keği ñe shalbo ñe laŋe jikuma? **53** No
djodra ñegru ge muhu-muhu djodra duw sa je sesüge
djo nó gzü a je maki; sé hesahe djochi ümdrübamme,
vatağüsagiahuw yo vatağüsagiahuwme.” **54** Sündatcholye
í na tsülalye la kakye, seyo mügaw dafow saw-lyiw ichi
ñe ge laŋe kaku seyo se Patras i üğa-üğa djega djegaŋe
ifum-ifum djese. **55** Seyo na nopsü ge mi pyeŋe tchü
üša ġyomkoi sese Patras je namko a ġyoa. **56** Seyo se a
kulom a ye í mi müsaw ge ġyokülyedaw hohulye seyo
í usu yo hopafi hopaŋe chemkoibi “He i je üdra yo
baba.” **57** Séšo i ana che hujonoğyoa, “O mimya, no í
madanghuwe.” **58** Me uwalatchowŋe utro a ye hotcholye

chetcho, “Ba je nadra yo baba se.” Patras i che, “Oi nūna, no mowhoje.” **59** Me uwalatchowñe nūna a ye dügago hoñe chengkotchoibi, “He i je nadrayobabiša; umsow cheme he i Galilibabi.” **60** Sé Patras i che, “Oi nūna, no madanghuwa ba cheijema.” I süna chemkoi sese jo je külyijebi. **61** Sündawñe Tawgyew i tcholtruġiañe Patraschi ge ho, sündawñe Patras i Tawgyew i ñu chedo ye vyehu i ha chedama, “Yow jo makülyilu uvro ge ba nó ülye dzü kuw madanghuw cheñe hujonoġyoajome.” **62** Seyo i ñepsü ge kahualye šüpyo ku ku kuw kse. **63** Dju nūna ye Jisu í kigo dama, na í mülakulyuñe gümyomkoibi; **64** Seyo ichi iñi ye pyelyeñe í dzü, “Ñiholye trubya bá dju güima.” **65** Seyo ana šüpyo nomñew zeaše-zeameñe í maw-uw ze. **66** Ñetoahuwñe naġi yo kyew seyo müga dew shi-ñu zekyew-kikyew se na vyew keġitsü, sündalye í na melye dew gudo ge lakuñe chi dzü, **67** “Sünameje ba Masimeje, ñí trujo dawe!” I ná che, “No djó trumsome djo nó umsow maveyjome. **68** Seyo dzüdamje, matrufijome. **69** Sešo ayo dalalye nūna üsa no sawlyiw Tawgyew ichi upo südzügo gow dañe ġyongudrujobi.” **70** Süñchewñe vyew na chetsü, “Sünameje ba Tawgyew üsawma?” I ná che, “Djo cheñšoiwa, hado chemeje nobabi.” **71** Sese na che, “Yabó no truvojioje ha matsübi; hado cheme no bó nobyo no dzühuladabi.”

23 Sese vyew keġidaw nūna na gudzutsüñe Jisu í Pilatus ichi ge la jiku. **2** Sündalye na ana cheñe ídruge külü jo, “Ñí i nūna ná zeġow seyo Kesar í patso i madadügyew seyo nudzo í Masi seyo nugomeñe chew dzühudame.” **3** Pilatus i í dzü, “Ba hawa Yahudi nago nugoma?” I í tru,

“Sebó ba cheşoiwa.” **4** Sünchewñe Pilatus i mügaw saw-lyiw nañe se nūna ná che, “No he nūna idru ge ha je külü mahohume.” **5** Séşo nabó sünchewñe seyoje şüpyo mügzüw yo chemkoibi, “He i Galili yo dalalye age kuw Yahudiya ná vyew shi-ñu tru truñe truğolatsüdame.” **6** Süna dzühulye Pilatus i dzü, “Hawa he nūna ye Galili ñetrü goma?” **7** Seyo he í danghula i Herodes ichi shotuko ulungo nūna dabi, í Herodes itrü ge kitcho, hadowo cheme sé ñeto ge i je Yarusalem ge duvo. **8** Herodes Jisu í hohulye şüpyo lüshü, hadowo cheme şüpyo uwalaw gomdo í hoğöñiw vye: se i ye hadowo cheme ifogo dzühuda, seyo ichi chi ashama asha ye sheweñe ve. **9** I í şüpyo ha ha ñu dzü, se i í ha je matru. **10** Seyo se müga saw-lyiwñe shi-ñu zekyew naksü ulung ulung ge í ze. **11** Sese Herodes i ichi nūna nadra ye í zeaşe-zeameñe zekütso zemürhü, seyo iği ğiguw gye ye sheisalye ge Pilatus ichi ge kitülütcho. **12** Sehu ñeto yo Pilatusñe Herodes naksü üdraw lya. Ana madalu. Sevro ge naksü mahoğiw. **13** Pilatus i mügaw saw-lyiw í seyo nūna na balañe ná che, **14** “Djo he nūna í nūna ná zeğöime cheñe nochi ge lakuda, seyo holaşoa, no djó how a í dzü howşobi, se djo ha ñu yo iso ge külü joima, se ñu yobó no hasaje ichige külü mahohu; **15** Ge Herodes je mowbi, hado cheme i í nochi ge djültrutchodabi: seyo holaşoa, i düm takyolaje shimdojo ana haje mada. **16** Sündada no í shidzü trabañebi” **17** Pilatus i rhanomko a nūna a tsüla vyedaw ye kihuajobabiñe lya. **18** Sündawñe vyew na şogzutsü, “I damtrüabei, seyo ibó Barabba i trajodawe.” **19** I ñetrü a ye pseği-luğîñe, shiw-law dadaw ubo go pache

ge shüñe vew. **20** Sešo Pilatus i Jisu í trajoñe vyeñe nüna ná che hopüñetcho. **21** Sešo nabó šogzuñe che, “Í kuros ge külyiwe, kuros ge!” **22** I ülye dzü kuw ná che, “Hado cheme i ha mau damdoda? Nobó í düm takyoñe shimdojo lalo daw mahohubei! Sündada no í gidüñe trabañebya.” **23** Sešo na šogzu-šogzuñe zetsü, í kuros ge külyimdoweñe, sünda ná šozuw ye foajebi. **24** Ha madanghulye: Pilatus i dügyeaha, na ha cheima sei dzülye daw cheñe. **25** Seyo i se nüna vyesvye-vyemdolalye nüna shido í pache ge shüdaw ye, seyo djú í prüwma í trase; seyo Jisu í na nalu ge ha vyedama süna vyew apyew kuw djüki. **26** Na í lañe kakemkoi sese, Simon cheñe Kureni a ye ñetrü go kanglai sa a, í kigo lalye shokru giñe Jisuchi ge lakuñe ifum ifum la kake. **27** Seyo nüna ye gumtchubabiñe ifum ifum kase: seyo šüpo upu mim na je, dju ibó üldjetchü gü gü kseñe ksekuğiladjew. **28** Jisu i nachi ge tcholtruğialye che, “He Yarusalem ayo sam nawa, nóbo djuksejoda; sešo djo josa seyo djó nudzoğbó ksejoda. **29** Hadowo cheme se ñeto kakujome, seyosa a nüna na chejome, ‘Šüvzüwme se na dju ügüzbüzümma, seyo dju saw-sam masakülyema seyo dju agü apu manuma.’ **30** Se ümdrü ge ‘Na pu naje chejome, ñidru ge gaabe, Seyo noğüfo yo ñi muşuiwe.’ **31** “Hado cheme na shoñ djüw nadra ana damkoibi ye, krow nadra küna ha dañjema?” **32** Na seyo nüna ksü ije lalo datruw go idra ye shijoñe la jikye. **33** Na se Kopri che Noğüfo ye jikuwñe, na sayo sa a í seyo se lalo datrudo ksü ye je, a ye ichi südzü go seyo a ye ichi fuvogo ge süna kuros ge külyiñe vye. **34** Sündawñe Jisu i che, “He Awuwa, ná muchoaiwe, hadowo cheme he na madanghume na ha

dangkoima?” Sünda na kako ge ĝi veñe i gye í habraĝia lastü. **35** Nüna na gudzu-gudzu hoĝyo, seyo nugo na je zeaše-zeameñe ze ĝyo, “I utro na ĝaksülaw, i Tawgyew ichi Masimeje, seyo ichi dzulawmeje, nudzoĝ ĝaksülajo dawewe.” **36** Rhünokiyew naje í trow uhu ye í nuñe zeaše-zeameñe che. **37** “Senameje ba Yahudi nachi go nugomeje, ba bá nudzoĝ í ĝaksülalabya!” **38** Seyo idru ge truw a chedalubi; “He i Yahudi na go nugome.” **39** Ha lalobraw ye shokru ge külyi suntchadama, namko a yo a ye í zebze-zeĝeñe che, “Hawa ba Masi moma? Sünameje ba balvyo ĝaksüñe seyo ñiksü i je ĝaksüila!” **40** Sünchewñe utro a ye í zeñe che, “Hawa ba Tawgyew í je maĝewbama? Ba je süna pabaibi, **41** Seyo ñiksü bó shotukobasha yo pangkobabi, hadowe cheme ñibó ñi chiĝa ha dadama süna shishü pangkobi; séšo i haje mau chiĝa mada.” **42** Sese i che, “He Jisua, ba bá ñetrü kakuwñe nó je dju košoawe.” **43** I í che, “No bá umsow chemkoime yow yo ba nodra sorgo nogo ge dujome.” **44** Seyo muhumdzu yo dalalye me apyew djüdualai kuw ye vyew ñetrü na nukuĝuatsüdabi, **45** Seyo dru müsaw yebó je kañoahibi, seyo ñegru go gyeña bó je ulumko toñe-meñe yo gaĝaajebi, **46** Seyo Jisu i šüpyo gow yo šogzuñe che, “He Awuwwa, no nó ĝulo ye bagzü ge trahime.” Seyo i süna chelye ulvyu sese lutukyoaha. **47** Ğyokrüw nüna ye sa a ha dadama se na holye i Tawgyew í tro, sündalye che, “He nüna ye güdrašobi.” **48** Seyo upu na he í hojoñe keĝitsüdaw na, he šobošulyw dadaw í holyeñe nalüjetchü ge güñe kalütrü. **49** Seyo ichi hosüw-holüw küña duma vyew, seyo mim na je dju dju idra Galili go jikusedama vyew, üĝa ge gudzuñe se na ho ĝyo.

50 Seyo süge, Yusuf cheñe yo nūna a ye se rhano dew ge du, dju ye uw seyo chi danghuw muhu. 51 Seyo ichi vyéw seyo ichi chiğa daw yo malüşüw; seyo i Yahudi na ñetrü go Arimitiya ge ġyow seyo Tawgyew ichi nogo ye ġyokrüw nūna. 52 I Pilatus ichi ge jiñe Jisu ichi ñimo ye prü, 53 Seyo í lagaalye gyelüdü yo daw gyeña ge vaşüñi, seyo nuġu a ye vye, se i ye kunu ge chido süna; seyo süge keje dju je mavyewlu. 54 Se i ye dashüwtrüw ñeto, seyo ġyogow rhano damivrojo ümdrü ge. 55 Seyo se mim na dju idra Galili go jikusedama, ifum, ifum jiñe se nuġu ye ho seyo uso je ho í daw basha yo da vyedaşomañe. 56 Seyo kakultruñe şowsa chi seyo şonuw dashütrü; seyo ġyogow ñeto ge bó i je daw basha yo ġyogo.

24 Sopta uvro ge, saġa-müġa na nuġu ge şowsa şow gañ-miġi lañe jiku. 2 Sünda na kunu í ġühuadaw hohu. 3 Sünda ulung ge jemyongkoi ge, na Prabu Jisu usso mahohubi. 4 I he ñu yo mavenghuañe ġyoñbaiye, muhu ksü ye lütsü-lütsüw gye sheñe ütrü inisa ge gudzu. 5 I ġeñe, sünda nodo ge ukrumro i pelye; sündawñe i í che, “Ba üshü í dzüw namko ye hado tchüwwa. 6 I ayo a ñimme, séşo üshükülyedamme. I djo Galili ge ha trudama vehujodawe. 7 ‘Umsogo je nūna üsa í lalobraw nagzü ge kigo ladügyejobamme, sünda kuros ge tükegojome, sünda ñegi dzü ye üshükülyetchojome.” 8 Sünda i í ñu í vehuag, 9 Sünda nuġu go kangkoi ye i se ġüyo a ná, sünda utro naje, he vyow ñu ná truzeġiatsü. 10 Dju he ñu í şürhaw ná trudama, se na Mariam Magdalini seyo Yoana, seyo Yakub üyañ Mariyam sünda nadra ye utro mim naje duw. 11 Séşo na ñu trudaw ye ná shipyew truw

veduw velada sünda na ná umso mave. **12** Sündawñe Patras i gudzulyiñe nuğu ge gyo dje, sünda gye ufobüla hohubadabi, sünda hadadama, se yo mavenghulyaha, í nudzo ñe ge kaltrutcho. **13** Sehu namko ye nuna ksü ye Imawus cheñe ñetrü ge jiiingkoi, Yarusalem yo kilo mitar mro kuw üğa. **14** Sünda naksü se vyow ñu ná, hadadama se na naksüğütchü chitruñe ji. **15** Sünda naksü se ñu na naksüğütchü ge truğıñe dzüğıñe jingkoi ye, Jisu i iñisa jikuñe naksü üdra jisa. **16** Séšo nañi ye ana veduw mütrüdaw ye í mahosülañi. **17** Jisu i ná dzü, “He ha ñuwa, djoksüğütchü ge truñe jiiye.” I duhu dañe güdzu. **18** He í dzühulyeñe, namko ye Kilyupas ñetrü go nuna a ye che, “Haña ba Yarusalem go ba akasa tüvaw jiw nünabamma, dju he ñeto ge hadadama se na se i madanghu.” **19** I í dzü, “Ha ñu ye wa?” Na í che, “Nazret go Jisu ibo dju Tawgyew seyo nuna nabo chiğa dawma sünda shi-ñu truw go ñihow truw. **20** Sünda mügaw kew na seyo ñi dümbraw dakyew na í kigoladügyeñe, shibeñe dügyeaha; sünda kuros ge sümtchadügye. **21** Séšo ñi vyeksüwşo, i Israyel í mutchoaijo che, sünda he ñu na tralye, he soboşulyuw dajew ye ñeği dzü kujebi. **22** Sünda jimko ye je mim üchea na ñi mavenghuadügyeda, dju sağa-müğa nuğu ge jidama na. **23** Sé usso í mahohuwñe, sorgomuko nadra í üshüdame cheñe ñu truw che djekuda. **24** Sündawñe ñimko yo a ye nuğu ge how ji, sünda mim na küna trudama, süna tchülada; séšo í mahohu.” **25** Sündawñe Jisu i ná che, “O madzühoave dañe gyodaw nawa, seyo ñihow truw ná ñu ge üdrü-ulu yo umso dzüngahu nawa! **26** Ana dajo mowma, Masi i duhu gilañe

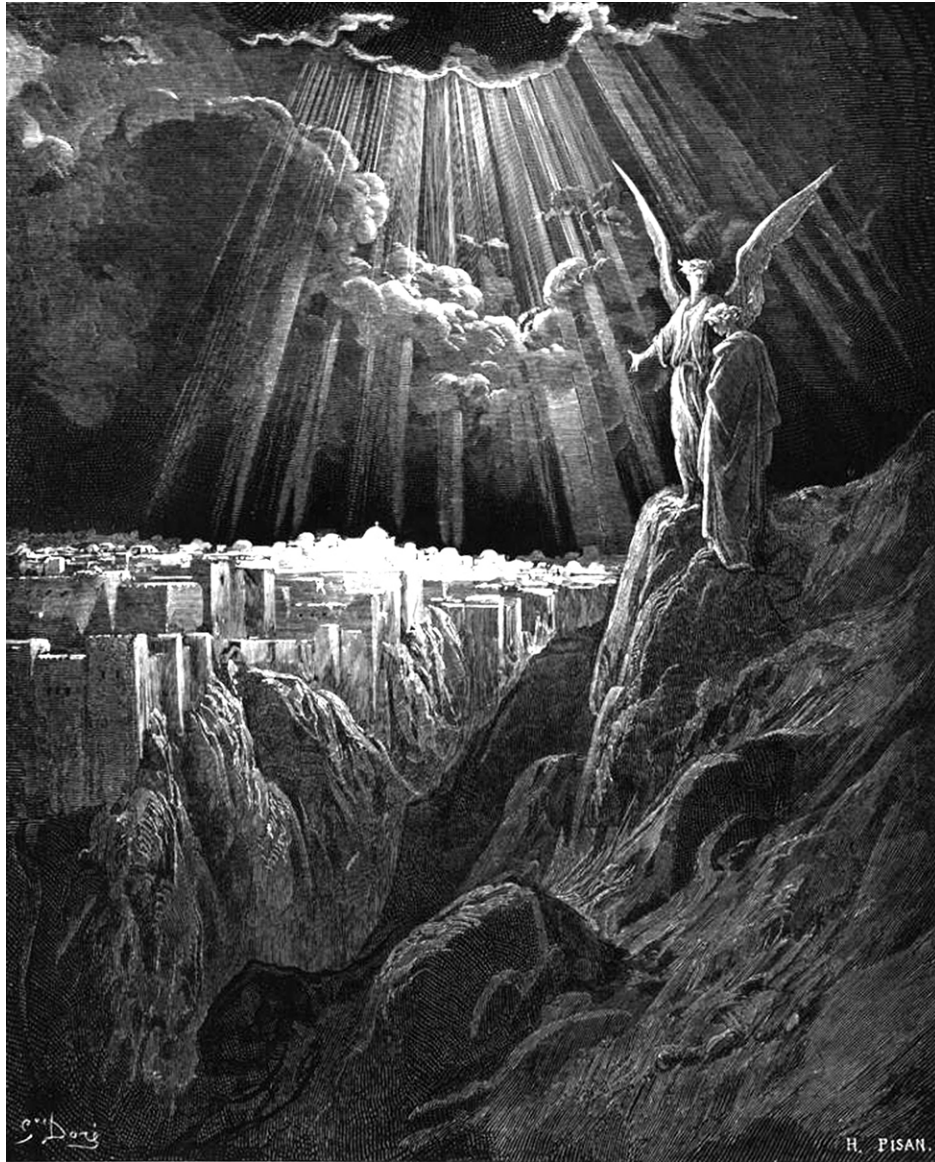
nudzo lüshüw ge kalyitralyejo?” 27 Sündá í ná ibo go kako ge ha gídama se ye Musa ichi yo dalalyeñe vyow ñihow tru w nachi ge gídaw na, i ná danghudügye. 28 Aña sa a na hange jingkoima, se ñetrü jikujebi, sündá í dawyo na ana danghuda, i ayoje uvro ge jijolu cheñe. 29 Sé na í ana cheñe gókrüdügye, “Ñidra gýosajodawe; hado chemeje djüdu lyañe aña uwaladabi.” Sündá i ulung ge nadra gýosaw kamyoa. 30 I nadra ava tsajoñe gýosangkoi ye, i odje í lañe gağüzü djü, seyo í takuğiañe ná djü. 31 Sündawñe nañi hojükylyeñe í hosülag, sündá na iñi how yo müñü. 32 Na nağütchü ge che, “Ñidrü-ñilvyu ge mi madzoma, i ñí gábo ge kako ge gídaw ná truñe jomkooi ge?” 33 I sa yo sa a gudzülyiñe Yarusalem ge katrükralye, sündá i se gýüyo a seyo nadra a yo na üsaka ye keğidaw hohu. 34 Na che, “Tawgyew umsogo je üshükülyetchoda, sündá Simon i hohu.” 35 Sündawñe i ná gábo ge chitru jidaw na ná tru seyo he je tru, i ná kúndañe odje í takuğiañe tsadama. 36 Na he ñu í trumkoi ye, Jisu í husü yo namko ye gudzükylye; sündá ná che, “Djo güdzüw pawe.” 37 Séšo na mavenghuatsüg, seyo gëatsüg, sündañe na velatsü, ñi mütü hohungkoi. 38 I ná che, “Hado mavenghuatsüña? Sündá djulvyu ge hado mavenutsüña? 39 No gzü seyo noshi na howe, no sebamme; no kiñe hojodawe; hado chemeje ñeğulo nachi uso üğübye ñijo nochi ge hohumbo.” 40 Ana chelyeñe ná i ichi ügzü ishi na she. 41 Ná lüshüw yo seyo umsojemañe veñe, seyo lümashü ve, sündawñe i ná dzü, “Haña djochi ge ava duma?” 42 Na í psekrow tchükro üsüla a djü. 43 I lañe na how sa a tsag. 44 Sündá i ná che, “He na no

ñu name, no djodra g̃yosañe truwme, Musa í shotuko ge seyo ñihow truw kuw na seyo kako ge nobo go g̃idaw na umso kakülyejome.” 45 Sündá i na ükye-ümüñi í güdraw ñu g̃idaw dzüsüdügyejoñe voiha. 46 Sündá ná che, “Ana g̃idame Masi duhu gilañe seyo ñegi dzü ye dzüñe üshükülyetchojome, 47 Sündá Yarusalem yo dalalyeñe vyow g̃übye geg vetriw seyo lalo daw na ñiñ yo lañe truzeğiatüsü. 48 Djo he ñu na hohusawme. 49 Sündá djuchi traşüğa no awu i dadama, se ná no djo lakülyaijome sünda udru go gow mapamdolu, süña kuw djo he ñetri ge g̃yokrüjo dawe.” 50 Sündá i ná Betniyah kuw ñepse lañe jekülyasa, sünda ügzü i lañe ná gağüzü djü; 51 Sündá ná gağüzü djüshüñe i na yo utro lya seyo ñedzü ge kalyitralye. 52 Sündá na mraañe í şüpo lüshüw yo Yarusalem ge katrükralye. 53 Sündá ná ñegru mamuduw keğiñe Tawgyew í troñe seyo gağüzüwe.

Philemon

1 Polus ichi go bó, se Jisu Masi ichi pache ge shüdáw nūna, seyo ñuw Timotiyus ichi ve go ñichi nūlvo chiġadam Filemon, **2** Seyo ñum Afiya seyo ñidra yo shipashi Arkipusñe Filemon ichi ñe go ñešü na ñiñi. **3** Ñichi Tawgyew awuñe Tawgyew Jisu Masi naksü naksüchi vye go ġüdzüw ye bá pangudruwe. **4** No shüwa Tawgyew í šüvzütrojome; seyo nudzo küġülai ge je bá vyehuwme. **5** Hado cheme no bachi sé nūlvo seyo vyemso chi shi-ñu na dzühulye, se Tawgyew Jisu dru ge seyo vyew güdraw nūna nadra. **6** No küġüjome se vyemsodaw ge bachi üdra ayo na hadamje uw ñu ge danghusajo dawé ha ye Jisu Masi ichi yo ñidra dusama. **7** Hado cheme noñuwwa, nó bachi nūlvo yo šüpyo lüshüw seyo ġüdzüw padame, sündada, ba yo dañe güdraw nūna nadrü-nalu hu je adjüdjüw no je aġimiw pajome, uñuw nawa. **8** Sündada sedamje noje Jisu ge šüpyo bolu duda, se ha ñu ye udama, se í bá dügyejo. **9** Sedamje no vyeduw mukro Polus i se yabó Jisu Masi ibó pache ge ġyow nūna babi, se ayoje šüpyo nūlvo yo ibó küġüjolu. **10** No nosaw Tawgyew go Unesumus ibó no yo nochi sülyeñtchü ge sakülye dame no yo küġüime. **11** Se ibó ahuge ha madaġiw a ba, se yabó ba ñe seyo nochi dew chiġa tsüwbaba. **12** Se í ñe seyo dju nolu ge kadama, no se í bachi ge djütülütchowba. **13** Í no nochi ge vyejoñe vyehomacha se í bó bachi vye go shüdabi shi-ñu ibó yo sülyeñtchü sumbo, nó datunowe. **14** Sé no ba mahüsüw haje madaġoñ se bachi he nūlvo djüdo ye datüdalüw yo mow lüshüw dawé. **15** Hado chemeje ha danghuñda i ba yo ksühua dzühua kuw he ibó utro lyadawa shüwa bañisa

ge ġyojoñe. (aiōnios g166) 16 Sešo ayogo kulo mavyeduw, kulo yo je dewfo, seyo ñuw vyeduw ġyowe se nochi drü-lü ge duw süna nülvobó sešo, se yabó usofu ge je seyo ġulo ge je, bachi je drü-lu ge sünda Tawgyew ge. 17 Senameje ba nó bachi nudzoġ dakyetunowñe vyedameje, se na vyeduw yo shutrolajodawe. 18 Chemeje se nó bachi ha damje damdalyoama semome sa a bachi ha damje a kakuw, se í nochi üñiñi ge ġiwe. 19 Polus no nó gzü yo ġijome, se i no bá ġigujome; seyo ichi chejoje ha madaġi, se no añawa he daado na badru me se i babamme. 20 He no ñuwwa, he lüshüw nó bachi Tawgyewwa nó bachi go pawe, Tawgyew ge nodrü nolu ye hu je adjüdjüw no je aġimiw daiwe. 21 No bachi dügyew dafiw dajo umsow vyyeñe, bá ġimkoime seyo he ana danghuwme, se no ha cheima, ba se í foje lübzüw daijo. 22 Seyo he i je, nobó ġyojo buġo dashütrüvowe; no süna umsow vyedame, se bá küġüw trüdu yo noje no bachi ügzü ge djüjome. 23 Ifras se Jisu ge nodra pacheshüw ge 24 Seyo se Markus ñe Aristikurs seyo Demas seyo Luka seyo no chiġadam. 25 Ñichi Prabu Jisu Masi nülvow ye bachi ġulodra duwe. Amin.

The New Jerusalem

"I saw the holy city, New Jerusalem, coming down out of heaven from God, prepared like a bride adorned for her husband. I heard a loud voice out of heaven saying, 'Behold, God's dwelling is with people, and he will dwell with them, and they will be his people, and God himself will be with them as their God.'"

Revelation 21:2-3

Reader's Guide

Aka at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, *"As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him."* Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, *"And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned."* So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, *"Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth."* 2 Timothy 2:15. *"God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,"* 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Aka at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aīdios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēse g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonymous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Hruso---Hrusso-Angka-Bible/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Luka 8:31
Romans 10:7
Revelation 9:1
Revelation 9:2
Revelation 9:11
Revelation 11:7
Revelation 17:8
Revelation 20:1
Revelation 20:3

aidios

Romans 1:20
Jude 1:6

aiōn

Matthew 12:32
Matthew 13:22
Matthew 13:39
Matthew 13:40
Matthew 13:49
Matthew 21:19
Matthew 24:3
Matthew 28:20
Mark 3:29
Mark 4:19
Mark 10:30
Mark 11:14
Luka 1:33
Luka 1:55
Luka 1:70
Luka 16:8
Luka 18:30
Luka 20:34
Luka 20:35
John 4:14
John 6:51
John 6:58
John 8:35
John 8:51
John 8:52
John 9:32
John 10:28
John 11:26
John 12:34
John 13:8
John 14:16

Acts 3:21
Acts 15:18
Romans 1:25
Romans 9:5
Romans 11:36
Romans 12:2
Romans 16:27
1 Corinthians 1:20
1 Corinthians 2:6
1 Corinthians 2:7
1 Corinthians 2:8
1 Corinthians 3:18
1 Corinthians 8:13
1 Corinthians 10:11
2 Corinthians 4:4
2 Corinthians 9:9
2 Corinthians 11:31
Galatians 1:4
Galatians 1:5
Ephesians 1:21
Ephesians 2:2
Ephesians 2:7
Ephesians 3:9
Ephesians 3:11
Ephesians 3:21
Ephesians 6:12
Philippians 4:20
Colossians 1:26
1 Timothy 1:17
1 Timothy 6:17
2 Timothy 4:10
2 Timothy 4:18
Titus 2:12
Hebrews 1:2
Hebrews 1:8
Hebrews 5:6
Hebrews 6:5
Hebrews 6:20
Hebrews 7:17
Hebrews 7:21
Hebrews 7:24
Hebrews 7:28
Hebrews 9:26
Hebrews 11:3
Hebrews 13:8
Hebrews 13:21
1 Peter 1:23

1 Peter 1:25
1 Peter 4:11
1 Peter 5:11
2 Peter 3:18
1 John 2:17
2 John 1:2
Jude 1:13
Jude 1:25
Revelation 1:6
Revelation 1:18
Revelation 4:9
Revelation 4:10
Revelation 5:13
Revelation 7:12
Revelation 10:6
Revelation 11:15
Revelation 14:11
Revelation 15:7
Revelation 19:3
Revelation 20:10
Revelation 22:5

aiōnios

Matthew 18:8
Matthew 19:16
Matthew 19:29
Matthew 25:41
Matthew 25:46
Mark 3:29
Mark 10:17
Mark 10:30
Luka 10:25
Luka 16:9
Luka 18:18
Luka 18:30
John 3:15
John 3:16
John 3:36
John 4:14
John 4:36
John 5:24
John 5:39
John 6:27
John 6:40
John 6:47
John 6:54
John 6:68

John 10:28
John 12:25
John 12:50
John 17:2
John 17:3
Acts 13:46
Acts 13:48
Romans 2:7
Romans 5:21
Romans 6:22
Romans 6:23
Romans 16:25
Romans 16:26
2 Corinthians 4:17
2 Corinthians 4:18
2 Corinthians 5:1
Galatians 6:8
2 Thessalonians 1:9
2 Thessalonians 2:16
1 Timothy 1:16
1 Timothy 6:12
1 Timothy 6:16
2 Timothy 1:9
2 Timothy 2:10
Titus 1:2
Titus 3:7
Philemon 1:15
Hebrews 5:9
Hebrews 6:2
Hebrews 9:12
Hebrews 9:14
Hebrews 9:15
Hebrews 13:20
1 Peter 5:10
2 Peter 1:11
1 John 1:2
1 John 2:25
1 John 3:15
1 John 5:11
1 John 5:13
1 John 5:20
Jude 1:7
Jude 1:21
Revelation 14:6

eleēsē

Romans 11:32

Geenna

Matthew 5:22
Matthew 5:29
Matthew 5:30
Matthew 10:28
Matthew 18:9
Matthew 23:15
Matthew 23:33
Mark 9:43

Mark 9:45
Mark 9:47
Luka 12:5
James 3:6

Hadēs

Matthew 11:23
Matthew 16:18
Luka 10:15
Luka 16:23
Acts 2:27
Acts 2:31
1 Corinthians 15:55
Revelation 1:18
Revelation 6:8
Revelation 20:13
Revelation 20:14

Limnē Pyr

Revelation 19:20
Revelation 20:10
Revelation 20:14
Revelation 20:15
Revelation 21:8

Sheol

Genesis 37:35
Genesis 42:38
Genesis 44:29
Genesis 44:31
Numbers 16:30
Numbers 16:33
Deuteronomy 32:22
1 Samuel 2:6
2 Samuel 22:6
1 Kings 2:6
1 Kings 2:9
Job 7:9
Job 11:8
Job 14:13
Job 17:13
Job 17:16
Job 21:13
Job 24:19
Job 26:6
Psalms 6:5
Psalms 9:17
Psalms 16:10
Psalms 18:5
Psalms 30:3
Psalms 31:17
Psalms 49:14
Psalms 49:15
Psalms 55:15
Psalms 86:13
Psalms 88:3
Psalms 89:48

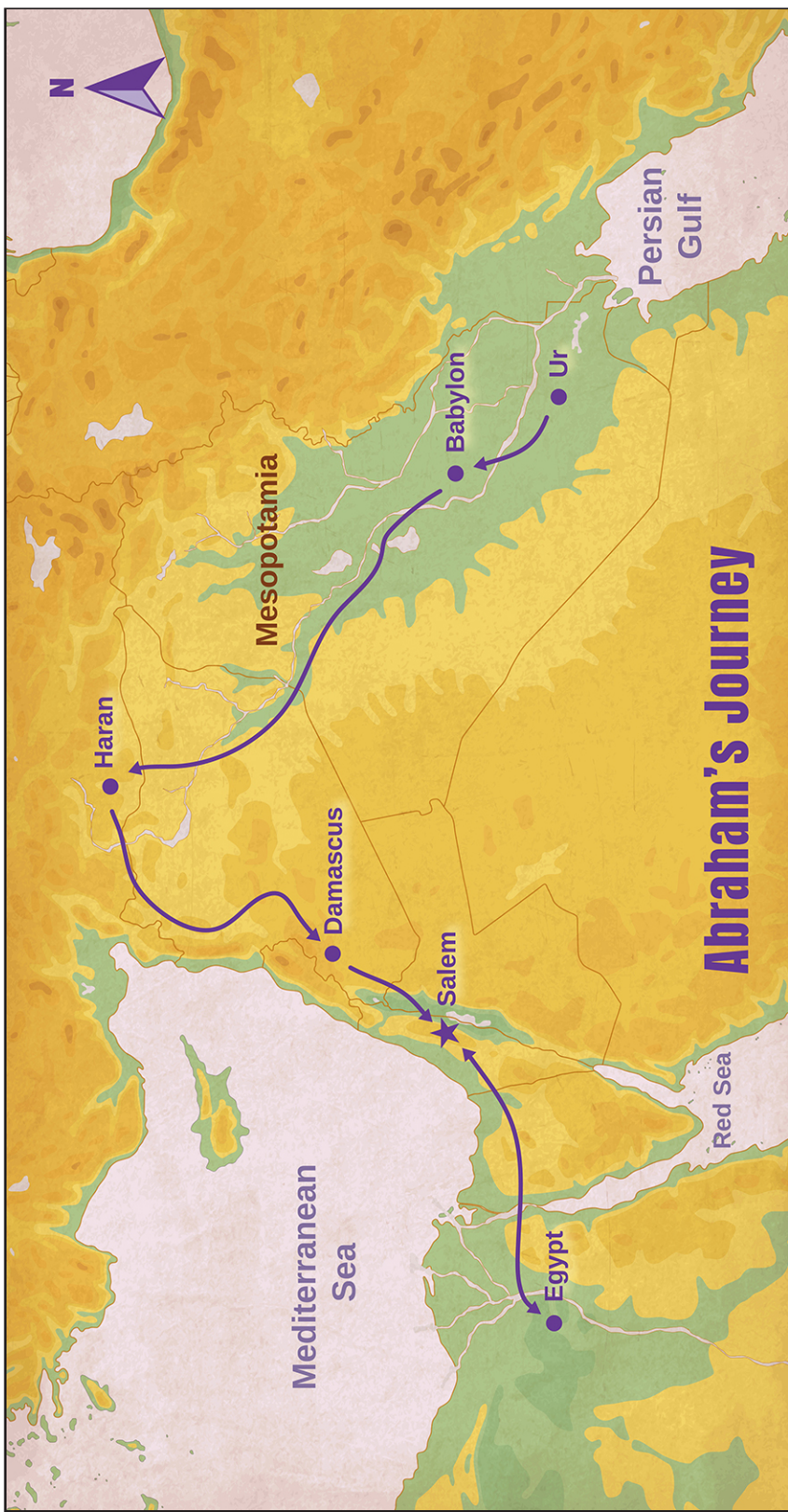
Psalms 116:3
Psalms 139:8
Psalms 141:7
Proverbs 1:12
Proverbs 5:5
Proverbs 7:27
Proverbs 9:18
Proverbs 15:11
Proverbs 15:24
Proverbs 23:14
Proverbs 27:20
Proverbs 30:16
Ecclesiastes 9:10
Song of Solomon 8:6
Isaiah 5:14
Isaiah 7:11
Isaiah 14:9
Isaiah 14:11
Isaiah 14:15
Isaiah 28:15
Isaiah 28:18
Isaiah 38:10
Isaiah 38:18
Isaiah 57:9
Ezekiel 31:15
Ezekiel 31:16
Ezekiel 31:17
Ezekiel 32:21
Ezekiel 32:27
Hosea 13:14
Amos 9:2
Jonah 2:2
Habakkuk 2:5

Tartaroō

2 Peter 2:4

Questioned

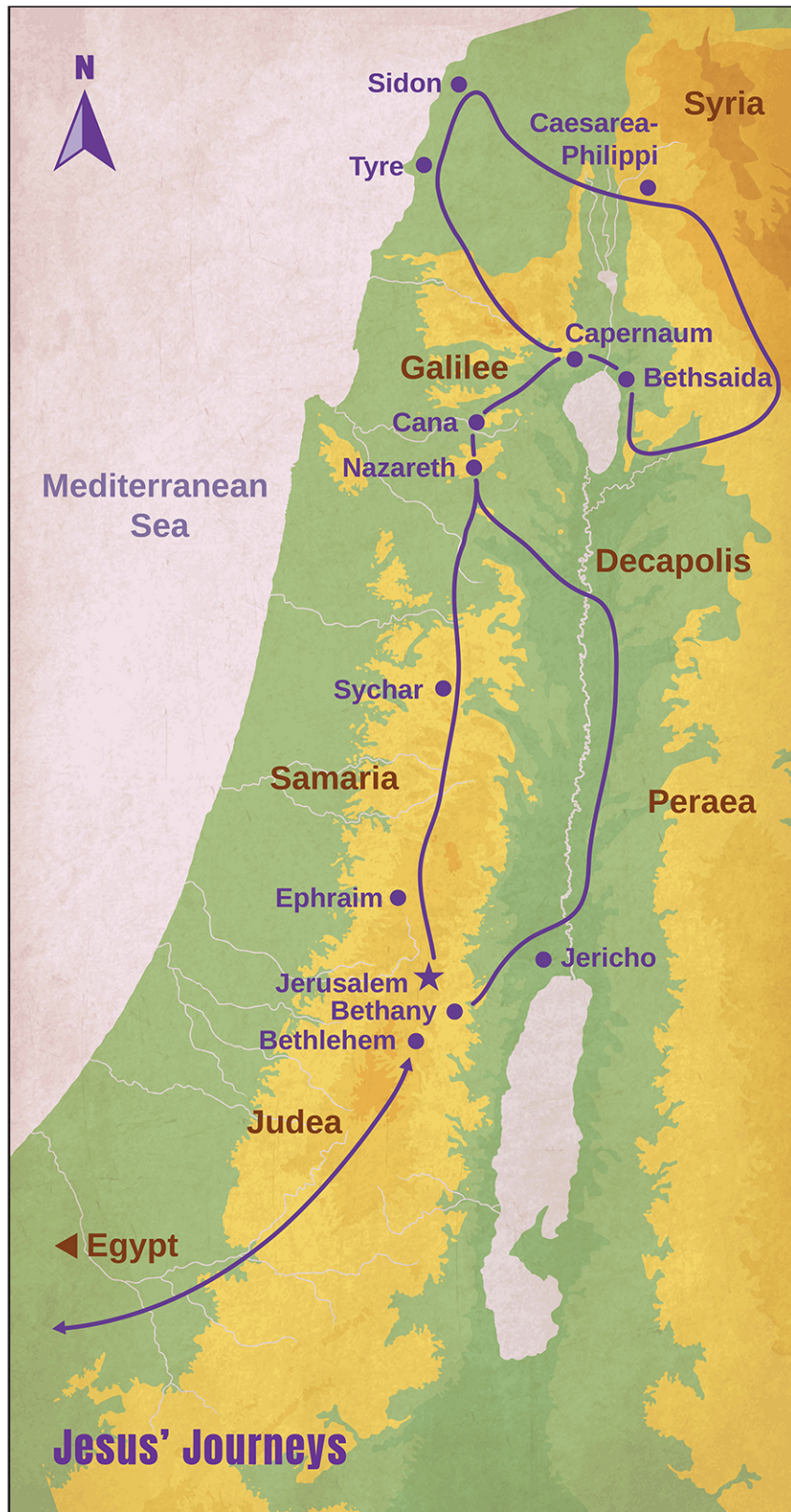
None yet noted

"By faith, Abraham, when he was called, obeyed to go out to the place which he was to receive for an inheritance. He went out, not knowing where he went"
Hebrews 11:8

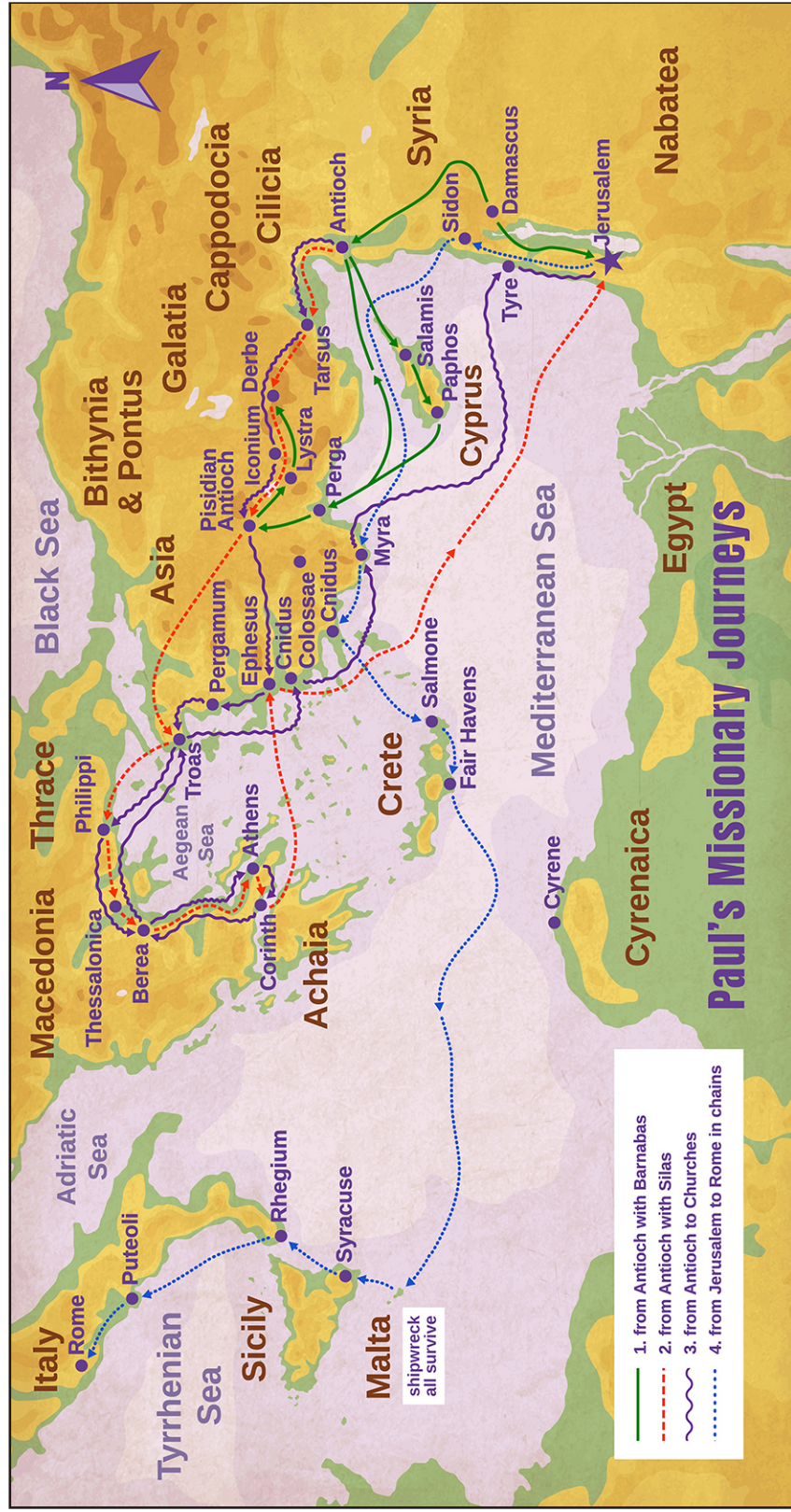

"When Pharaoh had let the people go, God didn't lead them by the way of the land of the Philistines, although that was near;
for God said, 'Lest perhaps the people change their minds when they see war, and they return to Egypt'" Exodus 13:17

"For the Son of Man also came not to be served, but to serve, and to give his life as a ransom for many"

Mark 10:45

"Paul, a servant of Jesus Christ, called to be an apostle, set apart for the Good News of God"

Romans 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophesies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Usher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

1956	Christ returns for his people
1830	Jim Elliot martyrd in Ecuador
1731	John Williams reaches Polynesia
1614	Zinzendorf leads Moravian mission
1572	Japanese kill 40,000 Christians
1517	Jesuits reach Mexico
1455	Martin Luther leads Reformation
1323	Gutenberg prints first Bible
1276	Franciscans reach Sumatra
1100	Ramon Llull trains missionaries
1054	Crusades tarnish the church
997	The Great Schism
864	Adalbert martyrd in Prussia
716	Bulgarian Prince Boris converts
635	Boniface reaches Germany
569	Alopen reaches China
432	Longinus reaches Alodia / Sudan
397	Saint Patrick reaches Ireland
341	Carthage ratifies Bible Canon
325	Ulfilas reaches Goth / Romania
250	Niceae proclaims God is Trinity
197	Denis preaches Paris, France
70	Tertullian writes Christian literature
61	Titus destroys the Jewish Temple
52	Paul imprisoned in Rome, Italy
39	Thomas reaches Malabar, India
33	Peter reaches Gentile Cornelius
	Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

Where?

When?									
Innocence			Fallen			Glory			
Eternity Past	4000 BC Creation	Fall to Sin No Law	1500 BC Moses' Law	Advent of Christ 0-33 AD	Church Age Kingdom Age	Great White Throne	New Heaven and Earth		
God	God's Perfect Fellowship John 10:30	God's Perfect Fellowship with Adam in the Garden of Eden	Living in Unapproachable Light, 1 Timothy 6:16				God's Perfectly Restored Fellowship with All Mankind in the Holy City	All Restored Acts 3:21	
	Son		Pre-Incarnate, John 8:58	Incarnate, John 1:14	Paradise, Luke 23:43				
	Holy Spirit		Everywhere, Psalm 139:7	Indwelling Believers, John 14:17					
	Living Mankind	No Creation	Serving the Savior or Satan on Earth, Ephesians 2:1-5						
	Deceased Believing Mankind		Blessed in Paradise, Luke 16:22						
Mankind	Deceased Unbelieving Mankind	No Creation	No Fall No Death Gen 1:31		Punished in Hades until the final judgment, Luke 16:23 and Rev 20:13	No Hades No Dead Rev 20:3			
	Holy Angels		Serving Mankind at God's Command, Hebrews 1:14						
	Imprisoned Angels	No people Gen 1:1	Imprisoned in Tartarus, 2 Peter 2:4 and Jude 6			Lake of Fire Prepared for the Devil and his Angels	Fallen Angels Forgiven? Col 1:20 Yes? Heb 2:16 No?		
	Fugitive Angels		Rebelling Against Christ Accusing Mankind		Thalaasa, Rev 20:13				
	First Beast Demon		1 Peter 5:8 and Revelation 12:10		Lake of Fire Revelation 19:20				
False Prophet Demon			Abyss Revelation 20:2						
Angels	Satan					Mat 25:41 Rev 20:10			

Where?	

Who?	

Who?

Destiny

Aka at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, *"the gates of Hades will not prevail,"* Matthew 16:18. Paul asks, *"Hades where is your victory?"* 1 Corinthians 15:55. John wrote, *"Hades gives up,"* Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, *"Do not be afraid,"* because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to *"be afraid"* because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, *"out of the frying pan, into the fire?"* Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, *"Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'"* Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. *"If the first fruit is holy, so is the lump,"* Romans 11:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

"Go and make disciples of all nations, baptizing them in the name of the Father and of the Son and of the Holy Spirit"
Matthew 28:19